

ALqULÚMÁ ADARU Shúlindu Holoñoniñ 2

Akababi Grade 2 Template

2

Alqulúma

addaru

Shúlindu holóñóníñ

2

Alkitábá geedú

Maabá Shák’áló

Alkitáábálé:-

Mahmmud Taha Sanad

2001

2

D'uk'únúñ

1. Alqinsán u gugúdák'ed'e	1
1.1 Asááha/alqáfiya/	1
1.1.1 Andáfá bus'ik'eyó u mbá áñá gúdiña	5
1.1.2 thiñ thiñ.....	14
1.1.3 alqalamá asahó masharí	24
1.2 gudúd	28
1.2.1 gudúd gíñ k'ábinégú	28
1.2.2 Alhoriyá géedi bílo	55
1.2.3 Alú gadara	57
1.3 Alqadab	63
1.3.1 Alqádábá ñii ñíshu	63
1.3.2 Alqádába thiñthiñú	66
1.2.3 Alqádábá Roothó	70
1.3.4 Are p'aara min gíñ dúrraqí	71
1.3.5 Áñrotha aséé	75
Ak'us'u holoñoniñ	
hoshala u gíñ áñañk'átháñ mbá mahalagá	
2.1 gíñ búsalú	80
2.1.1 gíñ bús'álu na gundi afar wá	80
2.1.2 gíñ bus'alugu na busus'ik'e alu mare	82
2.1.3 gíñ bús'álu ná alfayitak'ed'e	87
2.1.4 gíñ bús'álugú sha ámáré d'oñonda gíñ k'abímáré	91

Table of contents

2.2 gíñ bushú	95
2.2.1 giñ bushú shá mbá gasam naqi	95
2.2.2 alfayítá giñ bushú	111
2.3 Alk'adara (gíñ) mahalaga	115
2.3.1 asáqa / alwák'it	115
2.4 shimbilaámahalagá	126
2.4.1 shimbilá thik'uqí thá añañk'ayú mbá mahalagá	126
2.4.2 shimbilá mahalagá giñ mus'igálane (thám galáne	133
2.4.3 shimbilá mahalagá mba féd'iqi tham thám thá albál u thoñorindu thámláne tháñgú thá albáál	136
Ak'us'o talata	
3. Añañk'a mbá gúdiña thayú ma d'uk'únúñ	153
3.1 k'abale	153
3.1.1 aña thik'u k'abálé thá gíñ ithiguné tháñle	154
3.1.2 d'oño sha k'ábaleñk'a shá mbá maané halagá	156
3.1.3 gíñ ísha máábí k'abaloqi tháñ	159
3.1.4 Albál tham thám aña gúdiléqí	165
3.2 Aguzuwá madí	167
3.2.1 Ashuk'úlá alwargó	167
Ak'us'o árbaqa	
4. Áñ hoshala u garrá aña gúdiña ma d'uk'únúñ	171
4.1 worádá	171

Table of ontents

4.1.1 añá thik' u wórada thá gíñ ithigune tháñ le	171
4.1.2 ziizí worado mbá mahalagá	177
4.1.3 shimirá worado mbá mahalagá	180
4.1.4 Alqidáará worado	189
4.1.5 ashaqáb áworado	198
4.1.6 Ashuk'úla álkik'tisaadú mbá al worado	204
4.2 AGuzuwa madí	210
4.2.1 Arásim	211
4.2.2 Ashuk'úla s'ák'ó (s'ak'a huuní)	213

Ak'us'o 1

Maaba u guuguda k'ed'e

1.1 Alqáfiya

A. Almáqaná alqafiyó

Geedí garraqi nañ k'algaña shal-qafiyó? Giñka'algala shalqafitá bus'ik'éyo u alú map'ishiyu ñiné mmaané

Bus'ik'eñk'á u aluyúñk'a sháné thik'á alqafiyá lázim añthiña giñ p'iishi, añgis'a bus'ik'eñk'á u aña gudiña ané s'ara, giñ has'ul hatháñé did'añgañ añ feetháthálu u guguda p'ishi ané ziyá thá maabíle

B. Alqáffiyá bus'ik'eyó

Geedi gárraqi sháñ giñatha alhis*áb alqáffiyéqi? Mähatháñ íláqí thá hangir, thá alqibirá u thá giñ p'ul maabi thalueqí tháñ nañdúraáne thañ?

Giñ k'agalá shá alqafiyá bus'ik'eyó maabá p'ishí bus'íke , mba s'arú alúyú u mbá walá p'éshuoqi añámáñ ñinéñ mmaané. geedi gárraqi shañ giiña alhisabañk'a alqafiyá bus'ik'eñk'ayéqí?

Shambá/thoñorá giñá alqafiya búš'ik'eñk'ayé alhisaab thañ:-

- añ thiñathaiñá p'iishi'
- giñ s'ik'i tha s'ak'ayuwéqigú mithil giñ p'uli, k'is'é, at'alga albarud bak'a ílñanetháñ
- giñ p'ilivúgu bak'a ilñanetháñ --- gillogu añkañ geedi wallá maabi madiañ gundi ma ilamaréthañ dúrra mare.

giñ k'algálá sha maabá wálá gidi alqafiya bus'ik'eyó:

-

- maabá walá gadari shá ané alajá boolak'éd'e
- maabá walá gadari shá ané shák'ala ashuk'úla ñés'í
- Maabá walá gidi ashíída

d, guguúdá p'ish thá maabíle
geedi alfáyidá guguda p'iishi tha maabile náñ mmaané? Guguda p'ishi
p'iishí na ziizí k'éd'é thá almad'arasayú u thá maabi thiguñaqithañ
p'ishi millañ.

Masal:- munzu/alyómá/ añ p'isho, alyómá mushathú alyom*á ashúk'ulú
maabigu p'aaduqi, maabi has'uluqiigu, millañ ma fuguda p'ishí ziiqi.

Maabi ziiño tháñgu thá shúl d'uk'unuñú walla aña gúdiño guguda p'ishí
walá ma ziiqi shuní miillañ. Giñ shuñgané :- tháñtháñ wala maabí haa-
lundú , walá maabi fethí aña gudila---

Asúra 1/2 maabi gudigu ma p'ishi

Geedi gugúd'a p'ishi thá almádarasarayú thá maabí Ithígu-
ñaqitháñ u thá maabi ziiña than thá adaru shañ rabbañáné?

- gududa p'ishí thoñora rábbañane than

- At'abí zii aña gúdiña añdága alqihtiram,(ile)
- Bak'a ágorña fuudá alqinsanú

- Bak'a boshiña maabá d'añ hatháñé wälla maabá k'os'I hathañé
- Aña gudiña añ na nadafatha sawa aña s'ara
- Añ qihitáramá ssáqá álmadarasó

Maabá k'agalá sha gidi Asááha ma p'ishi bus'ik'e magidi alqafiya bus'ik'éyo u maa gidí guguda p'iishi thá maabilé mmaané
U mbak'algala shin shá alqafiya bus'ik'éyo maabá wala dúra múshe u mbá walá mula gimañi shá ané dúraqi nathabá u na hu ñiné ammaané

qigeera 1.1

A, k'alatha ase wala bus'añ

1. maaba' s'aru álúyú ñinañ k'algaña bas sha gidi alga fia bus'ikéyo
2. thin thiña p'ishí mathiñala nimirá wahitino alqafia bus'ik'eyoweqi
3. ma maabi p'aaduwoqi munzu zii rotha shuni almasala guguda p'ishino mmaané.
4. Adidiñ tha azaman tha almaddarasayuwéqi at'ab'í gadi bad'I aré mmaane.

5. Aña gudiña mana dafaña sawa guguda p'iishino mmaané

- Anadafa bus'ik'eyo u mba aña gudiña

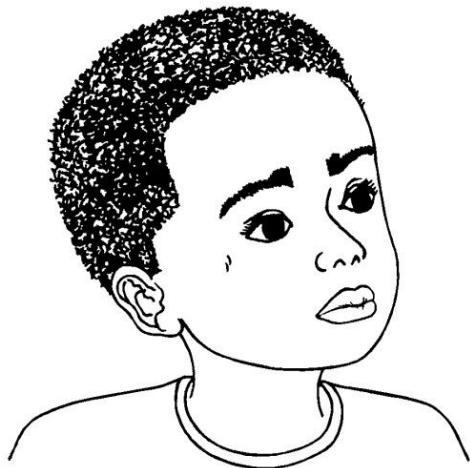
A, Anada'fá bus'ik'eyó

Geedi garraqi nañ k'algaña sha anadafa bus'ik'eyo?

Giñ k'algoalá sha anadáfá bus'ik'eyó añguwa andúñk'a , añgis'a bus'ik'éñk'a kúlyóm, añgis'a oriñk'a, añg'is'a húñk'a añgis'a aréñk'a amuñiiyuñk'a u ile yúñk'a

Asúra 1/3 ora did'i

Asúra 1/3órá s'arí

Anadáfá bus'ik'eyó nalfaqitak'éd'é

- mushé walá múfi hatháaañ
- Añgúda mahathaáñ p'ishga áñ
- Hathañ thik'I asaha p'ishi u
- Mahatháñ zaaqi ahap'uわáthá tharé wala hatháñ hajelí

- Giñ s'ik'I hathañe wala mahathañ gida anadáfa bus'ik'eyo

- Hathañ bad'i

- Hathañ ol d'iiñi

-Hap'uatha wala maabi agarrañ hathañ masaña thaaré hathañ hajali

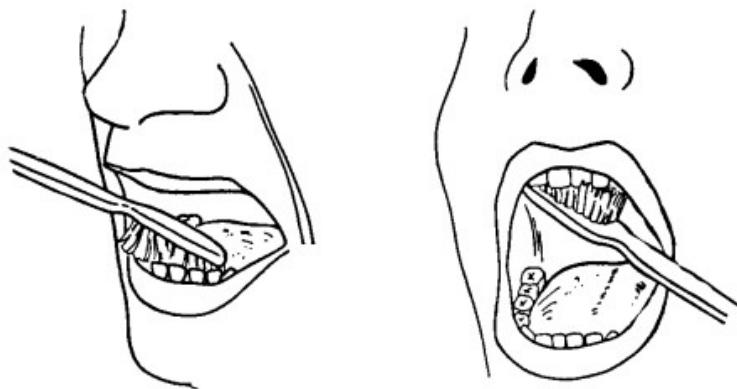
- Walá hatháñ p'ishiga áñ

ndu gudú

Geedí, ndú fuudiñk'a shayiné nátafiñane? ndu fudinñk'a shá ané guda
mas'ari

mim mbá thiña gimmañ añgis'a nduyu tha fir s'ari

Guliyom añ gúwa tha agundú

1/4

1/4

Bus'ik'é gigis' gúlífom

*Geedi gárraqi bus'ik'é ñgá ma gam márra gis'I háthúne tha (dara)
alqisbúyú?*

- *Bus'ik'é gigis'*

shuthi ambuduri u baru wañi hathañ thá bus'ik'e

Walá hathañ yakás'iñ bús'ik'é

as'awariñ hatháñe añ.

Asura 1/5 maabá gís'i

Ori dam dám ma s'ari

Geedi gárraqí or damdám ma s'ari madi háthuwá na giñ náfaganéyá?

Asura 1/6 maaba gis'I or

Asura 1/6 ori diid'i

Or dam dam ma s'ari alfaqidak'éd'e

d'iñi, bis'oñ,gus'igu walá gádari máré olu hatháñ thá bus'ik'e

Hu as'ara

geedi gárraqi hu as'ara náñ nafagané? Tha alyómu gam márra
gis'iháne?

Asura 1/7 nine hís'o hu

- Hu gigis' alfáida k'éd'é

asábábá añbabad'a shá bak'á noné

ma hathañ saa hu k'uluñ bad'iñuña sawoqigu p'arnáré

Asura 1/7 maabá gis'I hu

Shamba nadafiña hunk'a assaha k'ed'e

Shañ giyagá alhisaba:-

húñk'a gábul añdirshá añgis'a thá fir s'ári u thá asaabun, assaqa wa-
daña añ gis'a humap'ishi

Añ gis'a shafa u ashuráb

Ashuráb u shafa bak'á ñishiñané sáwa

U hu ma shúñk'a añ s'iñalú gúli yóm

Geedi gárraqi hu máshu alúk'ik'ith náñ k'ap'igáláne ? rothau thágäqi?

Aréñk'a na nadafa k'ed'e

Geedí gárraqi aré ñgáma na anadáfá k'ed'é madi háthú nagiñ
nafágáneyá?

Giñ k'alqala sha are nadafa areyú ñgáma ileyú ñgáma u amúñiyúñgáma
añ as'are mmaane geedi areyuñmá ile yuñgama u amuñiyuñgáma shañ
gigaháne alhisáab?

Shamba nadafiña areñk'a

Geedí gárraqi aré ñgáma na anadáf'k'éd'é madí háthaú nagiñ
nafágáneya?

Aréñgáma gis'ihathú guliyómá?

1/8

1/8

Aré nadafa /gigis'

tha fir s'ari u tha asaabun aňbudura d'ethi hathañ tharéyú weqi ashañ
bak'á ámufiné hatháñ bad'iñgiñ Bak'a bak'iña horoñ sha mare
d'oñosha hathañ thare sha dam gineñgunuñ thaabá mbá gii aré
baad'í

- Amuñiyuñk'a manáda'faña

- busha zii hathañ tha amuñiyu tha añbudur u didiañgaña d'ethi walá bak'nésha ane huya hathañ tháalfashí fashu wéqi. Ashán shugo añbudúr u did'a ñgáña hishe tha amúñiyu weqí añgis'a thé fir s'ari u añs'u wa tha almindil.

- Ile yu nadafa /s'us'u/

- ileyúñ'k'a guliyóm áñs'úwayú thé ora s'a'ri
- bak'a a'hiña boláñk'a ileyú thé giñ p'ilíndu.

B. Anadafa aña gudila/ shambá ás'arñá aña gudiña/

Geedi aña gudi háthaú hathú gádari háthú nádafa thé aña? anadáfa aña gúdila náñshábaahané hathú weqí?

giñ k'algala sha anadafa fa aña gudila tha alhosháqa yú that ha almádáras'aqayú u aa **gudiño** alwasáhá ziiqi ñgo buralú thé fulá alwasáhoyúweqí ñgo dira alu mmaane.

1/9

1/9

Geeedi garraqi alhóschañk'a u aña gudiña shañine nadafiñane? rothurgagaqi?

Anadafa aña gudila almasuquia maabi k'illiñu mmaane . lazim aña gudiña alwasáhá bak'á fút'iñane alú añ k'illiñ añ fúd'ágá f'ul añdáralú anadafa asháñ giñ p'ishi millañ mmaane añthamá thaga albál k'illiñáñk'a.

qi guera 1.2

I. mba p'ishi k'alatha “ASSE”u mba shuni k'alatha bus'añ

1. anadafa bus'ik'eyo, ór gigis' bus mmaane
2. or gig is' wala aqolu gineñguuñ
3. bus'ik'e gigis' guliyom daa añp'isha u añ gudi mada
4. Anadafa aña gudila almasqulia maabi k'illiñu mmaane.
5. gulumayom asugar u alhalawa thaiñthiñ harabi andu fuudí

II. geerathá mothá ma assé háthá ásalathá

1. Andí mba ma alfayida bus'ik'e anadafo?

A/ Amadiñ hathañ añ gundí

Bi/ Ap'ishiñ hathañe añ

Di/ Mushé wala mufi hathañ

E/ K'illiñ

2. Andi mba wala ma alfayida bus'ik'e gigis'u guliyom?

A/ hathañ shaqari tha bad'iñgiñ

Bi/ p'adi hathañ min ambudur u baru wañ

Di/ wala hathañ ñon bus'ik'e

3. ma hatháñale gis'I aréyuñk'a

A/ añgis'a amuñiyúñk'a

Bi/ añgis'a ile yuñk'a

Di/ añgisa bushañk'ayu

E/ barra min “Di” k'illiñ

4. andi shambá giña alhisaba anadafo/añs'as'a r aña gudiña ?

A/ Añ dira alwasaha alu

Bi/ Añ d'ak'a alwasaha alu añk'illiñ

Di/ Giñ buushu mba mushigu añ d'ak'alu añammaane

E/ Añ gu wa ndu

5. andi mba wala malmasal qi as'aro?

A/ min nba thiña t'uk'a añgis'a anduyu tha fir s'ari

Bi/ añ gis'a areñk'a at'uk'ush u mbigishu thá fir s'ari

Di/ guliyom bak'a s'iiña mashuñk'a alu mba thabo u mba hú

E/ añ gis'a ashurab u shafa thá firi s'ari

1.1.2 Thiñthiñ

alqinsan u giñ buushu sha ane zia tharé tha aduniayu, shá ané d'aaña, ané thik'a ashiida u ané báad'ia lasim ane thik'a thiñthiñ.

maabi min aña thik'i' máré thiñthiñ min á min giñ buushu u giñ bus'álu mmaane.

A. min aña thik'iña thiñ thiñ

geedi thiñthiña thik'uqi aña gudi hathu madí hathu min aña adinéya?

Mba thiñ hathu gulu ma yom kam nawaqa mmaane?

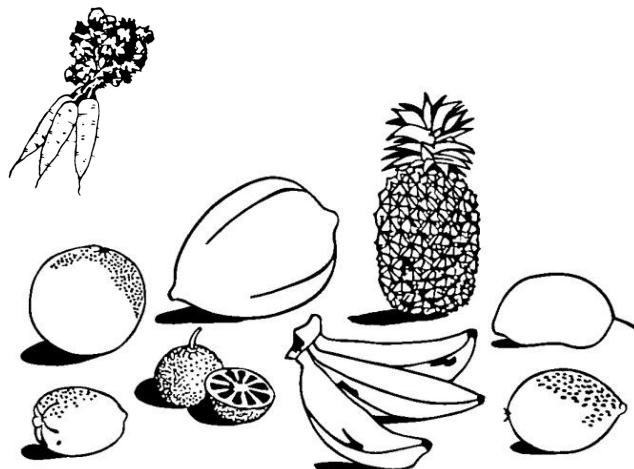
Thiñ thiñ min aña thik'iñane magasama aléñ holoñoniñ

1/ giñ buushu

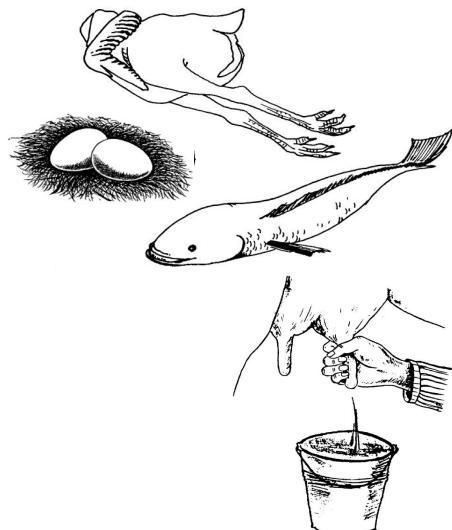
2/ giñ bus'ialu mmaané

geerathá min mbálégú zii tha buluweqi thalle mbá malfáyithá thik'iña min giñ buushu thaya min giñ bus'ialu háthu giathágá alqálama asseo.

Animir a	Alqaynati thi- ñthiñu	Min aña adi thin thin	
		Min giñ buushu	Min giñ bus'alu
	Uqúñ	"✓"	
	Alqádas		"✓"
	Aleemún		
	Ir		
	Alfúl másiri		
	Shumbúrá		
	Mis'é húhúlú		
	Ir k'osh		
	Ajéme (garbú)		
	Alburtugán		

1/10 mbá thik'ilá min giñ bus'i álu

1/10 mbá thik'íá min giñ buushu

Geedí uquñá k'olháthú u Irá mer háthú aña gúdí háthú min ándi giñ buushú thik'I háthúnethi?

- Giñ bushú k'ollá na uquñá maré

Hambal, mia , thañ niñelé , thañ idilé merere, mugu, fufur--- u mbá thik'iña irthi shiñ mia, thañ niñelé u hambal mmáámare.

Bi. Alfáyídá thiñthiñú

geedí náñthiñgalá thiñthiñ? Thiñthiñ alfáyidá daané bus'ik'eyéqí

A/ dáñeqi

Bi/ Ane' p'aara hatháñe bad'iñgiñ aré

Di/ ané dááhathañe ashiida

A. d'añéqi

Mín tha álfásílá thin thiñá daa maaabiyé d'añayú , mbá rabba bus'ik'e aluñk'a u aña bok'oshiña walla aña p'eshuwoña thiñthiña ameruna hathañendu thiñthiña p'iishi ñináñ s'úláne.

Thiñ thiñá p'iishí min gíñ buushú

Uqúñ, Ir, Ir k'oш u míñ thá míš'e'qi :- uqúñ, húhúlú u min gíñ búš'alú shiñ:- alqádas, alfúl másiri ---- ñinañ mmaa máré

1/11

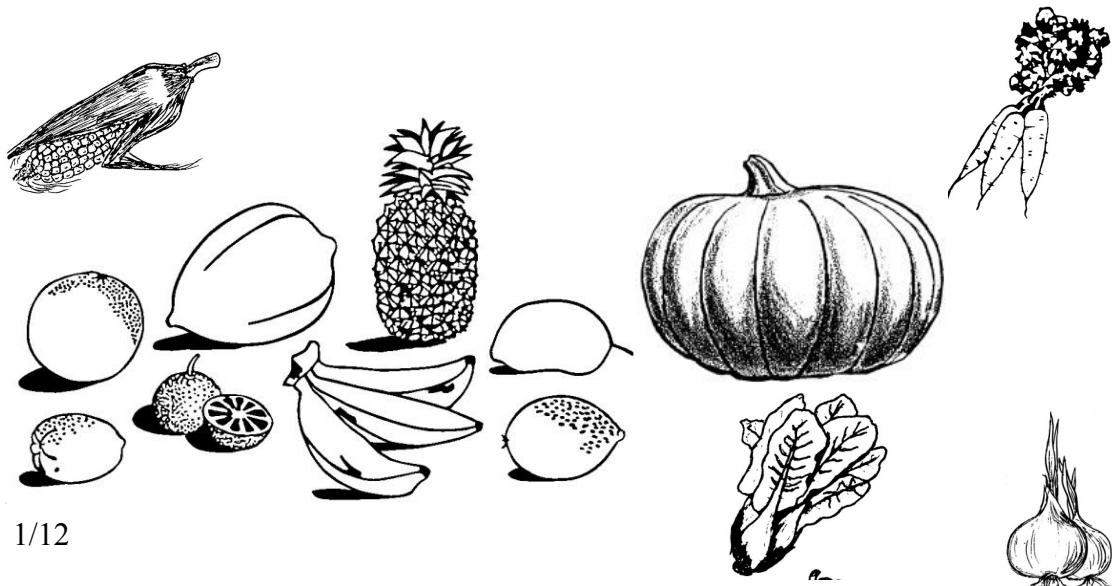
E. Mbá p'arhathañe bad'iñiñ are

thiñ thiña p'ar bad'íñgíñ aré min tha alhatárú ñinéñ thík'I ñanégú.

thiñ thiña p'ar bad'íñgíñ aré mín tha alhatárú ñinéñ thík'iñané gú.

thiñthiñá p'ar bad'íñgíñ aré min tha alhatáru ñinéñ thík'iñamé gu

Másal :- albáñjar , allemún, at'amáát'im almóz, almáñga alburtugán, albabaya , ajawáfa --- killiñ alhatárgú mmáámáré:-

1/12

mbá daa ashídda

geedí thiñ thiñá daa ashídda náñ mmaamáré thiñthíñ maabíyé ashíída u asahaa? thin thiñ daa ashiida u a bus'ik'eñk'ayeqi bak'I hathañ añ shak'ala ashúk'ulgú míllañ.

Másal :- áñ has'úla giné áñ p'aala , áñ íila, áñ s'ééra s'is'ia --- ñinéñ mmaané mbá k'algaña sha daa hathááne ashídda u añ bad'añgañ

- algurása	- k'osh
- arrak'íf	- shumbúrrá
- ñosnshó	- uqúñ
- albat'at'is dok'o	
qigeera 1.3	

Mótháthágá mothá d'úguró

thiñ thiñá k'algaña shá gagí bad'íñgíñ álú k'ééráthá hu árbaqa thiñthíñá mus'I bus'I k'eñ'k'a u mba ad'añthiñ hathañ
bus'íkéñk'a k'eeratha hu?

Mín wáné gádarña áñthík'a thiñ thiñá daa hathañe ashidda u añ
bad'añgañ?

sha mba damla thiñthiñ

geedi thiñthiña thiñla ma mus'uth shayne gudarñané andama mas'arí
 Alhadaara thiiña mamus'uth u mba tham la tha miyu wa;a mba d'ushila
 amufiñ hathañ badiñgiña d'afaruqigu millañ
 Ashan shugo asaqa thiñané añ gis'aalu tha fir s'ari u amp'arthayu tha al-
 lemun wala magiaña shugu amufiñ hathañ bad iñ bad'iñgiñ.

1/13

1/13

Geedí uqúñ d'uud'ush walla tham tham tha miyu alfayidak'ed'e nam-
 maané?

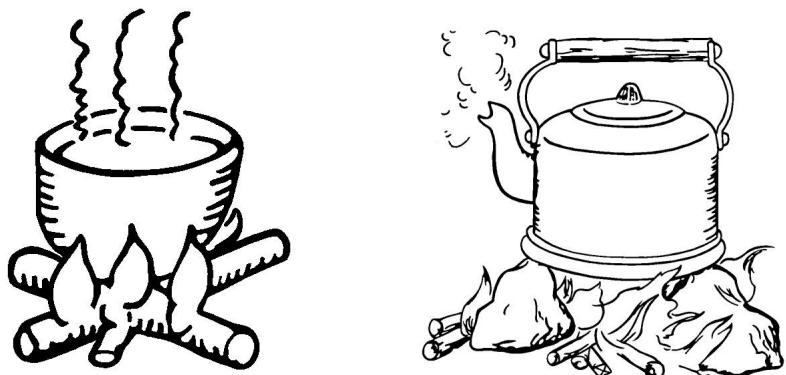
Uqúñ k'ok'ól mamus'úth amufiñ maabí bad'iñgíñ. Ashan shugo asaqa
 k'ólña uqúñ sha bak'ámufí hatháñ bád'iñgíñ lázim ánd'úsha walla añ
 thama tha miyu

1/14

Geedí Ir abad'a sha álámééra nammaagane almuhimá Ir walá mahurmúñalalu d'ethi ginañ gunuñ ana olu thayu.

Ir gabálá añ abad'á maméeralá amúfiñ maabi bad'iñgiñ alfashifashú ayú k'oolí u gií maabiyé horóñ tháyú

Asura 1/15 shamba abad'íl1 ir

T'uk'a gabula ala jahaza walla baqat mba jahazila neqi lazim ala thama tha giñ s'ariyu.

Thiñthiñ min giñ has'ul bad'iñgiñ masal horoñ, amaziñ, giñ badigu u giñ bushuu mba thayu. lazim añ thama thiñthiñ aña wala hosal mare nethí thabañk'a añhurmíña aliyuñk'a tha or, añ k'itha mashuñk'a alu. u añ aññisha ora s'arí.

D. Thoñorá at'awalila thiñthiñ than wala ma harabi

géedi thiñthiñ shabak'á hárbiné shayiné gádarña ne añ águdíña?

Thoñora at'awaliña thiñ thiñi thañ wala ma harabi.

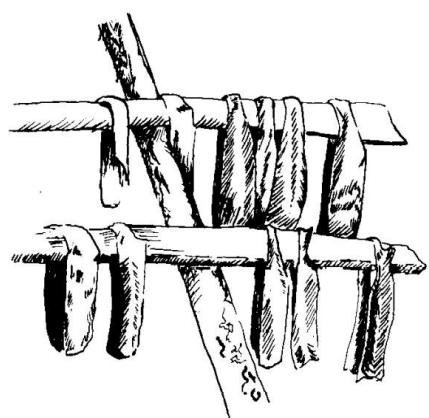
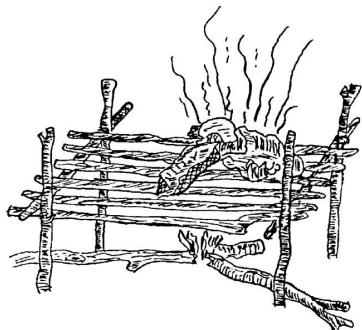
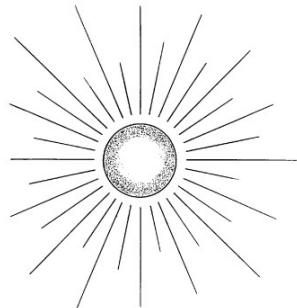
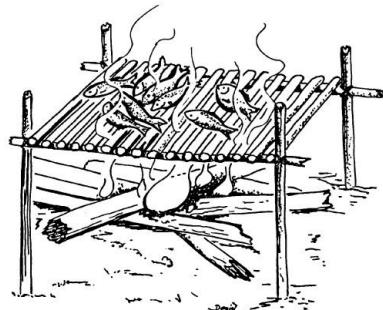
A. añ ánoshalthiñaqi

Bi. añ tháma thá atalaas'ayu

Di. Añ fuud'ayú tha'k'ori u ashátha

A. qi ahoshalthiña

thiñthiañ thá munzu u thá d'utha gádarña añ ahóshaliñqi . u ma hosha lthiñalaqi ,ma p'ishi gadari ané t'áwalaqi miillañ walá mahárabi.

B. Thamtham tha atalaajayu/a ana d'ashi añ

Thiñthiñá ma mus'úth walla mba manáqi shá ané t'áwalaqi u bak'a hára-bine múnkin añ tháma aña d'ashi áñ/tha atalaajayu

Thiñthiñ thamlá tha talajayu masali mis'e huhúlú, yaguth, alhadár ---- múnkin añ tháma ñine thayu . u aña shar talaja añ mus'aqi aña d'ashi añ.

Di. k'orí u ashátha thatháp'?

Geedi andi thiñthiña dáágaña k'ori u ashátha shá ané t'a walaqi wála má harabi?

Mabá dáágaña k'oriu ashatha shá ané t'a wala qi wala ma hara bi
Msal:- yaguth, uquñ --- t'awaligu

Geraba 1.1 thiañthiñ ma daágaña k'ori u ashátha walá harabi.

geraba giñ k'abinegu :-

1. uquña maqi sharmut'a / holoñoniñ
2. k'ori u ashátha.

Sha mba giña geraba:-

1. jahaza uquña beñeni mba maqi sharmut'a
2. d'uk'unuñ giayu thá k'ori u ashatha ñgo alaga tha diñálú
3. d'uk'unuñ gabuliñ ñgo daaga k'ori thama tha diñalu
4. baqad arba yom hathu abuthothqi holoñoniñ u hathu añona thaqi

géédi mia holiñóniñ andi mbá ñoni mashuni, nanoqi?

Di thamtham aña hoshal añ

geedi thaiñ thiñ mbá harabi mandáñ mbá zii aña hoshal añ walla mbá zii aña bús's añ?

Thiñthiña harabi mandañ mba zii aña bus'I añ mmaané . ashañ shugo thiñ thin mathámaña aña hoshal añ p'ishi millañ ashan gíñ hárabi thiñthiñ wala gadari maré gudá aña hoshal añ.

Geraba 1.2

Ma hathañ has'ula algurasa walla daabo mbá zii wané mbá ñoni?

Geraba giñ k'abinegu

Daabo walla algurasa (p'imp'il) aña jahaza añabus'i u aña hoshali

Shambá giñna geraba:-

1. aña jahaza daaboqi u algurasaqi (p'imp'il qi)
2. daabó u a lgúrása aña tháma aña bus'I aña u aña hoshal aña
3. has'ulo baqatl talata yóm ñgo hoshala thañ mba ziiyo wané mbá ziiyo wané mbá Hudúlí
geedi ndi daabo wala algurasa ñineñ hudulí mandáñ.

1.1.3 alqalaama asaho (alqafio)mashari

Geedi alqalaama alqafio mba madi maaba bad'I noñ mmaane?

Giñ madiña mba dura asahañk'a millañ nañ mmane ?

walá ma hatháñ gís'a

bus'ik'éñk'a u añá gudiña

walá mahatháñ thik'a thiñ thiñá p'íshí,

wala mahatháñ thíña thiñ thiñ tha asáqá k'ed'e

maaba wala gidi asaaha (alqafia) bad'iñgiñ millañ nine madune thañ nal
alalama adam alqafio.

giñ mmamare:-

1. Hohoya:-

Hohoya d'uk'unuñ min asaha alqafia shara mmaane

badiñgiña gidi alqalaama hohoyogu shiñk'a mmaane--- ashan shugo

maaba min mba mufine hohoya lazim ané ada mandañ tha alhajimu

weqi

2. bus'ik'eeyu fuful (baabád')

bus'ikeeyu fuful alqalaamama mba asaha (alqa fiya) shaaro mmaane.
Añ baabad'a maaba gidí asaha mazidaqi min 37 C° maabalo mufa
bad'iñgiñino añ baabad'a bus'ik'eñ k'a giñ abarrane than "Termo mitir
"ñineñ s'ulane.

Iyu Koli

Geedi asababa has'ul iyu k'olí nañ mmaane? Shañine añfarune?
Bad'iñgiña yu k'oli giñ has'ulne

- gabul añgis'a thabañk'a ma hahathañ thíñáqí
- giñ walá maayu gigis' mathíñaña thayú.
- Fir harabaqi ma meraña
- Thinthiña harabaqi mathiñaña
- Wala ma hathañ nadafa bolañk'a ma p'iishí---

Ayu k'ooli thoñora farunathañ maaba damo ayu koli alganifa nafaa
wonaqi thañ gabaal añ gis'a thafiri ma nafaañaqi thañ ñineñ mmaane.

Alu k'oli

Geedi hathu bad'a alu k'oli marra mmaada hathu wa?

Alu k'ooli alqalamada durra asaha alqafiya mmaane

Masal :- alhumma , doño k'oli --- mare añgií alu k'oligu.

Thá alqaalama bad'iñgiña k'odí maabi alu mbá ziigala al huma/ milariya
ñineñ s'ulane.

5. Iyú k‘oli

Maabi asaqa thiñ máré thiñthíñ wallá fir harabaqi shaqarigu tha Iyu rishuqi

Masal:- Ameba , ajardia ,--- bad’iñgiña rishí maabí na ayu mmaamare gu u taaní mbá k’ushi alu gu hathañ tha almusranu mandañ

Masal:- shumbura mamus’uth , d’abari mamus’uth --- mathiñañagu rishi hathañ nayu ashán shugo lazim añ maniñaqigo ateen añthiña.

6. Bus’ik’e yak’as’iña

geedi bus’ik’e yak’as’iña asabqba bak’ed’e nañ mmaane?

Bus’ik’a yak’as’iña d’uk’unuñ min alqafiya shaara mmaane.

Giñ has’uli alqalaama legu

thiñthiñ u firi wala ma naafaqi

horoñi zii tha ayu , wala ma hathañ nadafa bus’ik’eñk’a , wala mahathañ gis’ a oriñ’agu --- mmaamare.

qi gerera 1.4

I. mba p’iahi k’alatha "Asee" u mba wala p’ish k’alatha "bus’añ"

1. yagás’iña mino algaláma asaha shará mmaane
2. thañthiñ qi ahoshaliña bak’I nine ané t’awaalaqi
3. Albat’at’is u ñonsho thiñthiña gagi bad’iñgiñ alú mmaamare.
4. uquña mamus’uth nak’ok’olk’ed’e gii hathaaña horoña yu
5. asalt’ a thiñthiña thamila tha miyu zee shasha mba gogi bad’iágiñ alu mmaane.

II. Geeratha hathu gezsatha mba ma asee

1. andi mba wala ma- alfayida giñ buushu?

A, uquñ B, Ir C, Mis’ee huhulu D, d’abari

2. andi bad'iñgiñiña adidis'iñu bus'ik' eyu?

- A, bad'iñ giña alfashifashu B. Alhumma C, k'eréñ
k'ereñ D, k'illiñ

Geeratha hathu gezsatha mba ma asee

3. andi mba wala ma- alfayida giñ buushu?

- A, uquñ B. Ir C, Mis'ee huhulu D, d'abari

4. andi bad'iñgiñiña adidis'iñu bus'ik' eyu?

- A, bad'iñ giña alfashifashu B. Alhumma
C, k'eréñ k'ereñ D, k'illiñ

5. andi thoñora at' awaliña thin thiñithañ sháané t'awalaqi wala
maharabi? A, bad'iñ giña alfashifashu B. Alhumma C,
k'eréñ k'ereñ D, k'illiñ

3. andi thoñora at' awaliña thin thiñithañ sháané t'awalaqi wala
maharabi?

- A, añfud'ayu tha ahoshaliña B. añ p'arthayu thá allemun
C, añ ahoshaliña D, k'illiñ barra min " B "

4. andi mba d'afaruqi?

- A, arrak'if B. almañga C, uquña mak'osh D, ñensho

5. asaqa jahaziña thithiñi

- A, k'abi añ hurmuña aluñk'alu tha or/ tha at'aagia
B. k'abi añ k'itha (s'iña) mashuñk'a alú
C. k'abi añ k'itha (s'iña) mashuñk'a alú
D, k'illiñ

B. Giñ hulula tháñ u almuwasalt

C. Algirraya

1.2 gugúd

Maabi k'illiñ k'abila shá amaré guid thá maabilé magidi
alqafiá u map'ishiga añ

1.2.1 giñ k'abila gugudeqí:-

- A. giñ k'abila (Almuhammá)
- B. Giñ hulula tháñ u almuwasalt
- O. Algirraya

D. Ashiida nafíilik'ed'é

- s'is'ia
 - munzu
 - alháwa
 - firí
 - ajas
- E. Ashúk'ul
- F. Anufa asaho(alqafiyo)
- G. asaalam mmaamaré
- A. Giñ k'qbilqga gugudeqi

Geedi giñ k'abila guugúéqí náñ mmaamaré? Guudud giñ k'abi-naqu wala mathik'a alqinson godari ané gudoya?

giñ k'abilagú gudeqi

- thiñ thiñ
 - or/ñiishá)
 - shuli mmaamaré
1. thiñthiñ

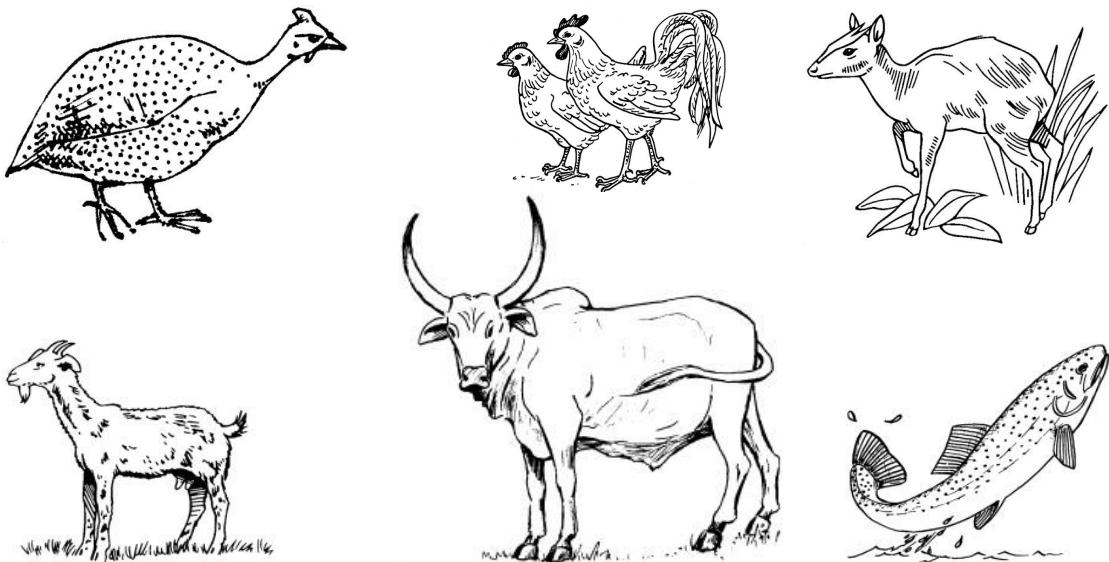
geedi nañ k'abigálá thiñthiñ ? yjiñ thin ané dáá hathaañé ashiida u
bad'iya mmaané

Giñ k'abila gugudeqi

- thin tyhiñ
- or/ñiishá)
- shuli mmaamaré

Thiñthiñ

geedi nañ k'abigálá thiñthiñ ? thiñ thíñ tha ané dáá hathaañé ashiida
bad'iya mmaané

1/18

Animir	Alqayina giñ buushu	Alfayida giñ buushu daa thiñthiñe qi
1.	Than idale	
2.	Than niñelé	
3.	Mia	
4.	Merere	
5.	Mis'e	
6.	Amare	
7.	Ñonsho	
8.	Hambal	
9.	Masher geñ	

min tha mbaleyugu zii tha shor man añ min aña gudi hathu giñ
buushu daa thiñthiñ nañ ma amare?

- Aña gudi háthu giñ bus'í alu mbá daa thiñthiñ thik'uqiya?
- Alfat'ura thiño háthu at'ukush nañ mmaawóné?
- Min tha nanoyu añshak'allané mbá shabahaane hathu- weeqi?

Tha mballéygu ziiqi thá shor andi mbá thiña háthú mara mbá madi
háthú

2. Or/

- *maabi gabúlu fifiñ giñ buushú ñeró doño*

Giñ ñiñishiñ mare ma- or giñ ñero mba abashiñ maré daño mmaané

Hasaa sha maabi t'awaraqi alqayinti oru shiñgadaaraqi millañ

Hathu ora ñishi hathu mbá magigi min tha nono mmaane?

Alqayinati Our

alqayinti oru mba gii alkqibsal u mba maha la ga mmaane

Ori mahalaga

Mbállégú min alfagitú buushu u min giñ bus'álugú ninéñ giiláne.

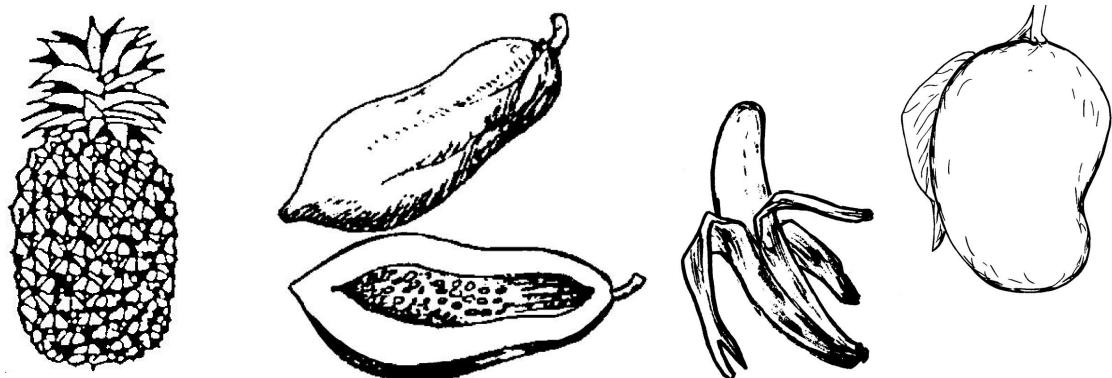
Giñ giila ma-ori belqátár thik'iña min merere bush thi

u mina mbágúnuñgú:- mbá fufurú mbá mio, mbá

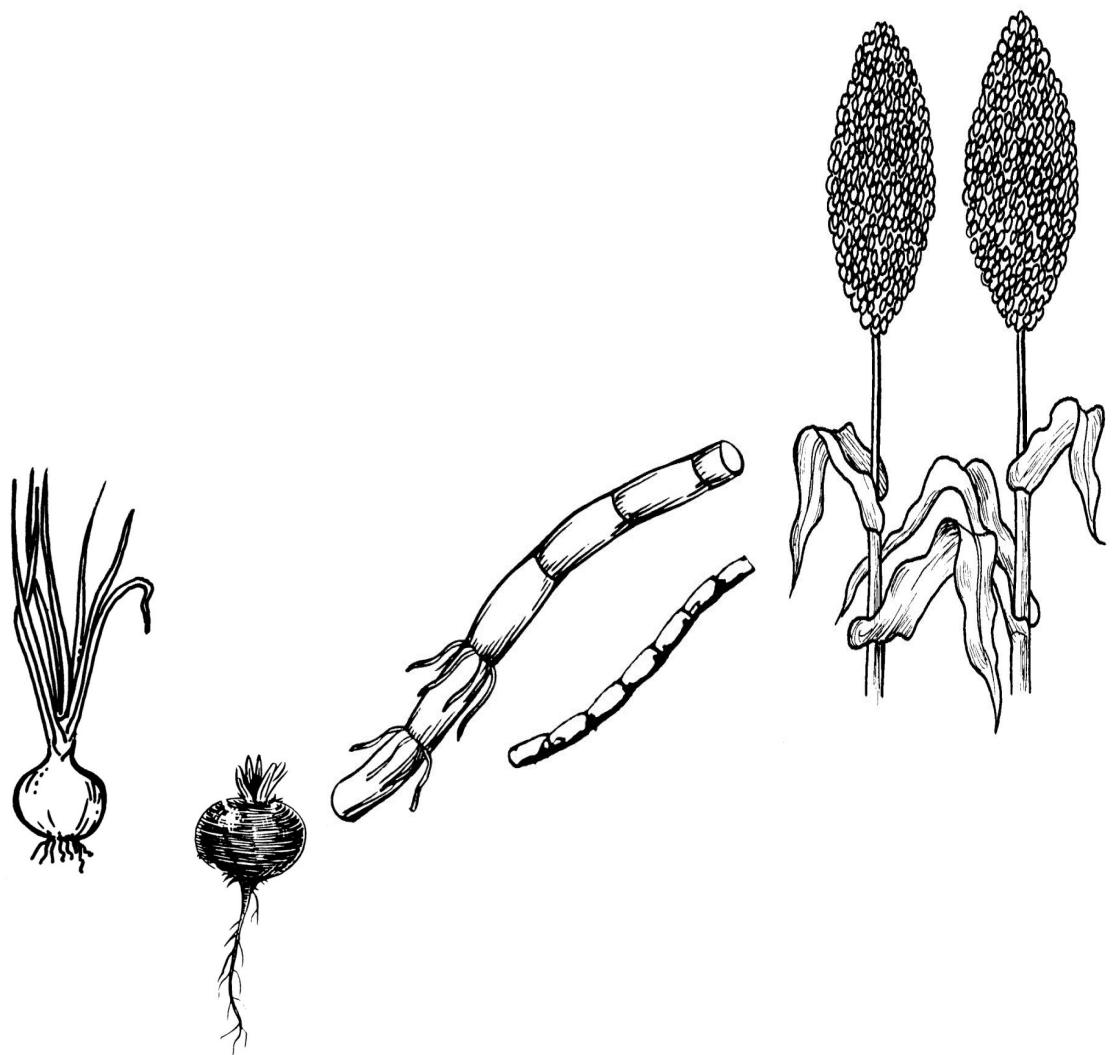
hambálu náfaqigú na bush

Merer bush ñináñ giila ma- orá ambush

Mbáñ gúnuñ mbá thik'iña giñ busúshthi óra bad'i alu mmaané.

1/19 mba thilá nare

1/20 mba thilá na fiií

1/21 mbá thilá na filí

Tha mballéygu ziiqi thá shor andi mbá thiña háthú mara mbá madi háthú?

2. Or/ ñisha

- *maabi gabúlu fifiñ giñ buushú ñeró doño*

- Giñ ñiñishiñ mare ma- or giñ ñero mba abashiñ maré daño mmaané
Hasaa sha maabi t'awaraqi alqayinti oru shin gadaaraqi millañ
Hathu ora ñishi hathu mbá magigi min tha nono mmaane?

- Alqayinati Our

alqayinti oru mba gii alkqibsal u mba maha la ga mmaane

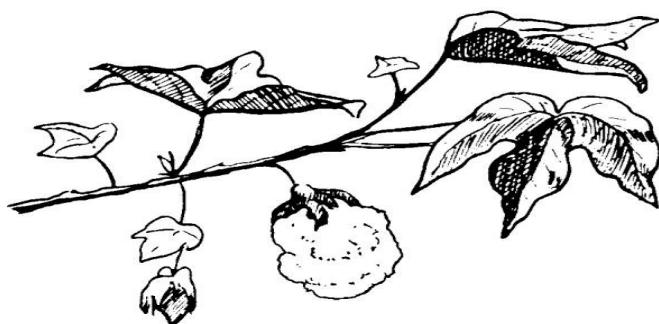
Ori mahalaga

Mbálégú min alfayida giñ buushu u min giñ bus'í álugú ninéñ giiláne.

Giñ giila ma-ori millañ thik'iña min merere bush thi
u mina mbágunuñgú:- mbá fufurú mbá mio, mbá
hambálu náfaqigú na bush

Merer bush ñináñ giila ma- orá

Mbá ñgunuñ mbá thik'iña giñ busúshthi óra bad'i alu mmaané.

1/22 Amumud'a thik'iña orthi

Ori magigi min giñ bus'ialu

Min alfaqita giñ bus'alu mbá gila ma ori Alk'ut'un (ap'ane) anaayilo---
mmaamare

Ora gii maaba

Orá gii maabi orá tháp'ígálá aljamigal mmaane.

- Geedi nañishiga maabí ór?
- Maabi ori ñishi mare nañ d'afaru ganalú?
- Aña gudi hathu alqayinatí alqada ñisho əiiqiya?
- Móthak'éd'é hathau d'ok'othathága maabi d'oñondi háthú kátabathá
thá algaraas'añ gámayú háthu giathága abuura arothu thaqi thalu.

1/24

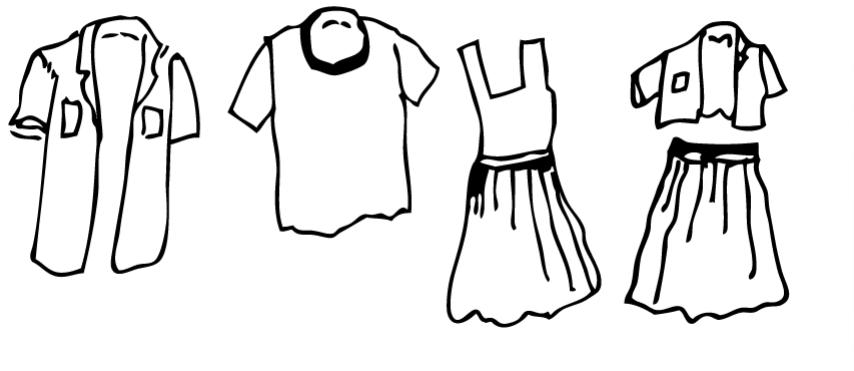
*Alaqyinati ori ñishila asaqa d'ashí añ
ori ñishiña asáqa d'ishi añ shá ané abád'a hatháñ bus'ik'eyú ori magigí
min asuf, shafa (lafaro) u min alk'úf'un mmaane.*

*Asura 1/25 ori ñishila shane p'ara d'ishi are
Nañ s'ula ora ñishi hathu habitháñ mathu ale dirshi? Nañ náfaágáné
hathu gia thaga alu buura arothu thagaqi.*

Alqayinati ori ñishila asaqa asahano

Asaqa bad'I añ u aña añ baadu ñine ñ ñishila ora d'afudí
K'abila shá la ñisha ori d'afudi' mba fudi mbá magiigí min alk'uut'un
mmaané

Asura 1/26 óri ñishila ma añ bad'i

Mba ñishila aña d'afaru añ

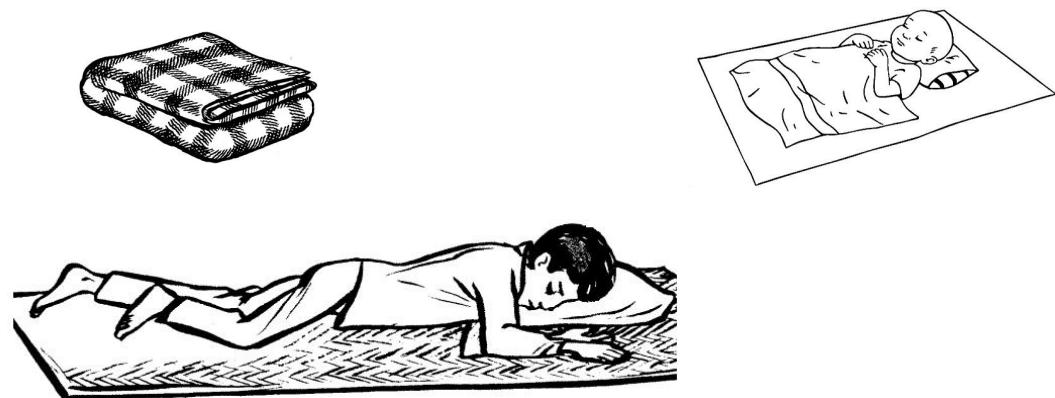
- Or na ñiñshak'ed'e u ashuk'ulañk'a d'afaru alu millañ
- millañ thá almadarasayu geedi ñishi ñiñish d'uk'unuñ
- Sha añañgamayu maabi maada hathuqi malé ñishi ñinish d'uk'unuña
(mba namuqiya?)

1/27 geedi algirayó

Orí ñishila hábitháñ u thá munziyú d'afaru qigu
thá munziyu shá maabi shak'ali ori adi thá alhawwa lé añá gudiña nine
ñishiña.

Ori k'algaña thámbá habithayu, almilaya, albt'aania --- ñine mmaane.

Asura 1/28 ori habithañu

bus'ik'éñk'a mbá shiloqi min ashuk'ul thá munsiyu ashan hábithañ
ñináñ hás'úlné araáhá bak'á ñíshiña orá fií hatháñ bus'ik'e
mbá ma zuuf u mbá magigi min alk'utl'un ñinañ k'abiné
mbá k'algaña shá orá ashuk'ulu ala hasab mbá huluqi tha ashuk'ulaqale
mmaane.

3. shuli(giñ guidila thayu)

Alqinsan maabí u giñ buushu shá amare p'ara bola mare are min munzu,
ró u d'ishé gidi shul maregu.

Masal mis'e ñero nambiolo u mbá d'añondi sha amaré olá huhulu amaré
p'eeshu u shá ámaré rabbaqa geedi maré thayú illa mare giaga duule.

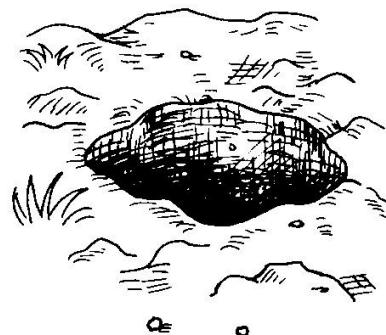

Asura 1/29 duule mis'e ñero biilo u mba d'a ñondi

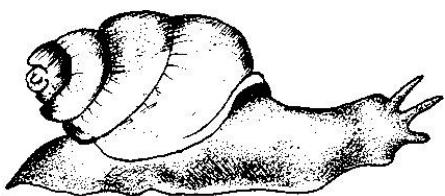
Amaziñ shiñ amáré fúd'a (utha) ful máré guda thayu u máré olu thayú

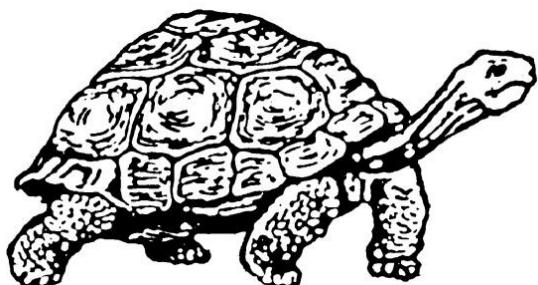
Asura 1/30 fúla amaziñu u mba afan-feyo

-Masho u hototo shin maabi hálagaga allá k'ará (orá) bad'iqigú ma fed'í gimañ thane fia banátha tha k'aará már eyú

1/31 masho mare hototo

Thá añañga mayu giñbuushuñ gunuñ wané gudi maré?

Nañ mmaané na shul gidi maré?

Maabi zee giñ buushu ñgunuñ k'illiñ gii shul maré thá giñ thik'uqigu tháañá máreyú

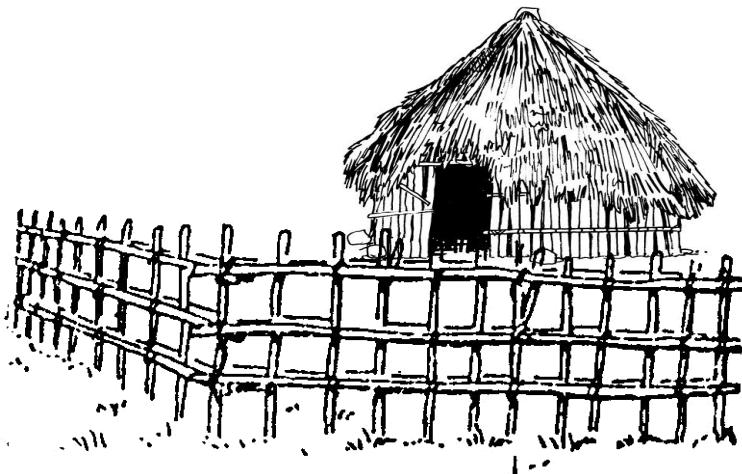
Belqaktar thá aña maréyu as'is'ia añ thik'uqi shul maré nabus'ik'é maré qia tha s'is'ia u amare d'is'alu tha ñééra u thá azíñgi.

Thá añañga mayu giñbuushu ñgunuñ wané gudi maré?

Nañ mmaané na shul gidi maré?

Maabi zee giñ buushu ñgunuñ k'illiñ gii shul maré thá giñ thik'uqigu thá
añá máreyú

Millañ thá aña maréyu ma as's'ia ñinéñ thik'uqi shul maré nabus'ik'
añgia qia tha s'is'ia u amare d'is'alu tha ñééra u thá aziñg.

1/32 máadá thañú

Alfáydá shulu

- Alá guda thayu u ané p'aada maabí min añ d'aashá u d'ishé
 - Álá giyá thin thiñ thayú
 - Ala thiña thayú
 - Alá dírsha thayú
 - Alá hás'úla shoora thayú ma sha bahawqi shamba lo maren.

B. GIÑ ADULATHI THAÑ

- geedi nañ k'alqala shai giñ adilathañ?

Maabi gudí aña gudi hathu giñ saamaré than tháasuugu wéqi nañ mmaané?

Hathu min tháñgáma giñ saáháthú than thá almadará sáyúe náñ mmaane?

* Almawasalat /Giñ a dula thi thañ/

Maabigu u giñ maabu min aña mañ añamañeqi giñ has'ullane thañ ñine mmaané

maabi ma saqigu aña s'uriñ añ gábul náñ sáfar máré than?

maabi gabulu giñ safariñ mare than giñ d'afudi hu mba wala biri mmane

maabi gabulu giñ safarin mare than giñ d'afudi mmaamane . giilogu wala birigu mitjil giñ safar lathañ hasi /shók'ón/

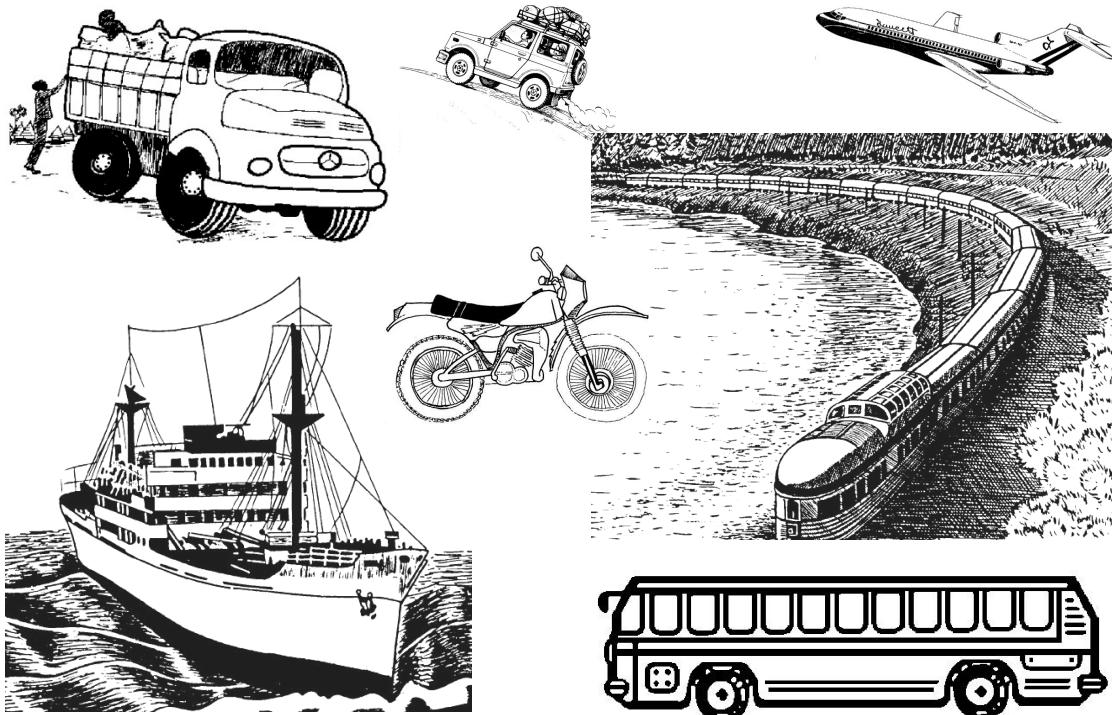

1/33 maabí zaa tha sugu

Asamanale giñ safarla sdila thañ thañ mba k'ayarola shak'alathañ añ millañ hasí

Asiniinalé giñ safarla adila thañ mba k'ayarolá asafarin maabi mandañ

Thá almarayu gadari ané amothu albudaqalu gine ñgunuñgunuñ– alu millañ

1/34 giñ há máábi f'ólo

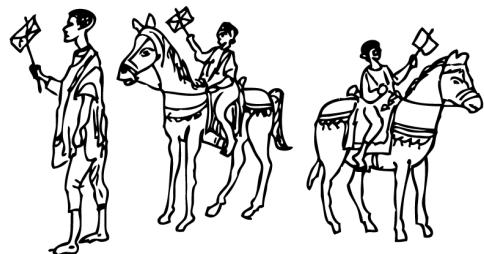
geedi garraqi giñ safarlathañ / adula thi than/ asamanalé u mbá gabulu
nañ gidi maré nañ d'afaru mare thañ?

Adula thi thañ (giñ hululathañ)

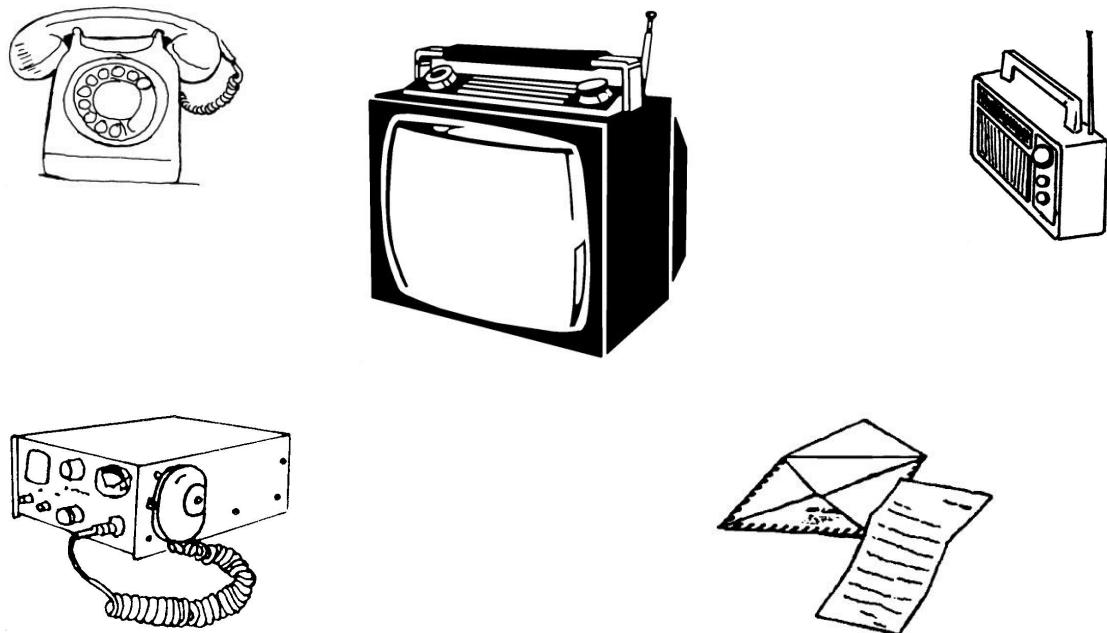
giñ ajaña rothathañ(alhabar) u mbá gibilñané /halneyu thañ/thañ
gadarña añk'alaga sha ahulua.

Maabi maziqi aña s'uruñ añ walla aña ithigiga añ huluqi thá maabilé

-Giñ huhuliñu maabi gáábi gáábólú than gábul.

1/35 giñ há máábi gábulu
 giñ k'alfaña sháalqáda gabulú mbá huluátháñi :-albak'al Murtha. Adidiñ
 tha hu --- nine mmaamare.

1/36 giñ d11 máábi tiók'olo alhábar tháñ

giñ hululathañ tha asamanaléyu ziiqi hasa shin:- ataléfun , arradi, adil-fizion , aljarita , u almajalla --- nine mmaané

C. Almadarasa.

Geedi nañ k'algala sha almadarasa? Nañ thik'iñanthi?

Almadárasá min ashagab u giñ t'awar adáár mmaané

Almadarasá min abaayathathi min ajarthi u min thá almádarasayú nine añ gádarñané áñ thik'a.geedi alfayita almadaraso nañ mmaané?

Alfayita almadaraso

st'a wariñ almuha familí

bak'I abé ahulu maabiqi map'ishi

añá zii álmadarasa ámadiñ maabi añ gundi

bak'iañ maada giñ s'ik'I thá alqalamu.

Geedí k'eeratha aña algirayohu mba ziqi aña gudi hathu

- almadarasa alk'urqanu
- almadarasa geedi biilo
- almadarasa
- almadarasa maabi d'oñondi
- almadarasa asana wi alqaqala
- algulia

algulia p'aalo ---- etc

Algulia agira yo

D. Ashiida na filik'e d'é

- Tha shuliyu thañthañ s'is'ia . k'ik'isho. Ajas maadá hathuqiya?
- S'is'ia k'alk'isho, ajasa fudi gidi alfayitaya?
- Nañ k'algoalá shá ashilda?
- Sháñgo shak'ala ashuk'ul k'op'ashiida
- Alqayna thoñora thik'u ashiida than

Maaba huqi

1/37 nine rafí harañ

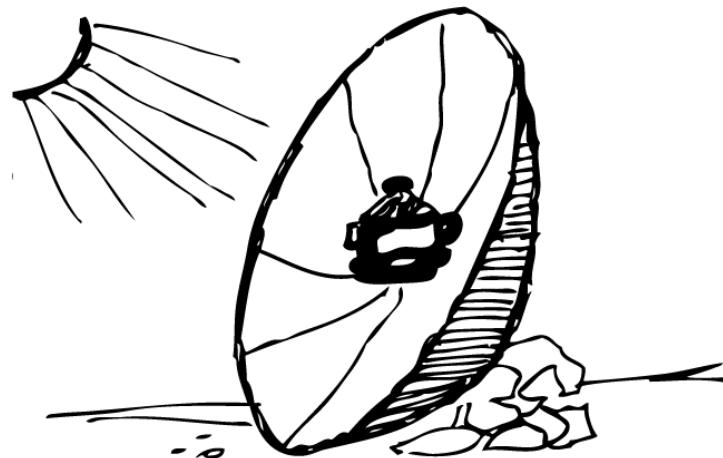
Alqada

- Alqádáñk'a mba p'ishi ñgo maaba gidalu
- ñgo geed'a mba p'ishi min mba gabulu
- Añ bil'a mba shuni mba zii tha bulu
- Añ mad'iña alqada nafaqi mba t'ok'olo = 2
- Añ daamathaqi mañk'a tha mañgo s'ik'e ñgo k'althagala tha allo = 2
- go baro k'ala tha alaya ali
- Mba hosal famili thañ ma gali = 2

MUNZU:-

munzú d'uk'unuñ min ashiida fiili mmaane Geedi ashiida munzu madi
hathu nañ gíñ shák'allane tháñá?

Ashiida munzu nafa hathañ millañ giné Ñgunuñeqi
Mithíl añ hoshaliña orink'aqi thañ u giñ bus'igu k'illiñ
Ané hoshaliña giñ ma muus'uthi, uquñ, s'is'ia
Hoshaliñ firi min thé bulu, min tha albáharú ané áhaa thé shoréqi ané
mathi martho fish má ro.

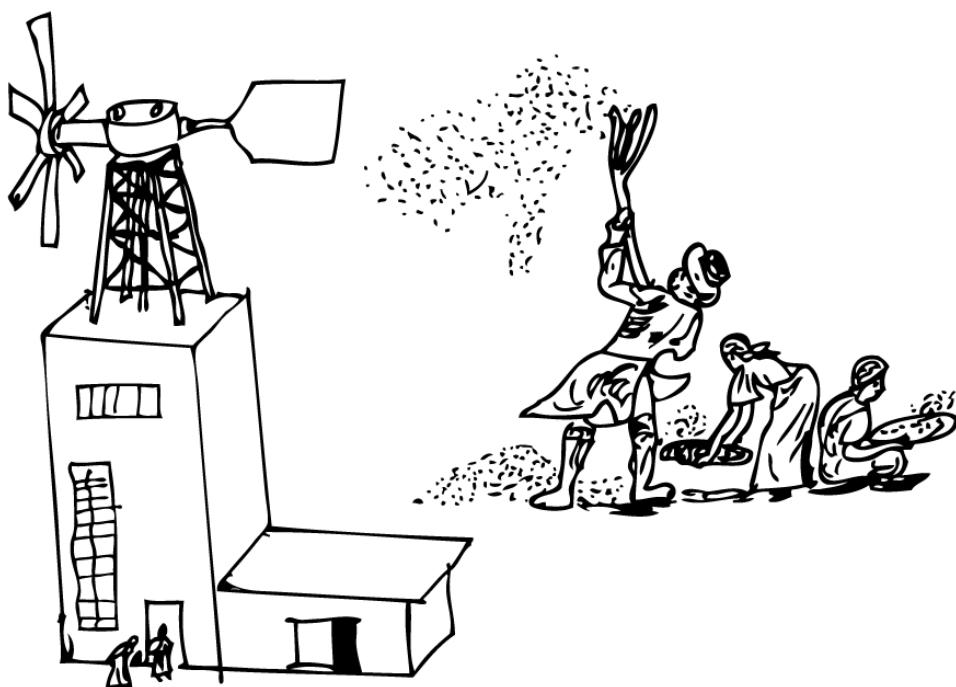

1/38 Asura Giñ ma alqalamun mba menthiñla gimañqi thañ

BUMBANI

geedi añá zii alhawa u /bubani/ añá sharné nañ gidiné ná ad'afarua
(Alqihtilaf)

- náñ gádarigu maré /mulaqi/ háraka qí thá ashiidá alhawó /bubanú/
- ashiida alhawo p'adi maabi thá zil thumayu shalé fadalu
- k'úr feethá ashiidá alhawó ninéñ hárraganáqi
- Alhawa ná ashiidak'e k'ed'e male abarshiñ almaruwa ashuk'ul gada-raa alá shá k'ala .

1/39 bunbani

Alhawá bubani na ashiidak'ed'e ád'ashiñ añ añá bád'í añ
Alhawa ná ashiida k'ed'e ahoshaliñ orí ma gigis

Firí

geedí firi ná ashiida k'e d'e thá as'ak'ale shamba s'une ginañgunuñ
maada hathu iya?

Almasura maziqi tháñgama aña gudi hathú map'udala firi ashiida gidine
maadá hathuqiya?

Firi ná ashiida k'ed'e má abarshiñalá thá at'urumba gadari ané
ashak'aliña ashuk'ul

Firi ná ashiida'k'éd'e gádari ané ashak'aliña ashuk'úla mañ
Ashiida firu gadari ané haraga a t'aahuna /albabur/.

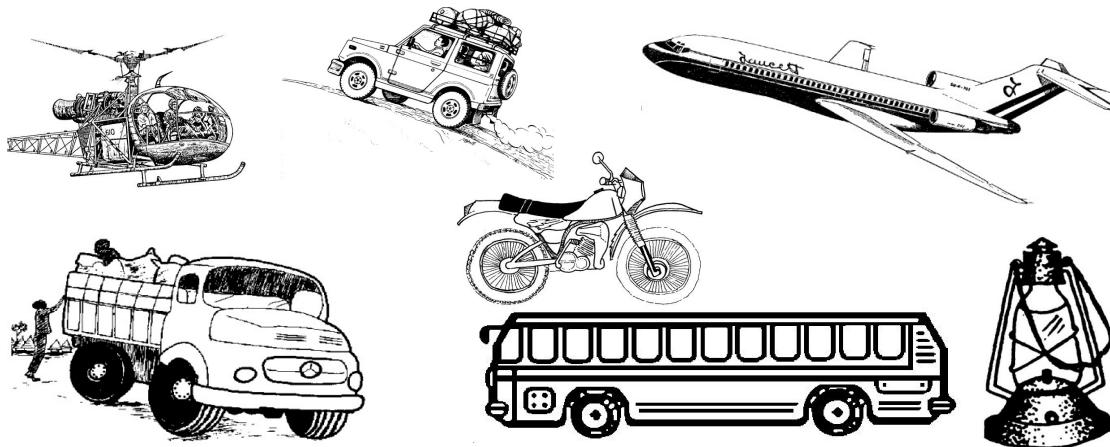

1.40 albabura k'ushi / At'ahuna/

Ajás' :-

Alqarbia u at'ayira mbá hárrágágámaré qi andi ashiidí fiilá náfámáreqi tháñ?

Tháñ gámá tháñthañ hathú nafaqi tha almasarajayá

1/41 Giñ shak' aligu tha-jas

alqarábiá shá ané hárragaqi , at'ayira shá ané badá giñ agadariñné shá thik'I ashiida min ajasithi.

Ashuk'ul:-

geedi aña gudi háthú maabí shá máré mus'a alhayá mare. náñ s'úllá ashúk'úla shák'al máre?

ori ñishi hathu min washibilané

abuño min wané thik'agamarené fudu?

- **Ashúk'ul shá álá áfuluqi k'api gine táláta.**

Giñ mmaamaregu

- Ashidda
- Asaman
- Fuddá mmaamaré

Ashidda

Maabi shá amáré shák'ala ashak'úla gidi alfayida k'abí ashidda. U sháñgo gidá ashidda illa mango thiñ thiñ thiña p'iishi mmaane Shá añthik'a thiñthiñá p'iishi nañ giña? Ashidda maziiqi ñgo sha'k'al ashuk'ula gidi alfayita.

Asaman; -

Asaman thá asaqa , tha alyom ,thá adoor, (tha alqisbu) , thá ashaharar u tha asana ñinéñ abarñane.

Asaman gasama nafaqi shak'ale- qi, shoreeqi --- ñinañ giagalane

Fuudá

- Maabi gabula a'lá shák'ala thá fuudá giné u giné ñineñ ma maliñu-layu.
- Legin hasa tha fuuda ñineñ shibilula gimañthi.
- Fuudda ma alwargu u mba ma algirish ñineñ shibilula thi than.

Asura 1/42 fuud'a Itiyobiya mba mal wargagu

maabi shák’al ashúk’ul máré thik’ a fuudá fuuda thik’o mare giñ
k’abi maré alhaya mare yeqi ñinañ shibil mare na tháñ
aña gudi hathu nañ s’ulla ashuk’ula shak’alla? U hathú shiñ
asamanáñ ga maayú nañ shák’al háthú

F. aña alqilaju

Aña alqilaju mba thik’uqi aña gudi hathu s’ulathahu nalqisima
k’ed’e

Alqistihana , aña a dawo u alhosbital mare añ s’ullá shá aña alqilaju.
Alqasasá ashúk’ula maré

ashaqab bad’iñgiñ has’ul s’ak’alu mba mufuqi mbalogu shá bak’ a
mufiné maré daagala adawagu.

ashaqaba giñ thañthañú shámbá dám áné mas’arí sha mbá
mus’iláne alá daagá almádarasaragú
maabi mufi bad’iñgiñ min thalayinat lazim shá mbá thik’I maré
alqilaj.

mihi olgiñi adawa u mba oqolu zee ma mbá thiki mareene."
geedi billo shá maré d’oñondiña magidi alqafia mare thika’
at’atiqíím.

G. Asalam

Geedi gárraqi, geedi, mala bashuqi thá alfasilú maadá hathúqiyá?
Tha alfásilú múnzu zii ap’ilo tha almádarasarayu maabi gádari alá gár-rayá?

Asalám ashaqáb k’illiñéqi giñ p’ishi milláñ mmaane asalam maziiqi
ashaqab thá aziosa, tha shimbil/alqik’itisad/ , tha gugud gadarigu mare
hosala tha adaraja d’aañialu..lagin asalam mashar shiñ giñ ziiba
hathañgu maaba múshi, walá gimmáñ gadaruqi, shimbil s’ik’í u gugud

maqiyá nagasígú millañ.

Ashan shúgó tha almádarasarayú shá géedi máré gárra map'ishí lázim asalam ané ziiya.

gulíyom ashuk'ulañk'a shañ na hulqi ma p'ishí shañ hiyaqi u añ hiyo, u shañ guda thare thá aduniyayu aslam, shá ané ziiya giñ k'abilla miillañ mmaane.

- Alhoriyya géedi biilo

Alhoriyya geedu giñ limmaanégu /damnagu/

A/ gidi alhoriyya shá mare thik'a alqism u adaar

B/ gidi alhoriyyagu shá mare thik'a atarbia u almadarasa. U

Di/ gidi alhoriyyagu shá maré thik'a almahabaa u añ gudi maada.

alhoriyya geedu shá mare thik'a alqisimeqi u adaari
geedu garraqi hathu ahathatha d'uk'unuñ d'uk'nuñ hathu rothatha alqis-
mañgama?

Nañ daagala hathuweqi algisma d'afaruqi?

Ayu gadi giñ daagané algisma d'afaruqi wala shala s'ula ñine tháñ u
k'ode, ashan gidigane alhoriyya mmaane

geedi gidi alhoriyya shá maré s'ulu tha algisima mare.

Geedi gidí alhoriyyagu shá maré maada adaara mare.

B/ alhoriyya geedu shá mare thik'a atarbia u almadarasa

Geedi aboñotha /abuño u amino/ hibi hathuwa? Shushi hathu thá
almadarasyu weqiyá? Shibil hathu wé adafitar u giñ ñishilaya?

geedi biila wala giigala ad;afarua thá alginiza mareyú thá adiina mare

yú thá ndu mare yú u añ k'ala shá mushañine walla boñgorine
giñ k'ábí mar ré álá áhora mar théqi
máré rotha rothámáré d'ok'otha añiyu u sháamrére thik'a mothá
gidiga máré alhoriya
geedi gidi alhoriya sháa máré gárra
geedi gidi alhoriya shá mare guda map'isi u máré thi'k'a atarbiá
ma bad'aqigu gidi alhoriya shá máre thik'a alqilaj /adawa/.

Di. alhoriya geedu shá mare thik'a almahaba u añ gundi maada
geedi maaba hiba hathu hibi hathu –wa nanoqi ?
geedi biilo giñ k'abí almahaba, giñ wala shunga añgu, guliyom maabi
k'edigu u mba iligu mmaamare. Lugin ma siaga almushigilagu map'ilal-
agu, ma fialgu, u ma fiala hulañ wala p'ishiga añgu

- geedi billo giñ gigalane gu

- rothá shuní maziqi aabunatha máré rashada
- giñ nagasi martheqi mba k'abi maré ala d'ok'otha maré tha
araaha
u map'ishí
- giñ hárabine aluyúgu , mbá du'raa bus'ik'é máré zee bosha u
fifí wállea damdáma dúraane gú bak'a giláne marthéqi.

- ALWAGIBA GEE DU

máré gíbila algirshátí máábí maré
máré ihtarama maábi d'oñondí martheqi
máré gibila ashuk'ul

bak'a boshimare maabi u maré ihtarama at'abaqa almadaraso.

Bak'a ill mare thá thañora algarbiyoyu

Maré as'ara bus'ik'e mare u aña gudi

Máre thama giñ buushuqi u giñ búsalúqi thá albál

1.2.2 Alu gadara

Geedi nañ k'algaña sha alu gadara?

añ gida alkátab tha almadarasayu

añ gidá alkátab thá alfasilú

añ gidaalkátab thá alú burayu?

Ashuk'ul tha albarnamij

mbá asamanu

mbá fuudó

Annufuqa ashiddó

Algihtiráma algadabá almadera só

Geedi rothathá alk'anuní zíqí thá almádarasayú. náñ adigá háthu tha
asáman tha almádarasayú weqi?

giñ k'algaña shá algihtiráma alk'anun almadarasó u álá záa tha alk
anúná k'ed'é

mmááda albigá almadarasó u áñ gia añ madiñe

áñ thik'u tha asáman tha almádarasayú

tha asamáná almadarásoyú áñisha ñishá almadarasó

añ gibila giñ k'alhatháñé maabá ágarrañiyú

gíné almadarsó sha bak'á hárabiné añ d'iñalú u bak'á múlñanaqi

áñ ihitarama algadába algalamú

ma hatháñ saáqi tha almadarásayú weqi añ sáa thá thoñorá

algarbiyo tháábá gambi yú weqi

ma hatháñ saáqi tha almadarasayu weqi bak'a ilña thá thoñorú
ashukúla adalmiyó mba daa almádarasa áñ ziiyá thayú
aña almada rasó u nayú fééthá añ ziiyá thayú shin thá maabile
Almadáraseqi u gane ashagq*béqi ámmaamin.

tha alfasilu
rothaathá algihitiráma ziiqi tha alfásilú
tha alfásilu walla thutha almadárasá daá hatháñe maabi agarrañi añ
thamagá albál
maamaza daala tha almadárasayú u giñ sha'kallá thaayú añ
shák'alo u añ hás'ulo tha asáman
giñ nishiña ané s'ara u ané mad'u tha algadaba almadarasole
algúrsi u shúli almadarsó mbá górralá tháyú ané s'ara u añ thámagá
albal
añ ihitarama maabí ágarrañí u maabi sha'k'alítha almádarasayú u
maabi d'oñondi hathaañé tha algúmuru, u hap'u wátha gú k'illiñ.
tha alfásilu giñ garrawóña walá mahia háthan alú añ aháthágá thabá
añ d'ok'othayu ané hia hatháñ alú
bak'e p'iluña tha hap'u wathale m bak'a boshuña bak'a shehiñuña ,
mahathañ gidi ap'ilo amadim maaba agarrañ hathañeqi ane mus'a
hathañ
bak'á gáshiña tha almádarasayú we qí u ma hatháñ gidi rothámáñ
añ ha's'ula algisin
bak'a agoruña alu d'oshathi , u bak'a ilña algumar u bak'a giña
rotha shunigu, mmaamare.

Aqilí thá buura

Geedí asáqá ílña tha buurayu ñinañ gigaña alhisaab?

Asaga ilña thalu buurayu abasho mas'ik'aqi alga daba mad'iña

abasho (ap'ilu) mas'ikaqi añ a'afara tha asábur

asáqá ilña tha alú buírayú bak'á damuña rotha shuni tháyú

asaga ilña tha alú buurayu giñ k;alla illa agora maabi añ bak'a

añ than

geediñgunuñ añ hoshala tháñ mii hathañ

asaqá mbá shák'alña ashuk'ulá álu buuró bak'a shák'alñane

mbáñk'a

ashuk'ulá daawolá sháalá shak'ala tha alú burrá añ shák'ala ma

p'ishí ané k'oda.

Ashúk'ul tha albarnámij

Albarnámij

mbá asamanú

mbá fuudó

mba ashiddo añgásamagá asáman u sha mbá gasamó ñané ané maa

jáhis ashúk'úleqi mmaane.

Azaman

giñ abarra asamani than nañ s'ulla né?

guliyom ashuk'ula ahulu hathuqi gasamigahathu asamana?

Asaqa gamma saahathu thá almadarasarayu weqi

Asaqa gamma thin hathu alfat'ur?

Albarnamij asamana ashuk'ulu weqi p'ishi millañ

Asamán ashan áñ náfaqithañ map'ishi lázim añ shák'ala tha albarnámij

Geedi garraqi áyu ashu'k'ulá shak'al háthú hábíthan u thá munziyú tha asandúk'aléyu ziiqi thá bulu hathu shák'alathá tha almas*ala daa wólá

	Giñ shak'alla	Giñshak'all asaqa badaqaa lane thán	Giñ shak'all asagaa k'odi ne thán	Ashuk'ul sha alé ahu- luuqi asamana has'ulne
	Are gigís'	1:00	1:05	0.05
	Alfatúr thiñthíñ	1:10	1:30	0.25
	Adidíñ tha almádar asayú wéqí			
	Gugúd tha almáda- rasayú			
	Mamáth thayú wéqí			
	Alk'áta thiñ thiñ u shoora			
	Aqilí tha hap'u wá- thále			
	Ap'aadí abaatha			
	Añshak'ala giñ shak'alla thayu			
	dirsheeqi			

Fuudí

Geedi mahathu giditha fuudá nañ giitha hathune?

Shá anzaa tha asugu añ shibilo galam rasaas, alhalaa –wa u alkarrasa nañ k'abine hathañhi?

anáafaqi thá fuudá ma p'iishí
k'abí áñ shutha fuudálu tha albarnámij
fuudá min aña ziilá abaathá áñ thik'iñane.
Abaathá mashák'aló anu-wá min ashúk'ul niné añthik'i maré fuudá
Maabá p'álí mashibilá giñ k'ed'e alú thik'I fuuda
Maaba shak'ali tha alhagumayu thik'I fuudá min tha ashahariqyu
Maabi tajari min washabaha ne hathu weqi shathi'ki fuudá

Ashidda

Geedi ashuk'ul sha ala shak'ala nañ k'abiine?
U mahathañ shak'alaqi nañ thik'iña?

- ashuk'ul shak'ala tha alk'u wa ashiido añ gadarñane
Mahathañ gidi ashiida u mahathañ shak'alaqi tha abarnami j hathañ
gadari añ shak'ala millañ.

qigeera 1:3

mba p'iishí hathu k'alathagq "Asee" mba shunishiñ hathu k'alatha
sha "bus'añ"

Ora manaayilon ora mahalaga mmaane
aña thik'u s'is'ia belqakter shuli tha bele ñinañ giilane
ayú thoñorá has'ula u mba gibila almagqlum athañ ahul wá
as'ullane
albanzin s'is'ialu, u ajas asaqa darnalu daa abad'añgañ
munzu fili añ s'aas'arú mmaane
ori shk'all min tha ashirkayu mashak'ala tha thoñora ori
azaaman aleyu gu.

**- geerathaqi mba ziiqi tha”B” hathu ahulutha qi tha mba
ziiqiyu tha “A” le**

“A”

1. bush
2. ñonsho k’osh
3. thiñthiñ
4. Atelefun

“B”

- A. daa ashiida u bediá
- B. ap’aane mammumu thaaba
- C. ñonsho
- D. merer bush
- E. giñ hululathañ

E. tha mbaleyugu geeratha mba masee hathu gezatha hathu lik’ a thalu

1. tha mbaléyu mba thilla nafile min tha giñ bus’aluyu?

A, at’amat’im	Bi. gasaba asukar
Di. as’ota	E. wala ziiqi

2. ndi mba malmawasalati wasal lathañ gabul?

A. Murtha	B. albaur	C. adirimbiiil	D At’ayira.

3. ndi mba malhoria geedi biilo?

A. mare rotha u mare d’ok’otha giñ zii maré thá bishí
Bi. Bak’ a as’ar mar*re bus’ik’ é u aña gudi maré
E. Giñ hórgamaré aña u mbá bola maré bak’ a tham máré naqi tha albál
Di. ila thá thoñorá adirimiilúyú

Di. daathaga mothà d’uguri

1. Ora ñishiña asaqa fii d’ishé lazim ane máa nano?
2. giñ huhuluñulátháñ gábul náñ mmaamáré
3. ashúk’ul sháñ ahúluqi giñ k’ábiné talátan aña mmaamáre?
4. ashida fiili nalgqsás náñ mmaamaré
5. thá añañgá maayu k’eérátháhu na máabí nááfaqi thá ashiidá
abad’ añañu?

1.3 Alqadab

Geedi nañ k'algala sha algadab?

Nañ damgaña oriñk'a mas'ari?

Giñ k'algala sha algadab giñ ád'afaruña giñ gide rothá p'iishí u mbá
shúní tháñ mmaané

Mba k'algaña shá algadab p'iishi gu

algadaba ñiisho

algadaba thiñthiñu

algadaba rotho

rotha masee --- algasásinnégú

1.3.1 Algadaba ñiisho

Geedi giñ k'algaña sha algadaba ñiisho noñ mmaane?

Alagis'o ori u ala ñiisha map'ishí

Mithal Oti ñishila tha munziyu bak'a ñishiila ne tha munziyu

u mba ñishila habithañ bak'a ñishila ne tha munziyu

ma hathañ zaaqi tha almadarasayu weqi aña geera ñisha almadaraso

mba s'ari aña iisha.

Ma hoshaláqi magádaráña áñ káawa walá magádaráña áñt"úk'us'a

ma p'iishi áñ tháma

Or magáa wálá giñ ziiqi thá oriyú ashan yak'ás'í p'ishi millañ

1/43 shambá dámlá or ma s'ári

- ora makaawa agogorak'ad'e añ anamu alu añt'uk'us'a
- ori káwa wó ña mbá mat'u'usá añ fuuda aña fudilá orí añ lidaalú albaata ma or wála mbá s'awari ashán añ gis'a u añ p'eerayu muzú weqi p'ishí

- mbágishú mbágishú min ma mbáshúthiña anigq*lañk'a alú áñ gis'a gúñk'a ashuráábáñk'a shá ané hoshala áñazií álhawa, aniqláñk'a añ tháma añá walá dirshilá

1.3.2. Alaqdaba thiñ thiñu

Geedi algqdaba thiñthiñu mba limmaanalugu mmaamare?

Gabaal añthiña thiñ , mahathañale thiñi u bagadi mba thiiña algaadabi mad'iñagu.

A. thaba gigis'

Bi. s'oma mamadi ziizí

Di. tha thiñthiñ alu bak'a rothaila

E. ala s'ek'elalu ma p'iishí

Fi. bak'a rorasila mamaabi s'ek'elí

Gi. ala thiña aña p'ishí añ ---

thaba gigis

geedi gabaal añ thiña nañ giiña?

ma hatha ñale thiñí?u bagad mba k'ofiñanalu nañ giiña

Asura 1/44 gadi male gis'I thaba k'ed'e

- gabaal añ thiña k'abi añ gis'a thaba u añ gis'a nduyu.
- Baqad mba thiiña añ gis'a thabañk'a u ndiyuñk'a ma p'iishí
- Giñ thiñoña thayu añ gis'ayu tha fir p'iishí u añ hoshaliñayu añ thama aña s'ar añ
- Mahathañ thiñaqi gabaal añ shora balshugo wala p'ishí sha añ digaqi agiliyeqi añshora bala shugo. Wala magiaña shugo hathañ rishu nayu, hatháñ hik'ilí u mungiv gii hatháñe mushe

Asura 1/45 maabi thiñí an d'uk'unuñ

Bi. s'oma mamadí ziizí

geedí tha almarralu maabí s'omthiñ thiñ millañ maadá hathuqiya?

S'oma wala mamadi zii zi nañ has'ulne hathañe nal mushgila

asaqá thiña thiñ lazim añ s'oms mamádi ziizí

Mas'omáña milláñ maabí hoshal hatháñ tháñ shún marthéqi míllañ. Thiñ thiñ mas'omá ñá thayú ma shol zízí wala p'ishí maabiñgu nineqi

1/46 guugúdap'ishi

. bak'á rothilá thá thiñ thiñ álú

- mahathú ále thiñ thiñthiñ háthu áwaaqiyá?

Tha thiñ thiñ alu nañ gidine ma maabi awaaqi tha thiñ thiñ alu nañ gid-iné na almushigila ?

Awwa tha thiñ thiñ alu mad'í hatháñ alu.

D. s'ek'ela biishí ala naguthaqi

Geedi thiñ thiñ s'ek'ela sha ala naguthaqi alfayitaked'e nañ mmaane ?

thiñ thiña thiiña k'illíñ lazim añ s'ek'elalu u añ k'ushalu ma piishi añ baro naguthaqi

thaiñ thiña maqi s'ek'ela u mba maaalu k'uk'ush tha p'iishi k'ushí alu mandañ thadulushiyu , bba wala maqi s'ek'ela u mba wala mari k'is'iña ma p'lishi has'ul hatháña adaqab tha ad dulushañk'ayu.

E. bak'a goragila ma maabí s'ek'elí

Hathu made maabí gorogiqi marra male s'ek'el thin thiñ mahathañ ale thiñí (s'ek'elí) añ abak'a ndu angoraageqí at'abí shuní mmaane.

Mahatháñ s'ek'el thin thin lazim añ adimis'u jduñk'a alu baka goragiña

F. thiñ thiñ tha aña p'iishiyu

Geedi mba thiñga hathu thiñ thiñ wane ziiga hathune?
maabí mba thiñga mare thin thin lazim ane maa tha aña p'iishiyu.
Masal ñgo d'oñosha than thañ thiñ thiñeqi tha alqadab.
Lagiñ ayu aña mmaane mahatháñ thik'a thiñ thiñ mathiñaña amufiñ tha hatháñ bad'iñiñ nanoqí sha mathiñaña gabaal añ gis'a thabañk'a

1.3.3 Alqaadab rootho

ile tham tham tha alqadab
maabí marothi giñ k'almare k'illiñ añthamaga ile ma p'iishi
rotha rootháqa map'iishí
giñ giiñagú asaqá rothaiña alúñk'a
añ asalla rotha mba rothaiña
bak'a rothiña rootha abuúthi almoustawa maabuqí
bak'a hosí hatháñ bus'ík'é mahatháñ rothí
asaqa rothiña walla mba daaña moorha bak'a hibiña añ
. mahatháñ rothí añ hss'ulo rotha ma p'iishí
maaba tham ile añ rothaga rotha ma ase
añ asala rotha rothiña maabiyeqi
asaqa rothiña sha ayu ane haala añ rotha millañ.
Ashan hathañ gidi alhoriya añiyu d'ok'otho, rootho u mba moofhl shañ thik'a.

Ashan hathañ gidi alhoriya añiyu d'ok'otha, rootho u mootha gadarña.

Asura 1/47 rotha u ile thám thám thalqa dab

1.3.4 alú Are p'aara míñ giñ durraqi

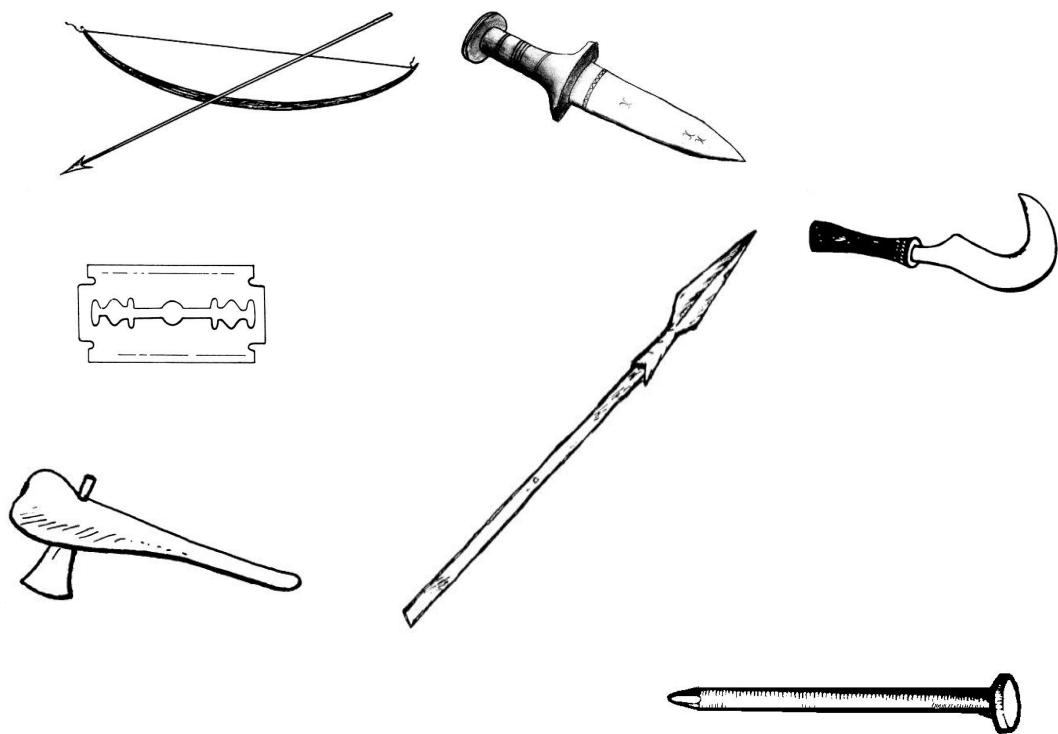
Geedi gabul shugo aña gudi háthu gimmañ ziiqí mbá s'ik'a huthu weqi walla maabiñgamayéqiya?

- Asaqa giñ durraqí nda saqadala?
- Asababa giñ durraqi nañ mmaane?
- Ayu giñ duraqi wala ma guyagaña althisáb gíñ s'ik'í s'ik'í d'áñí
- Alhisaab ayu saman mamaa aña mmaane almushigila s'ik'i. ashan shugo dúrra sha bak'a s'ik'ine k'abi añ giihole alhisaab awaalí
- bak'a illa tha giñ dúrra bus'ik'e
thañora gadárla ale p'aara giñ dúrraqi aré tháñ gu
- bak'a illa tha giñ p'ilindu,

Bak'a illa tha thoñoru.

Giñ feshegu miahil lkuubáya , k'is'e, hangir, almusmar, ber sha k'ithi bus'ik'eñk'a ane oora u sha amufiñ hathañ bad'iñgiñ lazim añ s'uru-ñaqi

Aña gudiña u aña garraña almusumar añ lak'as'a alu aña did'añgo ñoweqi.

Asura 1/48 Giñ p'ilindugu

bak'á illá tha thoñorú
 alqarabia (adirimbil) , alqajalati, alkaarogu thoñora saa mare tha-
 yugu mahatháñ ilaqi giñ durraqi ma ma*ré

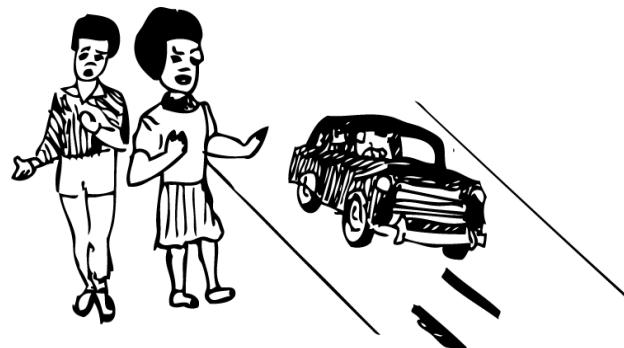

Asura 1/49 Giñ has'ul aqili tha thoñoru mba shuni

Di. Thoñoriyu ak'ithu thaíqadab

Mahathu saqi tha almdarasayuweqi walla aña mañeqi hathu satha tha
 thoñorindalu mahatháñ fed'í shañ k'ithu thoñoriyu lazim ane maa aña
 saa maabí. Añ hoshala añ than thorindu holloñoniñe qi

Masala:- Thaba p'ishi u mba gambiñk'a

Asura 1/50 Shambá k'ithulá thooriyú

Asaqa zaahathu mufatha thoñor hu thaaba gambi thathu zathathañ
 bak'a lahapt'iña giñ buushu
 giñ buushu thayu u mba ñero wala nafaqi sha ale fiya.
 Kataba tha mbale ziiqi tha asand'uk'u hathu rotha tha maaba agar-
 rañ hathu weqi na mothā k'ed'e.

Animi ra	Alqayinati giñ buushu	Alfayita giñ buushú	Masaqalagigu giñ gii mare mba durraqi
1.	Gali		
	Marú		
	Merere		
	Mia		
	Thañ hiñele		
	Murthá		
	Albák'al		
	Shiñír		
	Thañ idalé		
	ñonshó		

E, bak'a naafañaqi tha adawa wala k'alola hathañeqi ádaktor
 adawa sha mba k'alne adiktor sha ale mera wala ala nagutha ma-
 bak'añaaqi añ shak'ala tha aluñk'a (sha mba ziine) hathañ tha bishí
 durra hathañ.

Masal wala adawa daala adiktoreqi zee adawa amaziñu, mba gus'u
 mba u mba fíí p'is'oñ doño--- ashan magiim durra hathañ gu.
 Barra min ambalegu ziigigu mba durra hathañ añañgudiña u tha al-

madarasayu mbale tha asunduk'u ziyunduyu hathu kataba tha thaalkaraasañga mayu hathu ahoratha aña sharne-yu

Animi ra	Durra alqayi- natí	Giñ has'ulne na durra	Are p'aarak'ed'e
1.	Mu daara	dar bus'ik'e alu d'uk'uthiñ shimbil d'uk'uthí giñ buushú thaayu	- bak'a illa tha mu Masal algibirit, ajas, albanzin
2.	Fir hiqi		
3.	Durra al- kaarabo		
4.	Haha al- kaarabo		
5.	Fir fuulú		
6.	Bul hori nare k'ik'ith		
7.	Azururu		
8.	albahar		

1.3.5 aña rotha asee

- nañ k'abigala shañ rotha giñ maadoñaqi map'ishi?
- ashan aña tha ma alhal/motha/ almushikilañañ k'ayeqi nañ giña?

A. bak'á abañla almúshikila alú

- aña rotha almúshigila, bad'iñgiñ u aña p'ulaalmushgilañañk'aqi tha asáqá k'ed'eyú shá alé k'abága alhal mare.

Abúñó wathá giñ d'ok'othiñ máré háthú k'illíñ sha bak'á ábañgá
háthune gimmáñ alú háthú rotha tha gá Aseegú

Tha almadarasayu mahathu d'uk'a rothaqi alkarrasa, kalam rsáz ---thá
asaqak'ed'e yu hathú rothathá abuñatheqi ashan nanóqi giñ d'úk'o
háthuqi shalé shibila hathu weqí mandáñ

almushikila u añ p'iisha k'abí shale madiñaqi map'ishí
masal abuño watha

ma shibil hathu we ori u shafa t'ok'olo,
mashibil hathu we alkalam , alkarrasa u alkalam hathu

ma gis'i hathu we oriñgama magi huthu we gillagu k'illiñ hamadatha
Alla u hathu shakaarathagu ma p'iishi.

Maabi agarrañigu tha almadarasayu
má agarrañ hathu map'ishí
ma daa hathuwé shimiñ

ma sahahí hathu we giñ shak'alla tha alfasilu u giñ shak'alla thaayu
añ ap'isiñatha ga añ millañ

Hap'uño watha

maguushhiñ hathu alkalam , alkitab u kalam rasas
marothi hathuwe rotha p'ishi mare

ma dama hathañ gundi asaqa almushi ki lo u asaqa durra hathañ gim-
mañ lazim añ shakaragu millañ

Di. asaqa bad'iña añ rotha

- ma hathu gídí almusnikila s'ik'o hathuwe k'abi hatu rothatha
abaaño watheqi

Masala mahathu zaaqi tha thoñoru hathu , gal mabid'a hathu,
k'is'e ma k'itha hathu, gal mabid'a hathu , ma hathu wo tha

geedile ---, bak'a abañ hathuna alu hathu k'abi hathu rothatha abaaño
watheqi na giñ s'ík'í hathue qi

Alhabar wadda tha asee (map'ishí)

Geedi alhabar wadda tha asee (map'ishí) geedi alhabar wadda map'ishi
nanoqi mba k'abigalane?

Alhabar wala ma waddala map'ishi has'ul maabiye giñ durraqi.

Ashan shugo maabi agarrañ hathu, ahap'uñaatha abaaño watha---
mak'ala hathuweqi walla maqajana hathu sha hathu waddatha alhabar
lazim hathu rothatha shamba ziiyone , wala mawadda hathu shamba
ziiyone alqahalamañ durraqigu /Alfidina s'ik'í alfia hathañ/

qigeera 1.4

baqadi mba garra hathu d'ok'othalegu mba p'ishi hathu mothatha
asee u mba wala p'ishi mothatha sha bus'añ

1. or damdam mas'ari shuni asaaheqi
2. shañ d'ok'otha walla añ mmotha motha k'abi añ ahatha tha ba
alu
3. maaba agarrañi maqagarrañi aqiilitha hap'uñole wala alqadab
shaara mmaane
4. rotha ma p'ishi añ p'iishá mmaane
mba ziiqi tha "B" yu ahulthaqi tha mba ziiqile tha "A" yu.

"A"

"B"

1. ñisha

A. aña go giida asaburur

2. thiñthiñ

B. bak'a illa tha thoñoru

3. rotha

C. rotha map'ishí

Gabulañ ak'ithu thoñora algarbiyoyu

añ hashala añ than thaaba gambit u thaaba p'iishí
añ harra kaqí sha mbalo

añ buuna
motha wala ziiqi

D. daathaga motha d'ugurí

1. nañ s'ek'elña thin thin?
2. mahathañ thiña thiñthiñ gubaal añ gis'a thaba nañ gidine na durra?
3. hiraga tha thin thin alu nañ gidine ná almushikila?
4. asaqa thamña ile algihitirama mad'iña nañ mmaamare?
5. thiñthiñ s'oma maadí ziizí nañ gidine nal alfayita?
6. thoñora gadarña tha mp'aara giñ durraqi are than nañ mmaamare?

Ak'us'oholoñoniñ

Fakaara u almazakará añañk'a mbá má halagá

giñ bus'í alu

geedi nañ k'algala sha giñ bus'I alu?

Giñ k'algalá shágiñ búš'í alú giñ limma s'is'ia d'oñondí , ñeera, u giñ ris'ilá mbá ma halgá u mbá gii maabí mmaamare giñ bus'alu gidi arruh.u giñ bus'alu d'oñondi, oluqigu, shorigu, mushigu, giñ bus'alu d'afaruqi millañ ala hasabasha mbá zii alhawa añu masal thá alqali alu aña d'aññeera (alk'aaba) u s'is'ia d'oñondi mathik'uqi gu aña buthi añiyu shin giñ bus'alu d'uk'unuñ d'uk'uñu nine añ thikuqi.

2.1.1 giñ bus'alu nagundi afaru wa

Giñ bus'alu gadarña añ afaru gundi tha thoñora d'a faruqigu.

Min thá mbaloyu gu

mbá oluqi tha aris'a u mbá wala oluqi tha aris'a

mba jahazi thiñthiñ u mbá wala jahazi thiñ thiñ

mbá gii amuud'a u mbá wala gii amuud'a

thá ziizi mare yu---

giñ bus'alugu tha ziizi mareyu aleñ talata añ gasaminaqi

s'isia /ñear/ d'oñondí

s'isía mamutiwasit' /anusia/

s'í'ia /near/ k'ok'os'iñuqi mmaamare

1. S'isia /ñeera /d'oñondi

Geedi s'is'ia /ñeera/ k'algaña sha d'oñondi mba thik'uqi aña gudi hathu ándégu? S'uriña mare mak'ithañaqi thalu gamu shugo mmaamare;? s'is'ia d'oñondi aña bus'inalú aña bus'í añiyu millañ mmaane. as'is;ia d'oñondi s'uriña mare min 30 mitir u thártheqi mawasi u mba gidi ilé rik'is'iyu gú mmaamare.

Masal almañga, ap'aane , abañga , digil u akakiltí

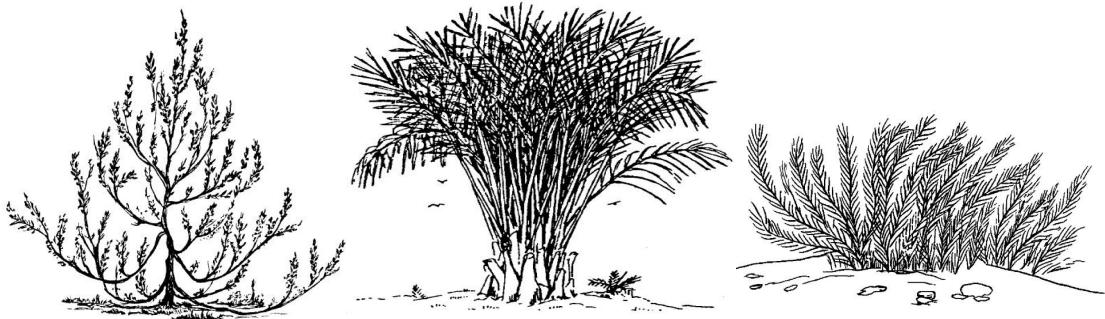

2/1

2. S'ia mamutíwasit' /hafithi/

s'is'ia mamutí was'it mba k'os'í bus'ik'e asha darad' añiye mmaane. As'is'ia mamutiwasit' k'ok'os'iñile u belqaktar aña shar ro nine aña bus'inalugu

Masal gagu , almurazañm azeduní

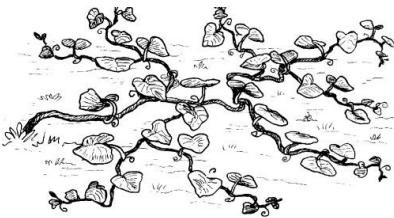
2/2

3. S'ia k'okos'iñi

Mba k'algala sha s'is'ia k'ok'os'iñi mba k'ok'os'iñ bus'ike millañ
mithil ñeear mmaamare

mbalegu añ hosal añ u aña bus'i añ nine añ thik'u mare.

Masal d'abari, alkameh---

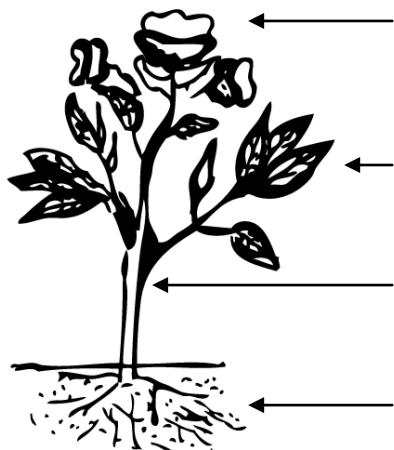

2/2

Geedi, alqayinati giñ bus'alu mbathik'uqigu aña gudi hathu buruthaga
alu hathu k'eerathahu u hathu rothatha maaba agarrañ hathu weqi

2.1.2 giñ bus'alugu na bus'ik'e alu mare

Geedi, giñ k'algaña sha bus'ik'e giñ bus'alu nañ mmaamare?

2/4

Bus'ik'e giñ bus'alu gadarña añ gasama aleñ holoñoniñ

A. bus'ik'e giñ bus'alu mbá zii thirthéqi /thá s'ak'a bishi

Bi. bus'ik'e giñ bus'alu mbá zii tha min thá s'ak'ayu thá shoreqi.

A, bus'ik'e giñ bus'alu mba zií thirtheqi /thas'ak'a bishiyeqi/

Geedi, busik'e giñ bus'alu mbaziiqi tha s'ak'a bishiyeqi nañ mmaane?

Giñ bus'alu nafiilí tha s'ak'a giñiñ thik'une

Fiili d'afaru alu ala hasab alqayinatí giñ bus'a lugu.

Fiili gasamqi aleñ holoñoniñ

1. fiili algasas

2. fiilibuwa

mbá k'algaña shá fiili algasas walá mbá gidí busa u walá mbá gidi buwa

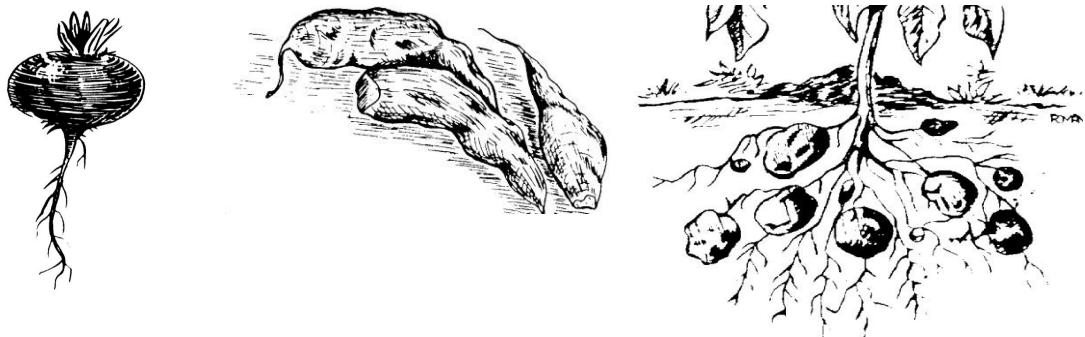
u walá mbá d'aañi mmaane fiililo min tha s'ak'ayu gadarña añ thik'a

magqithigiga añ walla mas'uruñga añ

Mithal :- albañjar , albamba --- maabi gidi fiili algasasinnagu.

Mbá k'algaña shin shá fiili buwa gidi fiili algasas u fiili buwá millañ

Masal:- kasaba asukar, amule, shasha --- mmaamare.

2/5

Geedi tháasuura 2/5 yu giñ Bus'alu legu makataba ndigu mbá gidi fiilí alqasa? K'eeratha hu na alqisimamare gu?

Giñ bus'alu d'uk'unuñ d'uk'unuñ fiili mare nafaaqi thin thiñeqigu.

Masal albanjar.

giñ bus'alu mbá gidi fili tha s'ak'a qíñeqi gadarña aña gasama aleñ talata

1. mba s'uruñga añ tha s'ak'a qíñeqi (thirtheqi)

Masal abañga , agagildi

2. mba s'uruñga añ mamuti wasit' thirtheqi

masal almoz

3. mba s'uruñga añ bashugu tha s'ak'a qíñeqi

masal shumbura , algadas --- mmaamare

geedi fiili nañ gidi mare s'is'iyeqi

fiili giñ shak'a mare giñ bus'ialuweqi

ane adamu giñ bus'aluqi tha s'ak'ale

p'adí s'ak'a shá bak'a s'iñne

p'ar marthé bubaní are shá bak'a s'ik'í maré

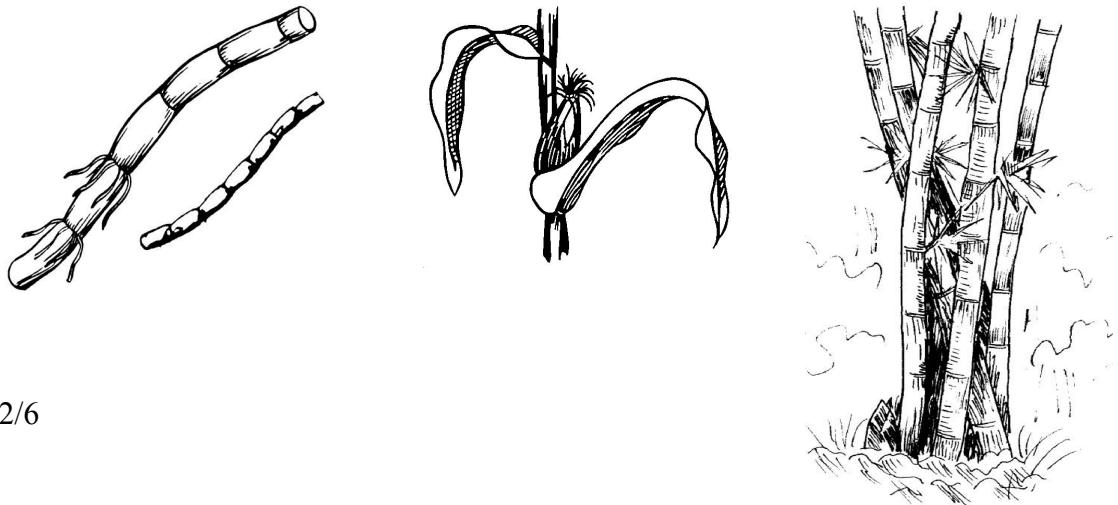
B. bus'ik'e giñ bus'alu mba ziiqí tha shoreqi
Geedi, bus'ik'e alu giñ bus'alu mba ziiqi tha shoreqi nañ mmaanare
Hus'ik'e giñ bus'alu mbá madí tháshoreqi p'us'íe ie u amud'a
mmaamare.

s'is'ia bus'ik'e

s'is'ia bus'ik'e giñ bus'alu mbá thik'uqi min tha s'ak'ayu mbá dam ile u
amud'a mmaane alqayinati giñ bus'alu gidí bus'ik'e d'afaro qigu
Geedi, alqayinati giñ bus'ik'e giñ bus'alu gádar háthú hathu k'eerátha
huwá?

S'is'ia nabus'ik'e aleñ holoñoniñ añgasamnaqí?

1. s'is'ia bus'ik'e shuruñí
 2. s'is'ia bus'ik'e mba dirshi (mul) s'ak'aqí
1. s'ís'ía bus'ík'e shuruñí
 2. mbá k'algalá shá s'is'ia bus'ik'e shuruñí mbá wala goli min thá
s'ak'ayu mmaane

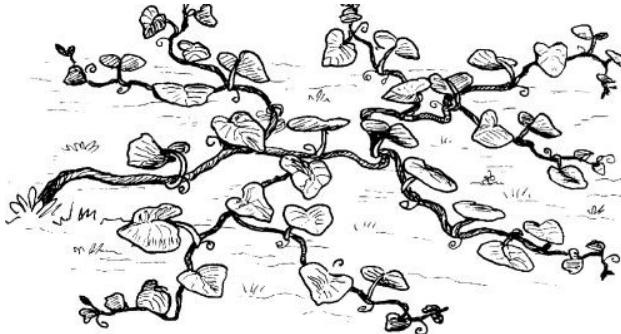
2/6

Asanduk'a ziynduyu 2 alqayinatí s'isía bus'k'e

Animira	Alqayinti giñ bus'alu	Alqayinati bus'i'k'e his'iyo			
		Mba gidi p'uluzu	Mba wala gidi p'uluzu	Mba mafa dí	Mba wala mafaadi
1.	Agagildí	✓			✓
2.	Azahur/amuud'a/	✓			✓
3.	Zili				
4.	Amule				
5.	Kasaba asukar	✓			✓
6.	Gaagu	✓			✓
7.	Almañga				
8.	Alemún				
9.	Alburstu kaa n				
10.	Abañ s ga				
11.	Ñan sha				
12.	Ap'aane				

2. s'is'ia bus'ike mul (dirshí) tha s'ak'ayu

Mba k'algala shá s'is'ia bus'ik'é dírshí tha s'ak'ayu mba dirshigu tha bishi mmaamare

2/7

2.1.3 Giñ p'us'alu ná alfayida k'ed'e

giñ p'us'alugu nafaa maabiqi than millañ

giñ p'us'alu thinthiñ u asherk ainañ /alfooriga/ nafagane

giñ p'us'alu gidi alfayita millañ thiñ thiñeqi

geedi aña gudi hathú giñ p'us'alú mbá gudi thiñthiñeqi nañ maamare?

Giñp'us'alugu thin thiñeqi. Giñ p'us'alu mba thiñlagu nafilili

Albañjar Albat'at'is (dook'o), Ajansail

Giñ p'us'alu mba thilla na ile mare

Shasha, Alfigil, Algirgilr millañ

Giñ pus'alu mba thilla na bus'ik'e mare

- Billa beñení

- Kasaba asugar

- Bilia fuudí

Giñ p'ús'alú mbá thilla ná aré mare

- almoz

- d'abari

- albabayá

- almañga

- aleemun

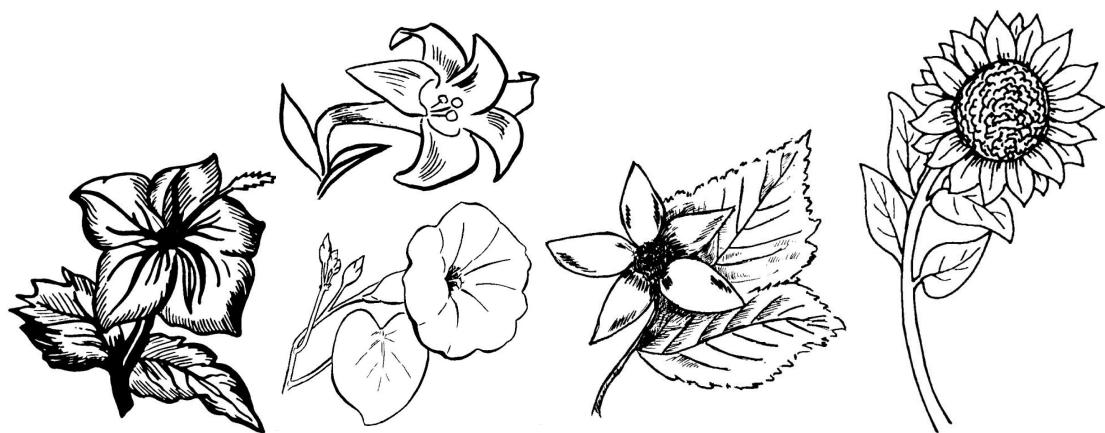
- alburfukan

- bishak'or

- shumburra

2/8

2/9

thiñ thiña giñ buushu

ñeera , zil rabithi mba k'ithola are marethi thin thiña giñ buushu añ nafagane

Masal alkameh rabithí, amule rabithí , shum bura thiñ thiña giñ bushu añ nafagamare

óriyeeqí

Giñ b'us'alu d'uk'unuñ d'uk'unuñ nafaqi shá ala già má oorí

Masal almoz ile u gathé ile asiniñale maabí giñ gíimare má oorí ap'aane mmaane.

Masal alkamis , albant'alon u arrita alfayita ap'aaneyo mmaa mare.

4. Giñ gudila thayu weqi

giñ p'us'alu nafaqi ala gia giñ gudila thayu thañ
masal min aga gildí , gaagu

5. Ádawéqí

Giñ 'bus'alu mbañgunuñ ile mare , filimare, u amud'mare nafaqi ala limmma (gia) ma adawa.

6. Almasinaqaye.

Giñ bus'alu nafaqi almasinaqayeqi

Masal ap'aane, abañga – min tha giñ bus'aleyugun faqigu ooriyiqi, shul gigiyeqi , giñ than thañu wéqi, ale giya adawayu thañ

7. Atahiliyeeqi

Giñ b'us' alu mbañgunuñ min thiñ thiñeqi fish ziiqigu mba daa atahili
Min tha ethiopiayu giñ shibillaku adawula thu thooweqi mba dam ata-
hilid'aañi millañ album íñ mmaane . u daaní fish mba giila mak'osh ma-
sal heeha, hesha milé
giñ p'us'alu sha amare d'oñonda giñ k'abimare nañ mmaane?
Sha amare d'oñonda s'ak'a , firí, alhawa u añs'as'a ra munzu ne añañk'abi
mareè.

2.1.4 Giñ p'us'alu sha amare d'oñonda giñ k'abimare

geedi giñ malumhima giñ bus'alu weqi sha amare d'oñonda nañ
mmaane?

Sha amare d'oñonda s'ak'a , firí alhawa u añs'as'a ra munzu inañ k'abi
mare

A. s'ak'a

Mbá zii tha shoréqi mbá d'amus'í mmáne eraba a. giñ p's'alu shá ané
d'aaña k'abí s'ak'aya?

Jerabale giñ k'abinegu

añish holoñóniñ

firí

s'ak'a

attaiñgiñ p'us'alu gu

jerabale na shak'alak'ed'e

1. giñ bus'alú thé añañk'ayú añshuthó nambilo thé fiilí k'ed'ele añañ
has'ulo?

2. añ geera alkós/añish d'uk'únuñ añ áhora s'ak'a u d'uk'unuñ añ bak'a mad'eñe thiyu añ thama
3. shadily d'uk'uúnuñ añ thama thé añuisha mayu s'ak'ayo añ thama
4. ashadil nimirá idinen/2 añthamá tha añisha walá mayu s'ak'ayu
añishalo qiholoñoniñ guliyom añ s'iñalu buud'alu thé firi u añ thama añ thik'ine munzu u alhawa.
5. añishalo qi holoñoniñ añ daga yom bagqt mbalo hathu hoshala tha
than na alqihtilafá maré

min thé fiñ bus'aiyu qi holoñoniñ ndí mba gad'as'iñi?

Geedi min tha jerabaloyu nañ fagada hathu ?

B firí

Jerabad'giñ p'us'alú sha na d'aaña k'ap'i firiya?

Geraba giñ k'abi mare gu

- alkos /añish / holoñoniñ
- s'ak'a
- firi

holoñoniñ mbá namuqi/shabahuqi/ nagiñ ous'alu u añ s'as'are munzu

jeraba ashuk'ulu

1. Hathu has'úlotha ashádilá namuqi tha ziizi mare yu holoñoniñ
hathu thamathá tha añishá maayu s'ak'ayu
2. D'uk'unuñ shamba ziimare thé añishu daathaga firí u d'uk'unuñ
bak'a daaga hathune gimmañ
3. Añishalo qi holoñoniñ thamatha aña thik'imare alháwa u añ
s'as'ara munzu
4. Qi holoñoniñ k'ed'e hathu daathaga asaman u hathu ho-

shathathañ na alhilafá maré
geedí min tha jerabaleyu nañ maado hathuqi

C. añs'as'ara munzu

Jeraba d'aaña giñ bús'alú k'abi añañs'as'ar jeraba giñ k'abine gu

Añish holoñoniñ

Ashadila namuqí u mbá k'ok'os'iñi thé ziizi maréyú

Firr u

S'ak'a

Jeraba ashuk'ulu

hathu shuthotha ashadila k'ok'os'iñi u mana muqí thé ziizí mare yu

1. hathu thamáthá añishu/thal koosu
2. Añish qi hohonñoniñ hathu thámatha aña thik'ine alháwa
3. u añisha mañ daaní thamátha aña thik'ine añañs'as'áré munzu.
4. u manaaña walá thik'ine añañs'as'árá munzu thé alyulumáyu.
5. Ashadilalo qi holoñoniñ hathu amerathá u hathu huhud'iña tha hut há s'ak'a rik'is'í u hathu dathaga asaman hathu hoshala thathañ na giñ madiñ jaqí

Geedí, min thé giñ p'us'ayu qi holoñoniñ nañ madoha thuqi? Nañ d'afaru mare thañ?

D. Alhawa

Jeraba d'oñonda'giñ bús'alu k'abí alháwa

Giñ k'abila gerabeqigu

- Añish/Alkos holoñoniñ
- Alkasasa d'añindu mab has'ul añañ s'as'ar

- firi
- S'ak'a

Jeraba ashuk'ulu

1. Ashadila namuqi holoñoniñ thá ziizi mare yu hathu shuthotha
thás'ak'ak'ed'ele u hathu thamatháthá alkos holoñoniño
2. alkos qi holoñoniñ thamatháaña thik'imare añ s'as'ara munzu
3. Alkos d'uk'unuñ shábak'a thik'ine alhawa hathu niralu thá alkasasa
d'añinduyu.
4. alkos nimira idinen daanin shá ané thik'a alháwa hathú thá mathá
walá mamaadú humña
5. Ashadilaloqi holoñollñ ameratha u maré daathaga asaman u hathu
hoshalathátháñ
geedi bagad jerba d'añá d'añá ashadil holoñoniñ nañ maado hathuqi
nalu ad'afaruwa?

mba p'ii'shí k'alathaga “Asee” u mba shuni/wala mbá p'ishí k'alathaga “Bus'añ”

1. Mahathañ k'ala shágíñ p'us'alu le giñ ziiqi tha firu ñineñ allim-
maane
2. giñ p'us'alu shá mbá halagané allá d'oñondigu lugin wala shorigu
3. aris'a walla are mbá tha amud'ud'ayu ñineñ thik'uné
4. giñ bus'alu ná alhawa nafaqi d'añágiñ p'us'alo weqi
5. s'ak'a, firi u alhawa nafaqi d'aña giñ p'us'alo weqi

Min thá mba'leyugú gesathá mbá má “asee” hathú mothátha.

1. Min thá mabaleeyuigui ndi mbá magiñ p'us'alú mbá d'añi?

A, agadildi B. albambé D. albanjar E. K'illiñ

2. ndi giñ bus'alú mbá thillá nafillí

A, albat'atis B. albambé D. albanjar E. K'illiñ

3. ndi ashadila rthik'uqi nabs'k'e'ed'e thá s'ak'agiñiyu?

A, heshe miili B, albanjar D. garbu E. K'illiñ

4. ndi mbá má alfayitá giñ bus'alú

A, thin thiñeqi B, giila magiñ gudila thayu u mágiñ ñishila

D. almasinayeqi E. k'illi asee mmaamare.

D'ok'othiñale gú mothá tha ma d'úguri

1. giñ bus'alu mbá thin giñ buushu k'eratha hu talata

2. rothatha giñ bus'alu mbá thik'uqi aña gudi hathu mbá giila má atawá

3. giñ p'us'alu shá ané d'aña nañ k'abine?

4. nañ k'agalá shá giñ p'us'alu?

5. giñ bus'alu thá ziizimareyu aleñ gamu gasamnaqi?

2.2 giñ bush

Giñ buushu giñ gidi aruh masal mis;e yaguth k'uria , boñosh, añañ'arum, añdamiili/alqinsan garra min giñ busaalu giñ gidi aruh k'illiñ giñ bushu ñinañ s'ullané

geedi aña gudi hathu giñ buushu gam ayinati mbá ziiqi? Giñ buushu nañ namu mare than u nañ d'afaru mare alu tháñ?

2.2.1 giñ bushu/shá mbá gasamnaqí

Giñ busshu gasami tha thoñora d'afaruqigu.

1. giñ buushu thaayu u mbá ñero
2. thá oqol
3. tháthin thin
4. thá añiñ
5. thá aña gudimaré u
6. thá sháfáalu máre

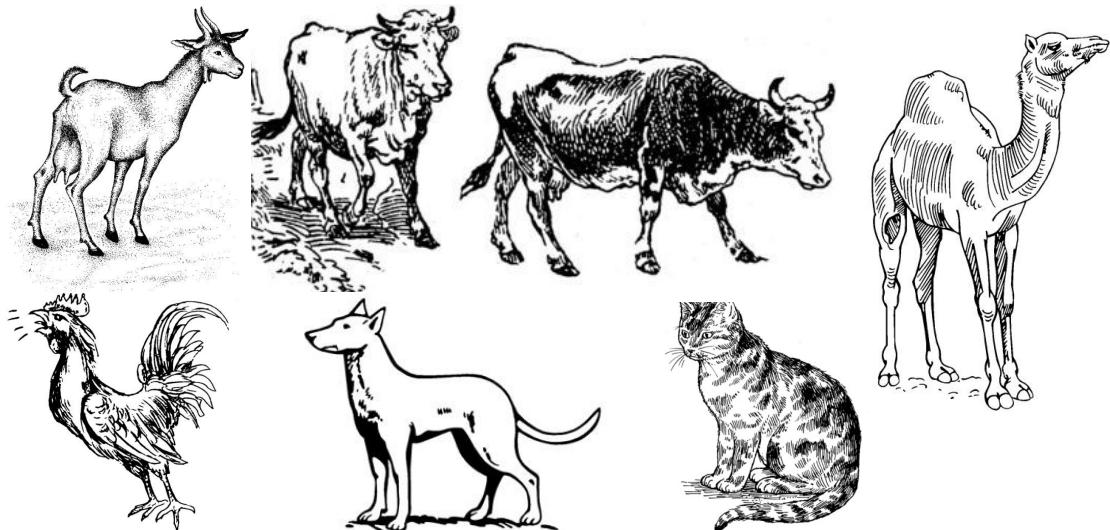
gíñ buushu ñero u mba thaay

Geedi, aña gudi hathu ndi qíñbuushu k'algala shá mbá thaay u mbá ñero?

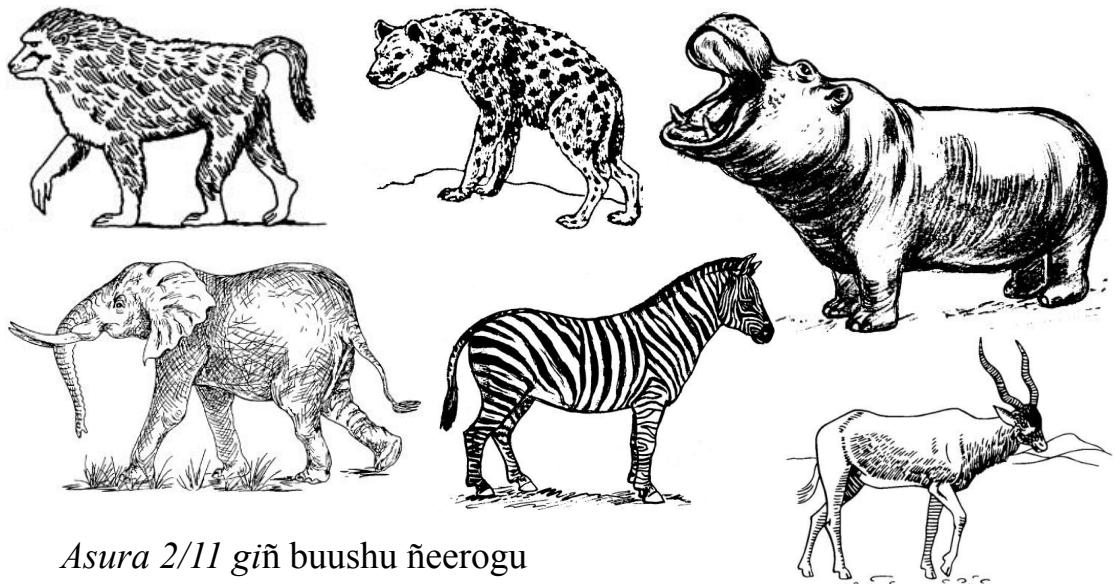
Giñ buushu thaayu

**Giñ buushu mbá gudi tha maabile u mbá nafe maabi gineñ gunu-
ñeqi ñinañ mmaamare**

Masal gali , than niñele, than idelem hambal shiñir, mia, mis'e al-
bak'al giñ buushu thaayu mmaamare.

Asura 2/10 giñ buushu thaayu.

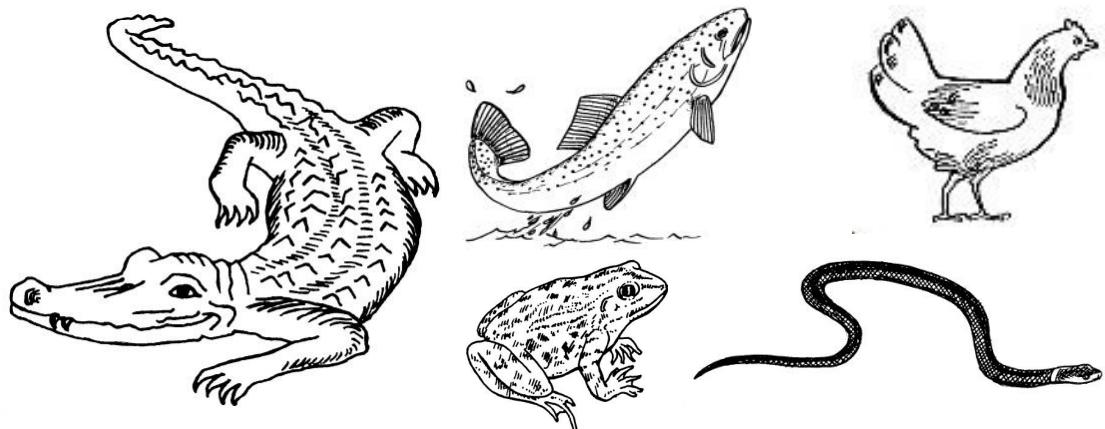

Asura 2/11 giñ buushu ñeerogu

Tha Oqol

Geedi nañ s'ula giñ buushu o huhulu?

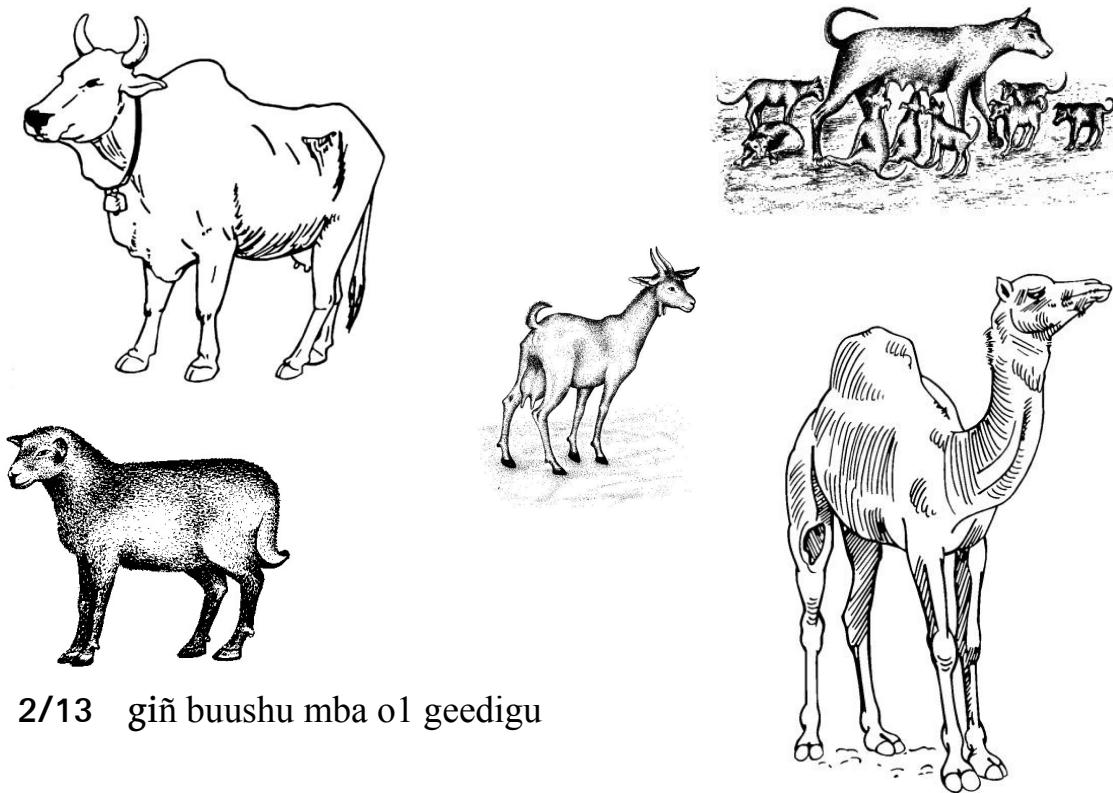
Giñ buushu 0 húhúlu k'uria, yaguth, mis'e, bañosh, mmaamare.

Asura 2/12 giñ buushu mba o húhúlu

Giñ buushu u gadi

Geedi nañ s'ulla giñ buushu o geedlgu? Giñ buushu o1 geedi geedi mare tha ir ñiñeñ arabba mare né. Masal hambal, shiñir , maaba, arap'urap'u, merere, maru, gali, duwosh---giñ buushu 01 geedinagu.

2/13 giñ buushu mba o1 geedigu

giñ buushu gasama tha gigimareyu/ zizi marct yu.

Geedi giñ buushu tha qi muliña mareyu aleñ gamu gasamnaqi?

Giñ buushu tha qi muliña mareyu aleñ talata añgasam mareqi.

A. mbá badi thá asamayu

B. mbá guriyu tha s'ak'ayu

Di. mba zaqigu thá hú mare

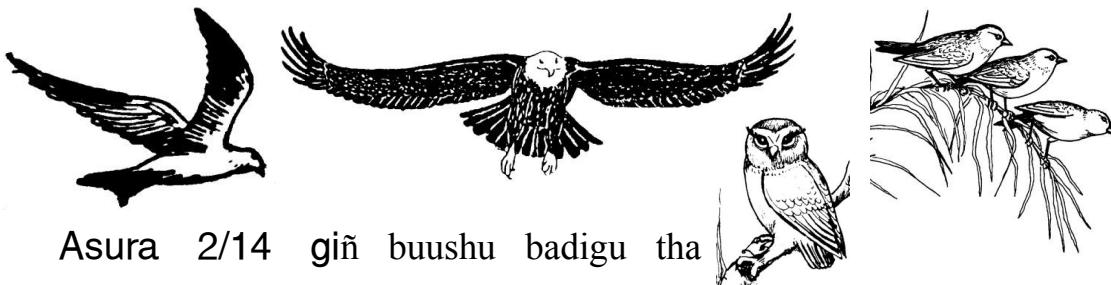
mbá badi thá asamayú

geedi nañ s'ulla giñ buushu badi thá asamayu?

Giñ buushu baadi thá asamayu buwalu holóñoniñ mare ninañ badi-maré tháñ

Buwálu mare magigi tha k'ara rak'as'i shá ané ad'afudiña mare ñinañ p'adiné maré tháñ

Gíñ buushu badi thá asamayu gu masal arap'urp'u, gubayne, dar-wosh, amare, ashefeth --- ñineñ mmaamare.

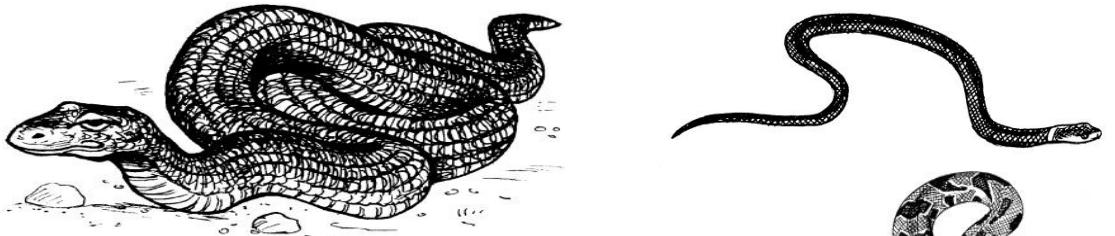

Asura 2/14 giñ buushu badigu tha
asamayu.

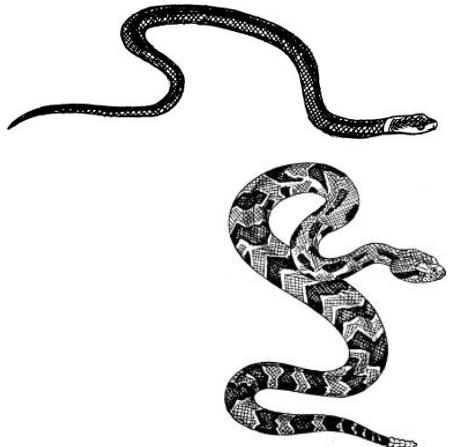
giñ buushu guriyu thá s'ak'ayu

Geedi, nañ s'ulla giñ buushú guriyu thá s'ak'ayu? Gíñ buushu guriyu.
mare thá s'ak'ayu bus'ik'e maré añ thohi mare qitháñ.

aljinisa k'uriyo k'illíñ guri ayu mare thá s'ak'ayu ádéén ané hárра-
gaqi /na thohaqi/

Asura 2/15 giñ buushu əaaqi thaiyu mare thá s'ak'alu

D. giñ zaqi/harrakaqi /thá humare

Geedi nañ s'ulla giñ buushu harrakaqigo tha hu mare?

Gíñ harrakaqigu thá hu mare hu holoñoni walla hu arbaqa ñinañ gidi maregu.

Gíñ zaqigu tha hu mare min nambilo lé mbá d'oñondí ñineñ allimmaane, Mbá badi tha shor u mbá gudí thá firu shayne zamaré thá humare.

Masal añañ'arum, bóñosh, fufurafiru u giñ thayu thá hu mare ñineñ zaa mare.

Asura 2/16 giñ buushu mmbazaqiguthhu mare

3. Geedi, ndi giñ buushu zaaqigu thá hu holoñoniñ?

Gíñ buushuthá thiñ thiña maréyu

Geedi, giñ buushu thá thiñthiña mareyu aleñ kammu gasam ñane?

Gíñ buushuthá thiñ thiñá mare yú aleñ talata áñgasamiñane.

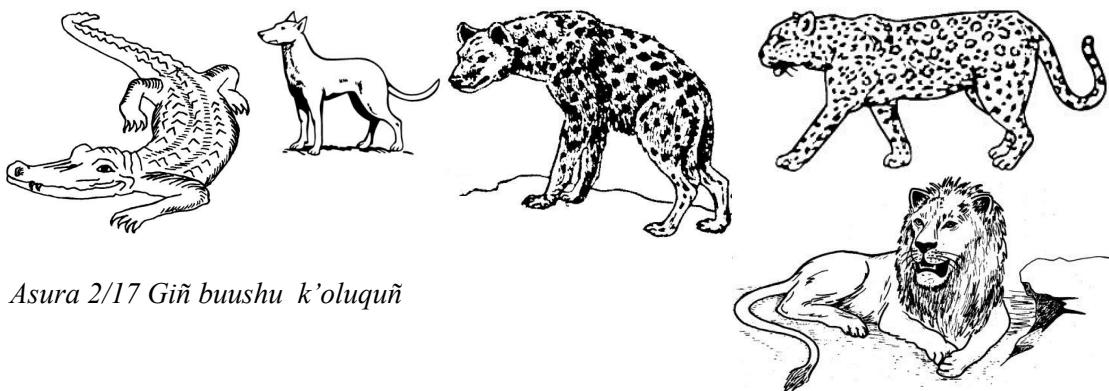
mbá k'ól uquñ

mbá thiñ giñ bus'alú

D. mbáthiñ giñ bus'alu u uquñ ñineñ mmaamare.

A. giñ buushu thiñ uquñ

Geedi, aña gudi hathu nañ s'ulla giñ buushu k'ol uquñ mbá k'algala
shá giñ buushu koluquñ mbá k'ól uquñ ñine d'uk'unuñ mmaane
Masal borid, nagura, aliliyañ --- mmaamare.

Asura 2/17 Giñ buushu k'oluquñ

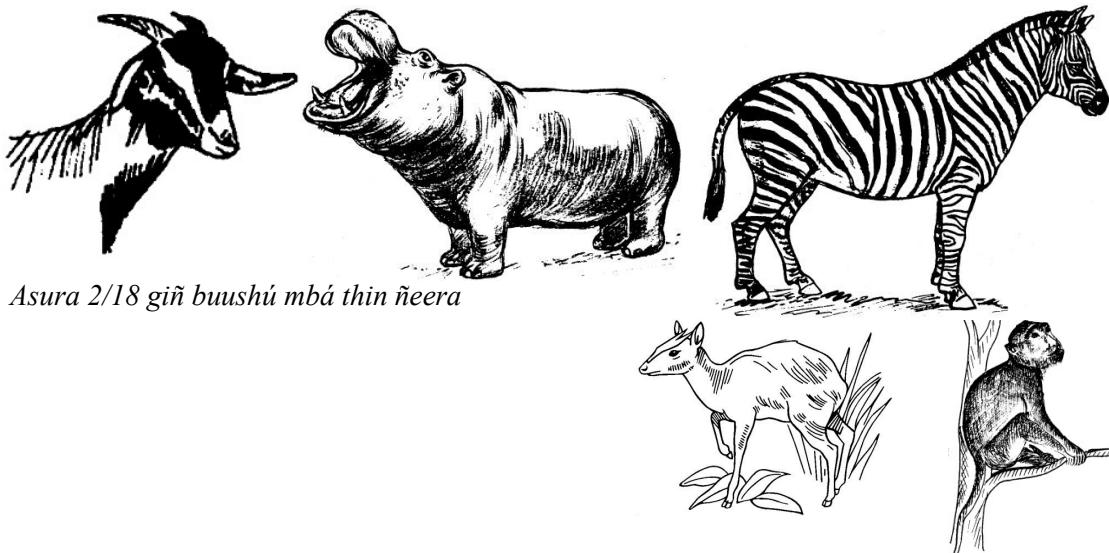
B. Giñ buushu thiñ giñ bus'alu (ñeera)

Geedi, thañgama nañ s'ulá giñ buushu thiñ giñ bus'alu?

Mahathañ k'álé shá giñ buushu thiñ giñ bus'alu :- mbá thiñ duduíle,
ñera, giñ hoshali gu --- mmaamare

Giñ buushu thiñ giñ bus'alu gu

Masal:- thañ idale , thañ niñele, albak'al, alfil, mia, merere, mugu,---
marénogu.

Asura 2/18 giñ buushú mbá thiñ ñeera

Min thá asuraléyugú ndi giñ buush thaiñ duduile?

D. giñ buushu k'ól uqyñ u giñ bus'alu:-

geedi thañgqma ndi giñ buushu k'oluquñ u giñ bus'alu?

Giñ buushu k'ól uguñ u giñ bus'alú:- mbá thiñ giñ bus'alu u uquq mmaane.

Masal :- mbák'alaña shá mbá thiñ giñ bus'al u uquñ alginsan, duwosh u ámáziñ mmaamare.

Asura 2/19 Giñ buushú mbú mbá k'ol uquñgu

Géedi, amaziñ, yaguth u boñosh thé thiñthiña mareyu min wane mba k' alhthune?

5. giñ buushú tha gududa mare yu

Géedi, añá gudi hathu giñ buushú aña gudi mare aleñ kámú añgasm hathunegu?

Giñ buushu qi holoñoniñ shá mbá d'afárú shá amare gudáañd'uk'unuñ. Giñ buushú thé añá gudimaréyu aleñ talata añ gasam naqi.

mba gudí thé s'ak'alu

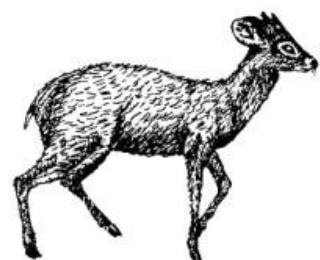
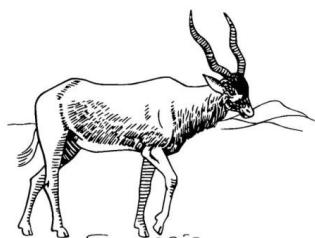
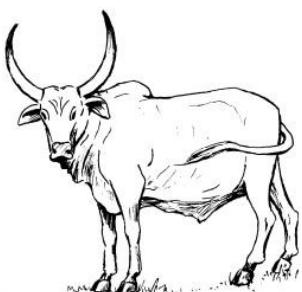
mbá gudi tha firú

D. mba gudi thé firu u thé s'ak'alu

A. giñ buushu gudi tha s'ak'alu

Géedi, añá gudi hathú ndi giñ buushu gudi s'ak'a alú?

Giñ buushú gudi thé s'ak'á hoshali alúgu borid, ñonsho, shiñir, galí, du-wosh, alginsan --- mmaamare.

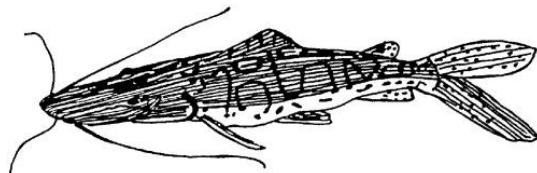
Asura 2/20 Giñ buushú thik'ilagu tha s'a k'alu

Géedi gíñ buushú gudigú thá s'ak'ayu nañ d'afarú maréthañ?

B. Gíñ buushú gudi tháfiru

Geedi nañ s'ulla giñ buushu gudigu thá firu?. Giñ buushu gudigu thá giñ d'afaru mare alúthañ thá mbá gudile gu thá s'ak'alu sháshorigu bu wayu mmaamare.

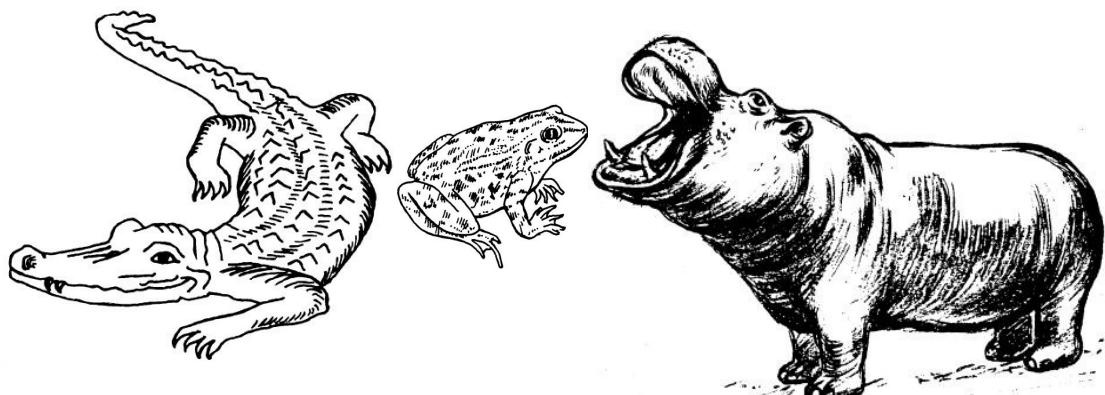
Masal:- yaguth boñosh mba gudigu tha firu mmanee.

Asura 2/21 Giñ buushu mbá gudigu tha firu

D. gíñ buushú gúdigu tha firu u thá s'ak'alu

Géedi, ndilgíñ buushúgu mbá gudi tha s'ak'ayu u thá firú?

Asura 2/22 Giñ buushuú mbá gudigu
thafiru u añá ho shaláñ

gíñ buushú gudigu tháfíru u thá s'ak'ayu min thá alhilga mareeyu
mmaané

Masal thá shoramáréyu boñosh asaqa gudune thá firu ané shorá thá
buwayu u asaa gudune thá s'k'aalu thá alfashifash ñinéañ shorne.

gíñ ábañ giñ buushú álu na bus'k;e geedi giñ abañ giñ buushu alu na
bus'k'e mare madi hathu wá?

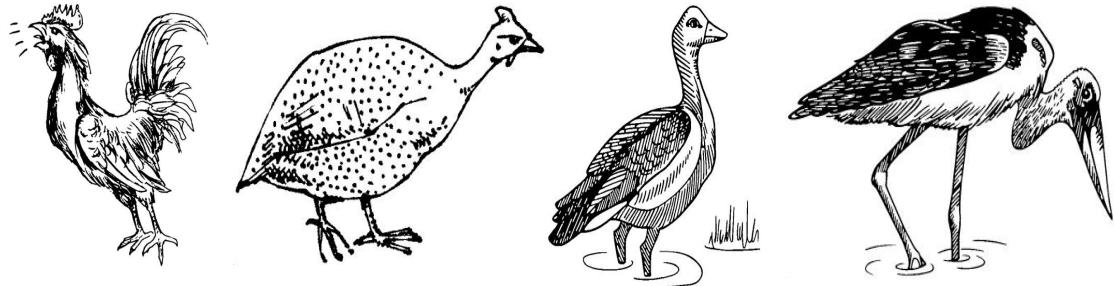
giñ abañ alhewanátí alú ná shafá máré
masal bush, faashumare , mis'e bush , mmaamare.

giñ buushu hurmiñ mis'e bush alu nashafa mare.

Géédí ,náñ s'ula giñ buushu húmima mis'e bush alu nashafámáre?

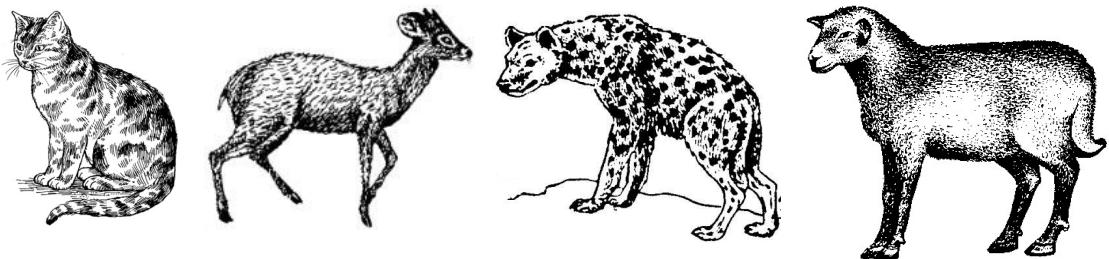
Ajinisa mis'o k'illiñ shafama/re k'illiñ thá mis'e bush añmmaane aluhur-
múña.

Masal mis'e gubayne, shafeth, k'orro, mis'eñ buruñ ---- mmaamare.

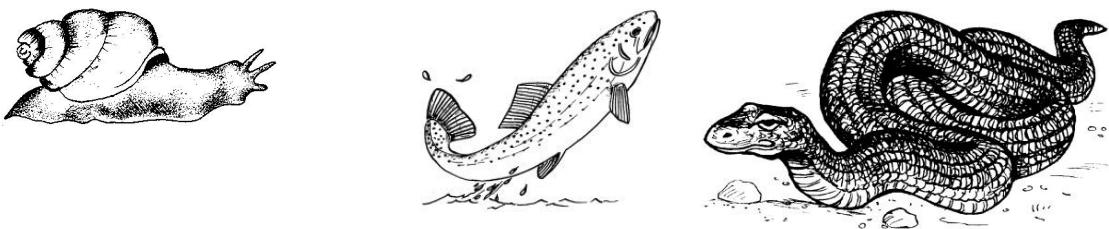
Asura 2/23 giñ buushu mba gidi bus'uk'e maalu sháaba tha bush

Geedi merere, mia , hambal, thañ idale, thañ niñele , shiñir shafa
mare nañ hurmine alu?

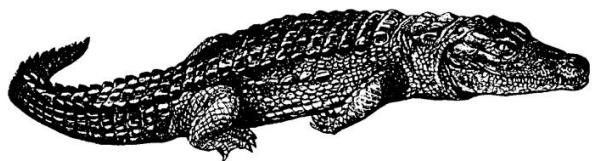

Asura 2/24 Giñ buushu abáñ shafa mare alu tha bush.

*D. giñ buushú abañ faashualu ná shafa mare
geedi hathu madi gñ buushu abañ faashualú nashafamare ya?
Giñ buushú ábañ faashualú náshafa mare mithil Hododo , yaguth,
mashiyo, k'uria mmaamare.*

*Asura 2/25 Giñ buushu mbá hurmiñ
k'aara lu (fahashu) na shafalu mare*

2.2.2 alfayita giñ buushú

Géédi gñ buushu ziiqigú thañgama nañ mmaane ná alfayita mare?

Giñ buushuñeero u mbá thayú daa alqinsané alfáyitá millañ.

Gíñ buushú alfayitá daamare

1. thaiñ thiñéqi
 2. oriyeqi
 3. ashuk'ula ashidoyeqi u almawasalateqi
 4. alé farajetháñ
 5. atahiliyeqi --mmaamare
- giñ buushú thiñthiñthiñéqi

gedi thé áña aña mayú nañ s'uulla alhewánatí nafa hathúqi tháñ
thithiñéqi

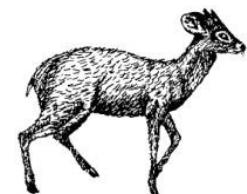
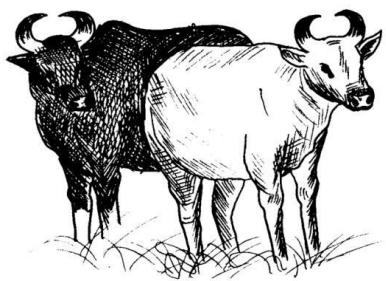
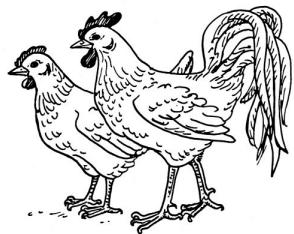
giñ buushunafaqi thiñthiñéqi lagin wala k'illiñgu.

Gíñ thik'ña giñ buushú thigu uquñ, ir. Uquñ mmaane, mib giñ
buushú thay gú mbá nafa maabiqi thañ thiñ thiñéqi

Thañidale, thañ niñele, mia u mis'e mmaamare . U min thé giñ
buushugu ñeroyú mbá nafa maabí thiñ thiñéqi amare, mugu, abuñ –
mmaamare.

U giñ buushugu ñgunñ giñ buushu ñineñ fií maré shá amare thiña.

Masal borid , thirbiñ , aliiliyañ --- mmaamare.

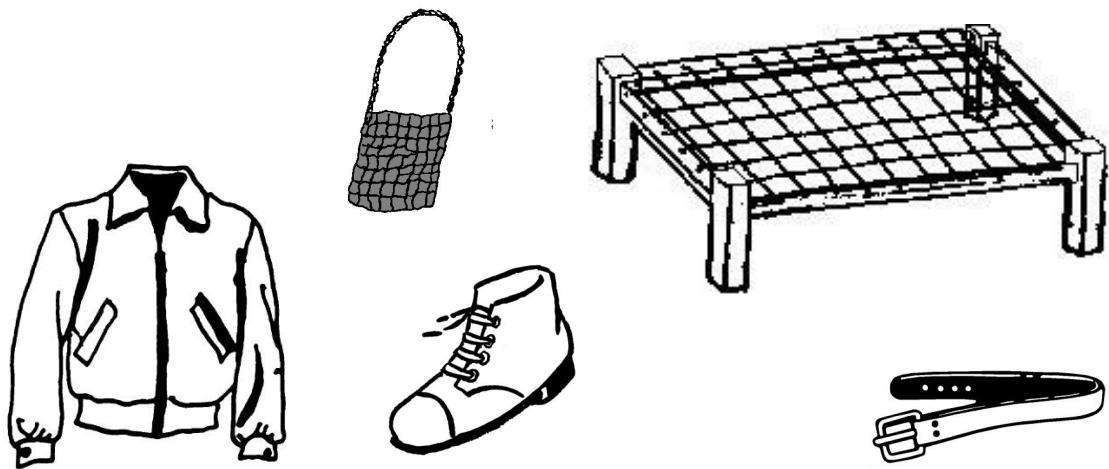
Asura 2/26 giñ buushu nafaqi thiñthíñegu

2.mbá giilá máor

Gíñ buushú gudi thá s'ak'a alú u thá firu shafa mare gilagu máorí.

Shafa gíñ buushú giila maabiyéqí mágiñ ñishila

Masal algásh , alkamis, albañ'talon, ashant'a min shafá mare ú añgiilánégú añañgúnúñ maabi gudi aña d'ashi añ meréré shafa ñinañ ñishí maré

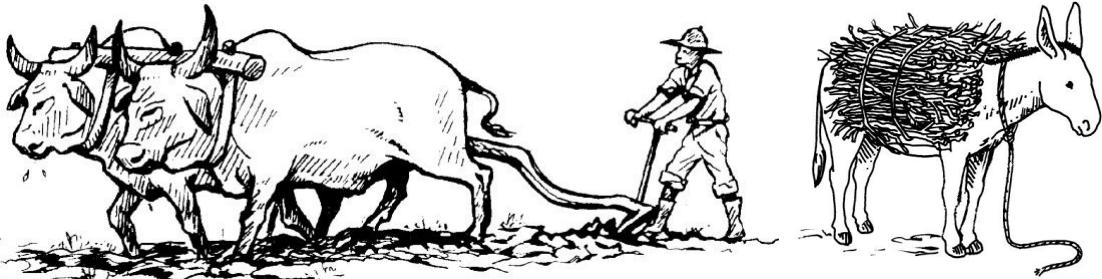
Asura 2/27 giñ ma shak'alagu min shafa.

3. ashuk'ulá ashidoyeqí u almawasalatiyéqí

Geedí, min thá thá añañga maayú u létha asugú nañ has'ul hathú giñ p'al hathu tháñ?

Gíñ buushu nafaqi álé has'ula gíñ mañ thañ u has'ul maabí min áñá máñ ule aña mañ giñ buushu mbañ gunuñ nafaqi p'aaleqi.

Gíñ buushú nafaqi almawasalátiyéqi u p'aaleqi albak'al, murtha, hambal u shiñir mmaamare.

Asura 2/28 Gíñ buushu mbá náfaqi almuwaslateqi u p'aalé

4. mbá d'iñ añ

geedi thañgamá ndi gíñ buushú d'iñ añañlú? Maru u galí gíñ buushú thayú mbá d'iñ añañlú mmaamare.

Masal galí p'ar agorthéaré u mereregu, miagu thañgu, shá bak'a fiñé gíñ k'oli d'iñ nal gu . maru shiñ amaziñ ñínéñ d'ínne.

Geedí ,masharma galí u marú alhee waná d'iñ shul alú zííqiyá?

5. mbá faragilaqi thañ

giñ buushu alfayita k'ed'e alé farajaqi thañ mmaané shámbá faragilané thañ masal almubaare qi, hoshala thañ gu aña gudi maré.

6. atahiliyeqi

gíñ buushú thayú u mbá ñeró nafaqi atahiliyeqi masal alhewana thayú. Thañ idale , thañ niñale, uquña mare ajalla thutheqi ane thika atahili alfayita alhewanu alfaromare u awura mare shibillalú thá asúga thuthoweqi ané has'ulo atahili. Alhagu ma masal hoorom, daru, thirbiñ asaqa hoshalánátháñ has'uli atahili thañ thañeqi u thutheqi k'illiñ thañ thañeqi u thutheqi
k'illiñ min alhewanati k'eerolahu thá shor thále alfayita mare ale gia má atawa u má ataqarih mmaane.

Geedí giñ buushu alhewanati thik'uqi thá añañga mayu min ná mbilo u le mbá d'oñondí giñ daa mare maabiye ná alfayita afarutha gundi u hathu rothathá hap'uño watheqi.

qi geera 2.2

I . mbá má ásee “k'alatha asee u mbá bus'añ mothathá /k'alathá bus'añ

1. Amazíñ giñ buushu thayu mmaane
2. Mis'é s'uruñ dño mbá s'ullá shá abas'I firiyu huhulu ñine añ olne
3. yeguth giñ buushu thiñ uguñ mmaane
4. anóoba , alkash min thá alfayita alhewanuyu ñineñ giilanegu.
alfil giñ buushú thiñ giñ pus'alú mmaane

II. gezatha mbá má asee hathú lik'athalu

1. ndi giñ buushú mbá má asee hathú lik'athálu
 - A. albak'al Bi. Arap'urap'u Di . mis'e E. K'illiñ
2. ndi giñ buushú alhewana maqi shábá thá afeera ná shafak'ede?

A. mashiyo Bi. ashafeth Di. ashishi E. duwosh

3. ání gíñ buushú thiñ uquñ u gíñ bus'alu?

A. duwosh Bi. borid Di. uñ E. thirbiñ

4. min thé mbaleyu gu ndi mbá ma alfayita gíñ buushú
alhewanu?

A. thiñthiñeqi Bi. Almawasalateqi Di atahiliyeqi E. k'illiñ

5. ndí giñ buushu alhewana o1 húhulu thé mbáleyugú?

A. boñosh Bi. Arap'urap'u Di ashishí E. duwosh

III. d'ok'othale daathaga motha d'uguri

1. k'éératha gíñ buushú hu talata mbá nafaqi almawasa latlé qi?

2. rotha thé alfayuta gíñ buushú.

3. gíñ buushú k'éérahu ná gíñ hurmiñ shafá maré alu.

4. katabatha gíñ buushú sita mbá o1 géedí.

2.3 Alk'adara mahala ga.

Gíñ k'algala shá alk'afa mahalaga mbá s'ik'í thé asamana , aré mmaane.

2.3.1 alwak'it /azaman/

A. As'ak'ale u amozo

Geedi, As'ak'ale u amozo ad'afaru wa maré náñ mmááne? Mbalé ziiqi thé asanduk'aleyu thé buluweyí as'ak'ale u amozo ná ad'afaru mare ne gu.

Animira	Amozo	As'ak'ale
	Tha amozo ro wala ziiqi	As'ak'ale asamana ro mmaane
	Alyom k'illiñ munzu mmaane	Belqaktar tha munzuyu asamayu k'illiñ aguuru mmaane
	Gíñ p'aalala asaa buranalu	Asaa ris'ila u mba , bus'I ginalu
	Thá munzuyu añ s'uru ñiyu	Thá munzuyu asaman d'uguriyu
	habithañ asaman d'ugoriyu	Habithañ asaman s'uruñiyú

Geedí amozo u as'ak'alé wala maziithaqi alqinsaan gíñ buushú nañ s'ik'ithá gane gu ná almushigila? (ná roothá shuuni)

B. Mazalo

Geedí nañ k'algala thá mazolo waane madine? Gíñ k'algala shá mazolo gíñ madi thá asamayú mas'uruñi mmaané ube íñení ná alqalamak'ed'e galazi, beñení, u magashá mmaane.

Di. ro abagata

Geedi, nañ k'alqala shá ro abagata? U awone mbá giiné?

ro abagata gíñ s'ik'i asaqá bidi ro mmaane ro abagata gíñ as'ik'ine bubani d'aashi u mba baad'i má bashu woqi ñinañ s'ik'ine. mbalo has'ul durra millañ maabiyeqi u gíñ buushu ro asaqa bidine fii s'is'ia na bus'ike asha shugo mathu sa woqi min aña mañ walla má hathu saaqi tha almadarasayuweqi ro mábidaqi bak'a boñ hathu thá s'is'ia huweiqi

E. añ hosala

Geedí nañ k'algaña sha aña hoshala? U sháyine s'ik'ine?

Aña hosjala ná almaqanak'e d'e ro shará mmaane aña hoshala shá mbá s'ik'ine alhawa mak'ayaraqi, alk'a aba mak'iiralalu ñinañ mmaamare.

Hoshala dawahí guguda alqinsanu u mbá gíñ buushu thañ.

Aña hoshala asaa s'ik'ine almashagili s'ik'igu

alfayita p'aalo nagasí

maabí nashaí /thohiqigu/

gíñ thiñ gíñ buushu wala thik'uqi mmaamare.

aña hosala shañ p'aaráaré nañ gíñá?

- añ faas'a gíñ bus'alu
- aña p'aala ajinéná millañ

Di. Fir hohór

Géédi,fir hohor añune uaña s'ik'ine? Nañ durrane maabi thañ? Waane mágine?

Fir hohór asaqa s'ik'ine ro d'oñondi mbá bidi thé as'ak'ale munne.

Asaqalo min mbá buno firi min thé añiñgunñu shá mbá buthine thé bu-liiyu weqí bul málé horishiñ míllañ, buli mahoraqi millañ haaqi lé thé gugualú ané k'at'asa añaalú asaqalo shuli , maabi u giñ ris'ola k'illiñ durraqigu.

Geedí asaqa zaa hathu thé almadarasayu hathú há bul alú wa?

Alqinsaan mafed'i ané háá búl alú lázim ané akada ma hori wála walláá ma hori . búl hori sháñ háá thé ashiida has'ul hathañé qiduura

Geedi, fir hohór nañ has'ulne ná almushikila

E. bubaaní

nañ k'algala shá bubaaní?

Bubaani giñ didi alfayitla millañ

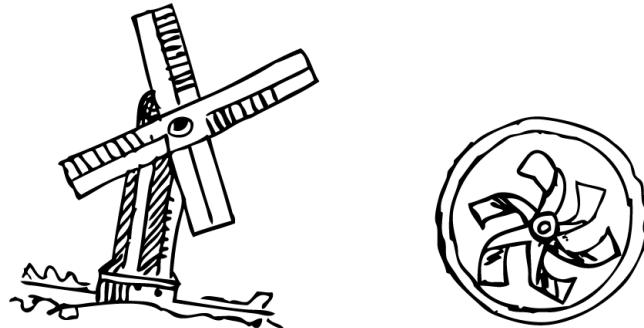
Alfayita k'ed'e

ad"oshi alhawa bod'oqi

gíñ thumola maalé fadilálú as'arnalú

hishaliñ hoori gis'ola

bubaani fir s'uruño gundi thé fuliyu ga darné ané aháá woqi.

Asura 2/29 Giñ shimbiriñi thá shída bubano lamina ná áhu hafiri alú

Bubani gidi alfayita u duraqi

Durak'ed'e

fethí s'ak'a alú

harabí giñ mariris'/alhatar/

barbad shul alú

has'ul maabiye giduura

geedi thañgama alhawá náñ nafagané? U náñ has'ueé ná durra?

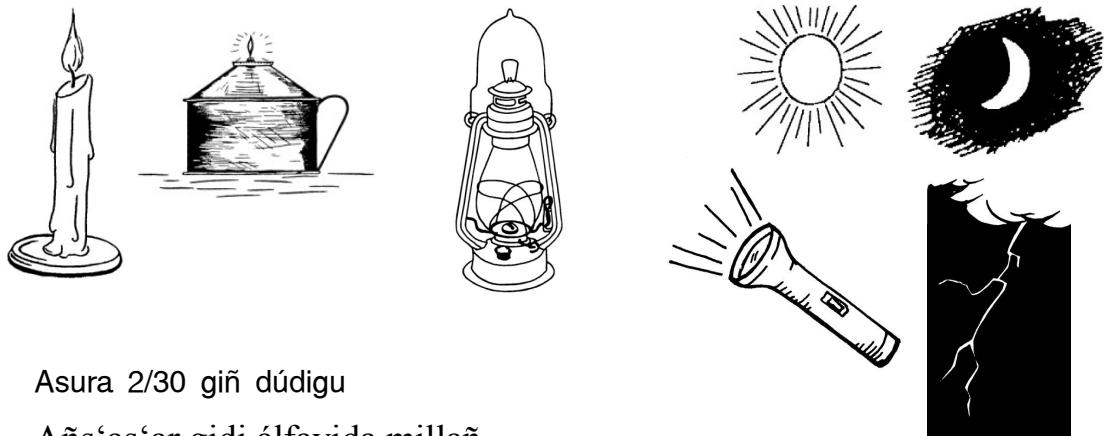
F. Ans'as'ar

Geedi, nañ s'ullá shá añs'as'ar? Añ s'as'ar min wané thikiñane?

Añs'as'ar náñ nafagane?

Gíñ k'algaña sháañ s'as'ar min giñ mahalaga u mbá gií alginsan mbá
as'ar añi mmaane

añ s'as'ar min munzú alkaharabá s'is'ia daara, almas'asaraja u
min allambáthi ñineñ k'iñane.

Asura 2/30 giñ dûdigu
Añs'as'ar gidi álfayida millañ

Alfayda k'ed'e

harraki at'ahunaakana d'oñondigu
 d'oñonda giñ bus'alu k'abi añ s'ara munzu
 almasaraha u allamba daa añ s'aas'ar thá ádulumayú.
 Añs'as'ar hoshaliñ uquñ u giñ mamus'uthi ñine annafagane.

asot'

Géedi, thoñorw ahaliñ asot'iyu nañ mmaane?

Giné holoñoniñ mabashu wo alú has'uli asot' maabi giñ bak'ané gu mbá
 gidiga mare asot' ashan gidi asanduk'a asotu k'a gu mbá gidiga mare
 asot'ashan gidi asanduk'a asotu tha boloyu mmaané.

Boloyyuñk'a asotu tha boloyu mmaane

Boloyyuñk'a min mbá ahozine asot' ndu shafañk'a nd uñ k'a ,
 halañk'a gadari ane shutha hathaañe rotháalu ma p'ishi.

Alfayda k'ed'e

- hárraki at'ahunaakana d'oñondígú
- d'oñonda giñ bus'alu k'abi añ s'ara munzu
almasaraja u allamba daa añ s'aas'ar thá adulumayu.

Añs'as'ar hoshaliñ uguñ u giñ mamus'uthi ñiné ánnafagané.

1. asot'

geedi thoñorá áhaliñ asótiyu náñ mmaané?

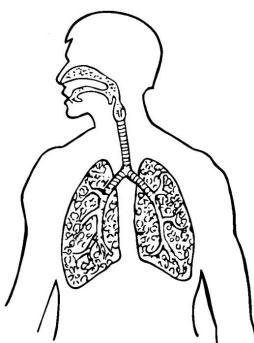
Giné hólóñoniñ mabashu wo alú has'uli asot' maabi giñ bak'áné gu mbá
gidiga maré asot' ashan gidi asanduk'a asotu k'a gu mbá gidiga mare
asot'ashan gidi asanduk'a asotu tha boloyu mmaane.

Boloyyuñk'a asotu tha boloyu mmaane

Boloyuuñk'a min mbá ahozine asot' ndu shafañk'a nd uñ k'a ,
halañk'a gadari ane shutha hathááñé rotháalu ma p'ishi.

Asot' thá áhoziña ñinañ giine

Masal algurbági sha mbá daané asot' asaqa abarshiña /ahoziña ne / thá
ashiida algurbagi alu daa asot'a beyu millañ.

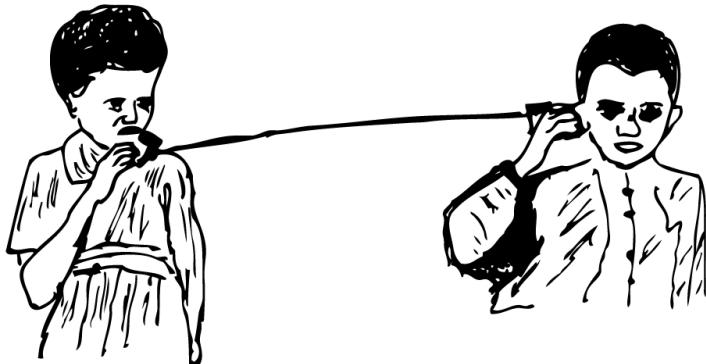

Asura 2/31 gadimale bee algurbagiyu

Asot' haliyu /wasaloqi/thá thoñora d'afaruqi millañ
 asot' wásál álhawa
 maabi holoñoniñ mas'urñoqigu u mas'ulu woqigu halundugú
 maabá maziiqi ñiné d'uk'unuñ maqidigi buliq mas'ula maamanañ
 asot'ak'd'e mothí bül alú ane mathí halayu fish mnalo asot'a motho
 bul alu ñinañ s'ulane.

Asot' wasalugi tha giñ hoshali masal maaba maziigi tháñthañ mas'ulalá
 min thuthá halnýyú.

Asot' wásaluqi thá alharir masal maabi holoñoniñ mad'oshá alharir ná
 ndalu u amare s'uruñuqi mas'ulu woqigu halundugu.

Asura 2/32 as'awat' shamba wasalne thalharir.

G. Habithañ u Munzuyu

geedi munzuyu u habithañ gídi maré ná ad'afaru wo ad'afaru wa mare
 náñ mmaane?

Mahathañ k'áláqí sha munúyú añs'as'ara munzu asáqa madine mmáané
 Habithañ shiñ sha munzúyú añ s'a'asra munzu asáqa madiné mmaané
 Habithañ shiñ asáqa wálá madi añ s'as'ará munøu mmaané
 Mbá k'algaña shá munziyu k'illiñ mamaa munzu mmaane'

Mba k'algaña shámunziyu k'illiñ mamaa 12 saqa habithañ wállá aduluma shiñ (12 saqa) mmaane

Asanduk'alé tha bulu weqi madiñ ad'afaru wa munzuqi u mbá babithañu qi ad'afaru mare hathu katabatha tha añiyuleugú

Animira	Munzuyu	Habithañ
1.	Añ babad' ziiqi	D'ishé ziiqi
	Hathañmadi munzuqi	Hatháñ madi ís'uqi u baqad marád zigí mmaadi ñaqi.

Hi. Oqól d'ááña u mushe.

Geedi, oqó, d'aaña u musha at'abaqa nañmmaane? Oqól, d'aaña u mushéat'ababaqa gíñ buushú mab agíñ bus'alú mmaane.

Gíñ buushú mahawogundinaniñélé thá gíñ idalelé ñinañ olgiñ mare.

Mbá olgiñooqi min mbá t'awalnqi bashugu male oligadi olomare d'añi gii másí baalá /báráñ bala/, ahir ané musha.

Masal algnsan oli , ané d'aaña , anégia u giñ bus'alu shin awal are mare alé ris'a walláa álé faasa míñ nbá p'ulná áné d'aaña ahir mas'ik'aga giñ durrane zéé müdaara , bubani u thá fir hohor ñine ñd'u'k'imáré

Oqol *d'aaña* *mushé*

Oqol *d'aaña* *mushé*

qigeera 2.3

I. mbá má asee k'alathá “aséé u mbá shuni/ mba mbaus'añ hathu
k'altha “bus'añ”

1. firi hohor durra maabi
2. Ro abagada giiqi masher má ro bibíd
3. añ hoshala tha bubaneyu k'ayara bas nine mmaane
4. asot'wasaluqi tha gíñ hoshali
5. Oqól , d'aaña u mushe at'abaqa giñ wala gidi arut mmaamare.

II. Azala thá mothá mbám asee

1. ndi mbá wala má alk'ad'ara amozu?
A. asagia ane galasa Bi Ro wala ziiqi Di munzu bad'i
E. Habithañ añ d'uguriyu
2. mazalo wane madiné?
A. tha s'ak'ayu Bi tha asamayu Di tha firu E.
k'illiñ
3. ndi mbá wala má alfayida bubanu?
A. hashaliñ oorí magigis Bi shuthi fir alu min tha fuliyú
Di as'ar gíñ thúmlálú E. Wala ziiqi
4. ndi mbá mahalaga gíñ gidi aruheqi mbá daá añs'as'ar?
A. almasaraha Bi munzu Di allamba E. k'illiñ
5. ndi mba wala mathoñará wasalú asot' than?
A. giñ hoshali Bi alhawa Di firí E. Wala ziiqí

III. D'ok'othale d'aathaga mothá d'uguri

1. *ad'afarúwa munzu u mbá habitháñu náñ mmaané?*

2. añs'as'ár náñ didiné ná alfáyita?

3. giñ k'algala sha alk'adara mahalaga k'erathahu

2.4 shimbila mahalaga

Geedí ,nañ k'algala shá shimbilo mahalaga? Gíñ k'algala shá shimbila mahalaga gíñ thik'uqi thá s'ak'ayu mmaane u p'adi gugudeqi

2.4.1. shimila thik'uqi thá añañk'ayu mbá mahalagagu.

Geedí,shimbila thik'uqi tha añañ gammayu nañ mmaamare? Gadar hathu hathu k'eeratha huwá

Thá s'ak'ayu shimbila mahalaga d'añigu millañ min tha mabloyugu.

A. firi

geedí nañ k'algala sha'firi? Firi min wane thik'ilane? Firi alfayida k'ed'e nañ mmaane?

Firi gíñ buus'i wala gídi allon u ariihá firi d'añi millañ ná thoñora thik iña nathañ albaharu, min tha bul biloyu u min aña burga firi alu nine añgadarñane añthik'a thá alqalamu sak'a thaba 70%

Mbá abañ fir alu mmaane

Firi shimbila mahalagá mbá nafq qi giñ bus'alú weai u giñ bus'alúweqi ugiñ bushú weqi mmaane.

Giñ bus'alu u giñ bush wala gadari mare guda masharma firí.

Firi alfayda millañ ñinañ gudigane giñ mmaamare

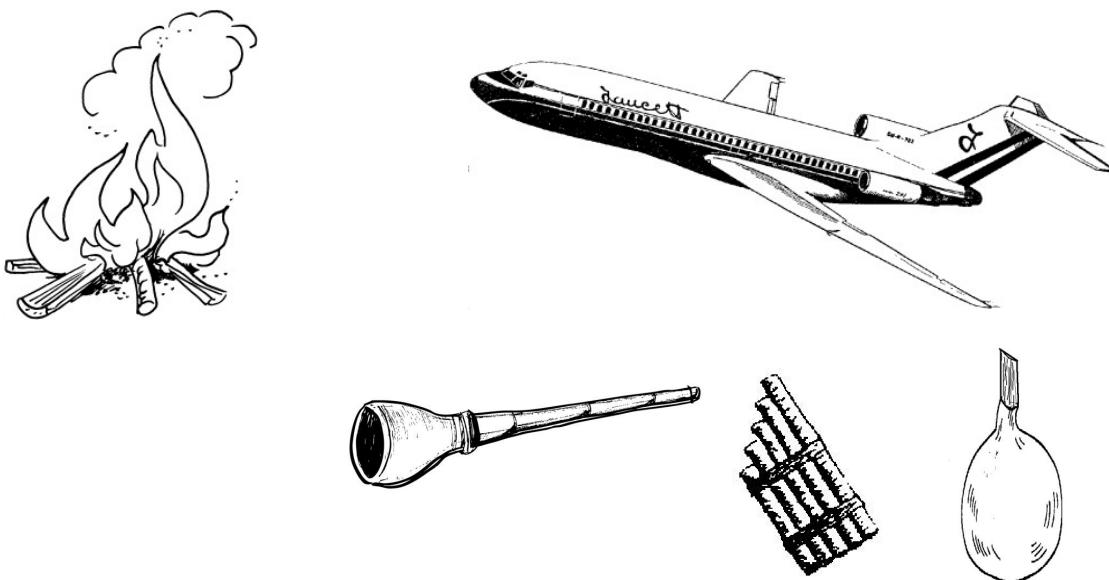
- meeréqí, aleusaa thañ u ala as'ara bus;ik', thañ
- ajineneqi mbulinduwéqi
- gudi yaguth thayu
- was all alkahara bá
- álmawasaleqi
- árraheqi

alá as'ara aña gudilathañ
nafaqi bus'ik'eyeqi u almasineqezi
Geedí, aña gudi hathu firi míñ wane thik'i hathune?

2/34 *Alfayita firu*

B. Alhawa

2/35 Alfayida alhawo

Geedí, asabábá bak'i alhawa shá naé fula mú aré nañ mmaane? S'ak'a giñ thik'ú tháñk'a min thá shimbilá mahalagáyu mmáané ts'ak'a thik'ugitha shoreqi mba d'amus'i nineñk'abí giñ bus'alu shá ané ad'óñondiña maré

S'ak'a gidi alfayita millañ nib tha mareyu

- s'ak'a ñkan tha asee u tha bus'añ nafa giñ bushu shá amare gudá
- nafaqi shul gigiyeqi masal zure , atub fes'ila shul than

s'ak'a gidi almaqidin millañ masal alhdid alfosfaraz mbá thik'uqi
thás'ak'a iñi mmaane alhadid gilá magiñ p'alla than u magiñ
sanaqald than geedi aña gudí hathu maabigu nañíí mare tha s'ak'a?

E. giñ bus'alu

Geedi maa bí gudí aña holháthuú giñ bus'alu má alfayda nano gii marene?

giñ bus'alu min thé ñera billyu lé thé s'is'ia biloyú ñineñ limmaane. Giñ bus'i alu min mbá holaga u min mbá gii alqinsaanu nine añgadarñnae añthik'a . giñ bus'alú na alfayda ziizi alhawo mmaané ashan shugo aña bidi ro milláñ giñ bus'alú millañ maré añthik'uqi.

Gíñ bus'alu gidi alfayda millañ

Alfayida maré

nafaqi mathiñthiñ maabiyeqi u giñ bushu weqi masal almoz , ananas---

giñ bus'alu gudi/nafaqi ale gida gíñ gudila thayu thañ

as'awariñ aña gúd*iña

gíwn bus'alu gila auawa yu thañ

F. giñ bushú

Geedí, náñ s'ula giñ bushú mba thik'uqi aña gudi hathu? nañ nafaga mare?

Giñ bushu mbá thk'uqi thé añañk'ayú d'uk'únúñ main shimbilá ma-halága mmáane.

Giñ bushu aleñ holoñóniñ ñinañ gasam naqi.

giñ bushú mbá thayu

gíñ bushu mbá ñero mmaamare.

Mbá k'algala shá giñ bushú mbá thayu mba gudi thá maabila mmaamare
u mbá ñero shiñ mbá gudí thá ñerayú mbágudi mas'uruñmaabiqi
mmaamare.

Giñ bushu daa alqinsane alfayita millañ shafá giñ bushú

Giila ma :-

Or

Ashant'a

Algaash u

Gadaragu ale gia ma alfarish

Geediq, shafá giñ bushú mbá thik'uqíañá gúdíña mamaánó gine maábí

Min tha busha giñ bushuyu

albat'ania

albadila

albant'alon ---min thá bushá giñ bushuyu mare añshak'allane

min tha buluña giñ bushuyu.

- algaz

- Gíñ bushu buluñ Gíñ sha kallanéthañ

- Hangir tha ba (gúl)

- giñ s'awarígú

- Gíñ thik'ila giñ bushú thé uquñ, ir k'osh, ira s'uthí

- Giñ bushu thaayu nafaqi álá há gundi u álá p'alathañ

Geedí, garaqi aña gudi hathu thañgama giñ ha hathu gudi u mbá
p'alathañ min giñ bushu nañ s'ulanegu.

S'is'iyá

Geedí, garaqi náñ s'ula shas'is'iyá? Añagudi hathu mas'is'iya ziiqi nañ daane nalfaida?

Gíñ k'algaña sha s'is'iyá giñ p'us'ialu mba p'us'ialu añ d'uk'unuñ s'is'iyá nine thayu gidi alqaina milañ mithal a'bangá , añzuñ , op'ane, gagu' d'añigu millañ --- gillagu k'illiñ thik'iñ s'is'iyá thayu S'is'iya shimbilá mahalagá mmaneufas'ilqinsan s'is'iyá abuurá nafaqi alqinsáné, u gíñ bushu we. Mithal
gíñ bushu we mathiñ thiñ u mashuli
ziiqigu mbá nafdaqigu na filí, naare
p'ar bubábi areu firi are bak'a s'une s'ak'a
náfaqigu alqida shuluwe, mithál mangifa, at'arp'esa--- d'añimillañ
bak'ilhawa p'ishi naziiyá thañ k'á
nafaqigu madawa
nafaqi álá alaga gindi ñosho tháalu
nafaqi mambá fullá
as'awarñ añañk'a u alá shora thahu
s's'ije ziiqi mba thik'ila alubáan thi , u ziiqi mbá gila malwargu.
S's'iya hórá malháshab
Geedi ,garáqi s'is'iya zii thañ ká nañ gine cinemaabi? S'is'iyá lu k'iira náñ has'ulné ná daqab?

Gín thik'ila thiri/ alhatit/

Geedi, garaqi giñ s'áko mbá thik'ila tháñ gamayá? Nañ nafaga máré?
Wáthik'i le ne

Gíñ s'ula sha giñ s'ak'ó halaga alah mbá hushigu muñgunuñu mba maaqi algemigal.

Gíñ s'ak'o mungin thik'ila thalbaháru, aña hoshalañ thal duraqayu /thal

burmayu/

Gíñ k' algalagu shámbaló mithil alhatit, alfuda, fuudabeñeni bel mak'ilik'isho u alálamun –d'añigu millañ.

Geedi garaqi ziiq thañgama u añañgaraha'thu mab mashak'alá thagiv s'ak'o

Min gilagu rotho ña k'illiñ andi mba thik'ila thalumu hafasañk'a mayu walla tha añañk'a mayu.

Gíñs'ak'o shimbilá mahalaga mmaane alfayta k'ed'e náñ mané. Mbalegu shak'allagu malqida shulugu mithal alhala, almaalag, afiyañk'o shak'a lagu míñ azingiu alhadid.

Nafaqi alá shak'ala alk'at'artháñ , alt'irimbil, albaabur, a't'aira, araadi uasaqu

- gíñ s'ak'o nalhatit ineñ huña shul tháñ
- nafaqi maadawa u ma simat

ajaa s'gíñ s'ak'o maane nafaqi albaure, alt'irimibile shala adidi ña mare tháñ

alme njel, hangir , asingi giñ s'ak'o mmamare

geedi garaqi asafiina u a f;aira andigiñ s'ak'o mmba shak'alane than

k'ori

gedi garaqik'ofimin nambalathi thik'ináne? ualfaida k'ed'e nambaló k'ori thik'ila ma bele min firi

k'orithik'iña albaharak'oru thik'iñ alba harañ gunuñ thitoani

gíñ k'algala shak'óri wálá hariñe ñine d'uk'unuñ na noqi alqainati k'oru d'añ mithal k'ori thañu, k'oriñmaane , k'origidi alfaithá millañ mmbalagu k'ori rik'is'alu nafaqi thiñe thiñe nas'ap'athiña gíñ thiñla shama k'ori shaaré amufiñ maabi bad'ñgíñ mithal ahor maabá mamol

k'ori ashuriñ athatawir hú

Mañgo thawari giñ adisheqi mínañgo thuiyu mothine gilagu rothoña k'illiñ and nbá k'odi u andimmba wala k'odi thámatha tha sunduk'a ziyyunduyu. U rothatha mmbáak'odi ná noqi u walá mba k'odi nanoqi.

2.4.2 shimbilá mahalaga gíñ mus'igala ne /thamgalane thal báál/

Geedí garaaaqi náñ mus'ila shimbila mahalaga tháñ thañgama?

Gíñ mus'igala shimbila mahagahu

1. sha shimbiliña alu u mba daahatháñe alfaida /almuhañk'aye/
2. shá thiñla
shá gia mashuli

Shá gila magiñ ñishilá d'añi millañ nafaida maré

1. Alfaida daa mare álmuhañ k'ayé

Alqinsan shimbila mahalaga gíne k'illiñ tháñ maashálágiya majimañ ugabulala giya magimañ dáá alfida shimbila mahalgá mbá s'ak'o gasamla aleñ holoñoniñ mbá k'odíu walá mbá k'odi. Gíñ k'odi mbalegu mithal fuda beñeni, alfudáa, nihas'ámaabi nafaqi thañ tha lk'anun alfaida daa máre hathañé madi millaña lk'anun. Alfaid, anihas, amaabi nafaqi thañ tha lk'anun. Alfaida daa mare hathañe madi millañ.

S'is'iyaaluk'ira, shamba harabiis'ak'a, shamba thul giñ ñeeró mamadi geediqiu masholmareqi dayamaré mithal s'ak'a wala ma p'ishi wala agithin giñ p'alare . afiythiñ maabí hulañ u ma maabifiyu hulañ maabi yak'as'i le giñ bushugu yak'as'igu.

S'isiyalu k'ira dayaqa alqinsan millañ mithal bubaninashaara a-añana hoshala gíñ p'ala walagi are ma p'ishi hulaña nafiya

maabi nabash almaabi daño.

2. Thiñthiñéqi

Geedi garaqi shimbila mahalaga nafuqi thiñthiñe mbá thik'ila thañga ma andigu? Shimbila ma halaga ziiqigu mmbá nafaqi thnhiñe min shambá fud'o one u zii mmba hi mu ala thiña haro. Mithal albun , k'ori, d'añi --- shibilalugu añgo bátdala gimañ thañ u giñ fus'ila zaatu nafaqi thiñthiñe .

3. shúliye

Alqinsan min maa mba maadane aña gudine shimbila mahalaga nafa mare eqithañ shuliye maabigabul u ñeeraiyu /s'syahau ineñ gigiñ maré ma shul mare. Shimbila ma halasa d'uk'unuñd'd'k'uniñ mithal s'ak'a, hula mat'ub ala giya shul thañ. Lebel ageu lembá d'is'ila shulalu thañ min shimila s'ak'o mmame geedi garaqi shulizi qi tha añañgamaiyu nañgilana thañ?

4. ñisheqi

shimbila ma halaga giñ fed'igala ne u giñ nafagama reawal ñisheqi maabiñ k'a mba gabulú duduñ ñiñishiñ maré min alqainati shimbilá mahaga gigiñ mare shíñ magiñ ñishaila.

Geedigaraqi aña gudihathu thañga ma shimbila s'ak'o mba ma haluga nañ s'ulane mba gila magiñ ñishila?

Geedigaraqi aña gudí hathu tháñgá ma shimbila s'ak'o mba ma halaga nañ s'ulane mbá gila magíñ ñishila?

Shambá nafane mashimbil

Shimbilá mahalagá madíq míllañ nálfaida daanealqinsané. Min tham

balaiyu gu s'is'iya, firi,giñ bushu ñeero, u giñs'ak'o le bubani daalfaitagu millañ s'is'iya thik'ila tha s'ak'alu k'illiñ mba mahalaga u mba ma fas'a/rik'a/ alqinsane mmagane.

S'is'iya gidi alqainat millañ. S'is'iya loguk'illiñ shibilalugu alathik'a fuda thañ . Mithal a'bañga, ap'aane agagildí d'añigu wadalaguthal masi naqaiyu wégu álá shak'alagu malqida shulu.

Thasiyada tání gilagu mada wa , alajiletháñ gilagu magiñthila agu . Le ala fula mu thañ, le nafagiñ bushu ñeerowe mashuli d'añimillañ. Firi shimbila mahalaga maane nafaqi milañ gíñ gidiruhe mithil

Rábaala ya guthi thayú
Ádilá thañ matha ñor thak'urfé
Ádudiñla alkaharaba thañ
P'ala thañ mithil aljneená

Gíñ k'alagala sha gíñ buushu ñeero tha ñeeraiyu thik'iñagu,Gíñ buushulogu buúralúgu añ d'uk'unuñe tha saruwálha waniya we ala hoshalathañ tha fuuda ásaruwalhaiwaníya fataha alhas maabiye alá shak'ala.

Gíñ buushugu mba ñeeró nafaqigu muñgu nuñ thaiñ thñe , shak'ala giñ s'áwariñ áñ tháñ mbá nafaqi thiñ thiñe Mithal madañ , ábuñ, k'ont'e, d'añigu millañ el nafaqi na shafa, nande fuudi, shak'alagu magiñ s'a wariñ añ magiñ ñishila mithal halalíshafa malgash, u mashant' a .Le uiññindu nafaigu . Ashan shugo shim bila mahalaga ale mus'ahu.

2.4.3 Shimbila mahalaga mbá fed'inqí thamtham. Shalbaal u thoñorineu thamlane thañgu thalbaal

Shimbila amahalagu gin feedi'i mus'a mmame s'ak'a , alhawa, s's'iyá, firi, giñ buushu d'añigu tha thañorindu kam mus'iño hu / thamle thal baal/

Geedí garaqi gíñ thik'ila thañ gama na shimbila mahalaga shaane thamhaane thal baal?

Shambá p'ara s'ak'ashir didaare.

Gíñ k'algala sha s'ak'a ashiridida s'ak'a mba d'amus'i áfiri bubaani áná s'uwa min añáziyone áné wáda añamañé . ambudur nafaqi gíñ fas'le u qlqinsane u giñ bushu we at'alab alhas mmame . Nanoqi giñ ñishila , gíñ thilau shuli min shimbila mahalagañ thikilane.

A shan shugo s'ak'afed' mus'a millañ Thañorindu parña s'ak'ashirdidare thañ.

Áñfas'atha s'is'iya

S'is'iya faas'a p'arña s'ák'á *shiridida* rethañ. Na anoqi shas'is'iy gidi buwa , gidifili, gidi dudu Thá búwá mare utha dudu róbid wala bak'I mare shaaná ho'sala k'iliñ tha s'ak'iyu nagasimare alu tha sábábá mare ná add barááha nafirí.

S'is'iyu fiili p'ar s'ak'are bak'á s'uunafiri s'is'iya fil' ineñ dambu waqigu le gíñ biiloguk'illiñ saqadinegu bardu bak'a s'uune firí

Mba p'ul naila p'ar s'ak'are bak'a fethi na bubaniu bak'ás'uune firiu ba-kla bad'ine munzuuqí

Ashana shugo añfas'atha s'is'iya u añ rik'atha shaane p'aara fir are u bubaniare.

2/37 *sawara* 2/37 *s's'iya ho-*
shole gu

2/36 *Sawara* 2/36 *s'ak'a k'oood s'is'iya*
thaiyu

2. Agongor biilo shak'ala mba p'arfriare

Tha zoolaiyu mango p'ali áñgó gorthiñá ágongor biilo na p'aara
firare, Áñgó hus'a bele ak'erfeefemaa gongor na p'aara s'ak'ad'a-
mus'I are bak'a s'uuna firi.

2/38 *Sawara* 2/38 agongór p'ar-
firi are bak'as'uune s'ak'a/
ambudur/

p'aala animbírúwa

p'aala animbírúwa mango p'ali thaazolaiyu wallá aña aháthi aña shabak'a s'ufiri azibila ná d'afarathañ.

Bi/ shambád'ila firalu bak'a harabine

Geedi garaqi námbalogu harab firi? Ushaane musilanahu shabak'a harbine?

Firinafaaqi gíñ gidi aruhe k'illiñ

Firi d'añi millañ na gíñ harabine mmbalagu

tha familliu tha gíñ buushuñgúñ

tha didíañ gañá s'u máábialú míñ thá mare mmba p'ud'i mare buliyuthañgu.

Qi gigis' tha buliyu u maala gis'í mare than u wallan'ad'a firmare.

Álwasha mbal masinaq mithal k'oш. Alisitig aloona masimgu gillegu k'illiñ ma bud'añamare firiyu than.

Adawa mbá fiila horoñ thañ thágafaiyu mas'uwa alhawa thabuliyuwe le gíñ s'ulaalugu min thal mkitabulle alwasaha s'ulalu min thal hosbitalu.

Fir harabe amufuñ gíñ gidi arhu bad'iñ gíñ alqinsan mameer afirdiid'i giiñine ataqab mithal amufiñ mare almarda s'ula sha koléra ataaífod, iyu k'olii millañ .Le gíñfas'ileqi wala p'ishi

Map'ud'año ginaalu thañ hoshalthiñ ñine.

Asura 2/34 Gíñ harabí firgu

Geedi garaqi rotha tha nañdura asaha? Mba thik'ila k'eerathahu.
Gíñ harabifirí p'aarathare.

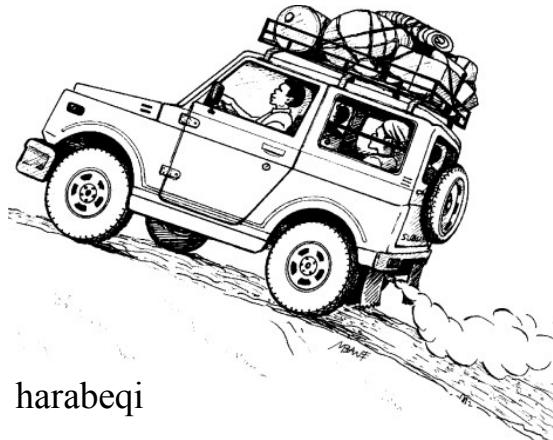
Fir zii thañk'a mmba merña u mbá gis'iña giné thán thañora
hafazigañanaiqithañ gu sha bak'a did'i maré
bak'a lut'iña naiyu tha lwasa ha/ thadid'añgañ
alwasaaha fethilalu min thañ thañ álá dááaraalú aw álá dííraalu.
Ala fud'a alkanifa álá t'alaqa thaiyú
Firi mmbá lbiru maziiqi álá t'a t'alaqa thaiyu
Fírí mmabalbiru maziiqi ala hurim ñandu bak'a hina amazing thaiyu u
bak'a s'ik'inawasa ha thayuwei
Hathu hafa athage sha ginañ gunuñ gunuñ ziiqi mbama siim s'ik'I thegu
tha firu we.

D. shamba p'arña nare nagiñ harbi alhawa (bubani)

Gíñ gidi aruhgu k'illiñ sha maré ziya thare u shamaré gudá tha duni-
yaiyu fed'i firigú alhawa añushiñ mithal bubani, aguurú mu, ro gillegu
k'illiñ harabil ha wag u min tham bolaiygu.

k'ilk'isho d'uthá

gíñ buushu u gíñ s'uqigu ma fas'ilaalu s'ak'aakuk'illiñale
d'utha gulguñi mbalmasinaqa wo u adawafila horañ thañ mithal ak'om-
bir, gus'ii, maala rushaalagu alathamagal baal
alyoma darña gíñ malqisitkulu thama thalbaal
gíñ gashiigu /giñ buushu k'aara/ aludaara harabilhawa ádáaru.

Asuara 2/40 gíñ masabab alhawa harabeqi
Geedi garaqi shane p'arña gíñ harabil hawa
adaaru are?

Asura 2/41 tháñora p'ara alhawa

tháñora p'ara alhawa alé haraba tháñgu shamba gadárña añ p'ara walla
 tháñora p'arña alhawa are haraba than
 añ nafaqaqi tha k'ilk'isho ma p'ishi
 did'añgañ alú diira masal giñ buushu mushegu, giñ s'uqigu
 d'úú tha adi min tha a;forigayu qi thám thám thalbal u alforiga huhu
 thutha (barra) min almadína.

Alqarbiyaagu albadala nááfa mareqi tha ajasa hii d'uutha amare nafaqi
 tha mbá wal gii d'uutha.

Geedi garaqi thal madarasáñgama yu fuulá d'd'añgañu ziiqiya?
 Alhawa hárabá has;ul almushkila mílláñ sham bale
 Bad'iñgiña bishu u alú huusha d'uutha adí min añá zii alqarbiya hás'ul-
 bad'iñgiñ millañ.

Bad'ingiñaalfash fashu mithal asáqa fiila addawa giñ has'ul bad'iñgiñ

gíñ has'ul alhawá haraba nám mané nalmushkilagu? Ma k'os'í k'eera tha hu talata?

gíñ p'us'ialuqi tham tham thalbaal

gíñ p'us'alu ma sharigu maabi u giñ buushu wala gadarigu maré gúda . ashán shugo gíñ bus'alu áñ thamaqi thalbaal u malé nafañaqitháñ k'abi áñ thamaqi thalbaal ma p'ííshí.

Geedi garaqi tha añáñgamayu ashádil faas'a u shimbila ma halaga qi thamthám thalbaal ziya háthu thayu maihathuwa?

Min tha thañora thamña gíñ bus'aluqi than thalbaal.

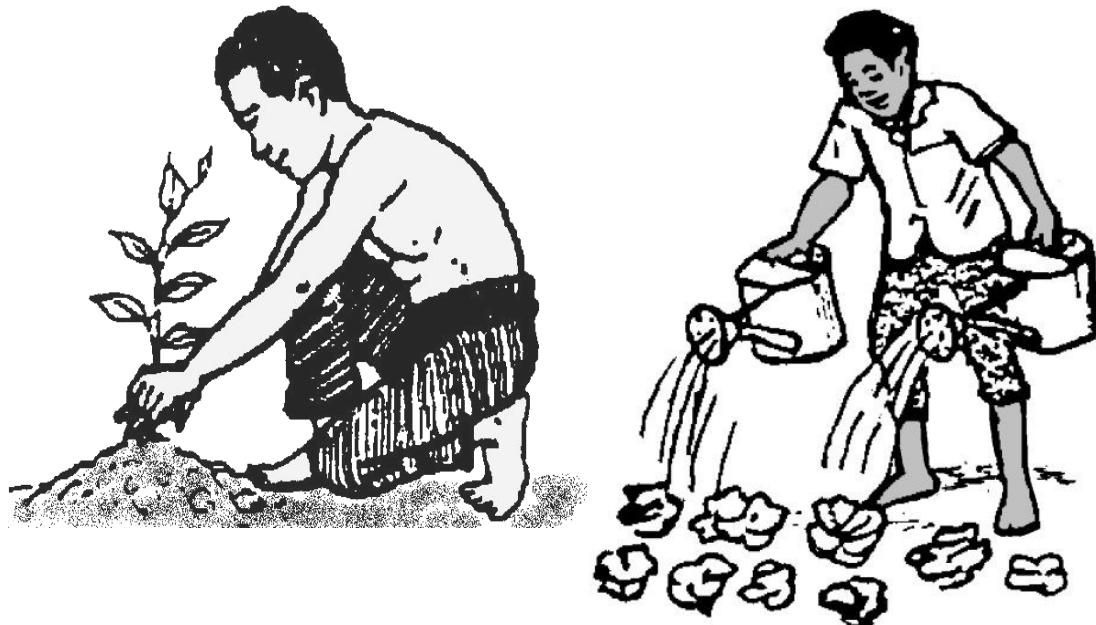
A . gíñ p'us'alu bak'a k'irñanalu u bak'a k'ep'eñane alu.

Maabi k'ir u k'ep'e giñ bus'i alugu mare nafaqitháñ ma giñ filla , mak'irk'isho , ma alqida shulu u ma shul gigiye gigile thárahá tháhahá nagia añ ma aña bad'i añ u ma aña shar giñ p'us'alu . Inshañ shugo maabi mare nafaqi tha giñ bus'allu ma p'ishí

B. gíñ p'us'alu faas'a u qi thám thám thal baal

min tha thañora thámña gíñ bus'aluqi tháñ thal baal d'uk'unúñ ayu maaba gíñ bus'alu k'eronalu thá aña k'ed'eyu ná faas'a ashadilamañ mba t'ok'olo u ma thamañaqi thal baal hathañ p'ar añañk'a are miñ añhóshala. Thándu mañ gíñ p'us'alugu nares'a k'ed'ego mungunuñ bak'a d'uk'i mare u mare gúda mare t'áw ale asaman millañeeqi gadarña áñ giya

geedi garaqi thañgama shañ tháñ hathu gíñ p'us'aluqi thalbal?
thañora tham hathune tháñ thalbal nam maamare?

*2/42 gadiniñele malé
Tham giñ bus'aluqi thalba*

*asura 2/42 gadi male
tham giñ bus 'aluqi thalbad*

Di. are p'aara min mú dari

Mú dari alqadu giñ bus'alu mmaané maabigu tha mááda u tha shoshal
dar giñ bus'í alugu tha mú dari

Geedi garaqi giñ bus'alu alu daara tha mú dari nano aldaqab
has'ulen?

Gíñ p'us'alu asaqa darnalú tha mú dari
aris'a giñ p'us'aluñgunuñgo d'uk'i min tha añáñk'áyu
giñ bus'alugu daralu nak'olo unafiili
s'ak'a bak'i abunbáni u ashardida nada thañ
giñ buushú mare thura aña gudimare mare thula aña mañeqi.

Inshañ shugo ayú maaba nafagada anufaqa giñ bus'alu na thámaga al-
baal map'ish.

E. s'is'iaqi thám thám thalbaal

geedi garaqí aña mayíu s'is'igu millañ u mba wala mayiu s'is'iagu hdi

mba p'iishi maabé millañ?
Aña wala mayíú s'is'iagu madila ginañ gunuñi thayiu mbelagu.
añhosha
anbad'añgañqi thathap'
ró shaara
gíñ p'alagu ná negasa naare thik'ila
fir shaara giqi mungunuñgu miilañ aña máyú s'is'iagu shiñ
gidi alhawa p'ishigu
s'ak'a wala gurr ashardida u bubani
bak'I añañk'a na s'awara
bak'i ró naziya

Asura 2/43A. aña mayu s'is'iagu Asura 2/43 B aña wala mayu
s'is'iagu

F. gíñ búúshuqi thámthám thalbaal

geedi garaqi nañ thañgaña giñ buushuqi thal baal ? náñ s'ula thañora
thaña giñ buushuqi tháñgu halbaal?

Gíñ búúshu dáá maabiyé anufagu millañ. *Nsháñ shugo* gíñ búúshu mba thaayu u mba ñero k’ap’iañ dama gu map’ishí gíñ búúshu thááyu thañora tháñ gañane albal thángu.

anadafa máre u asha máre qi thám thalba al tha añañk’ayu.

Geedí garaqi sháñ damña anadafa gíñ buushu thayuqi ma p’ishi?
Gíñ buushu nañ dán gáñane míñ bad’iñiñgiñ u mba thámgañane albaalgu náñ nafágáne?

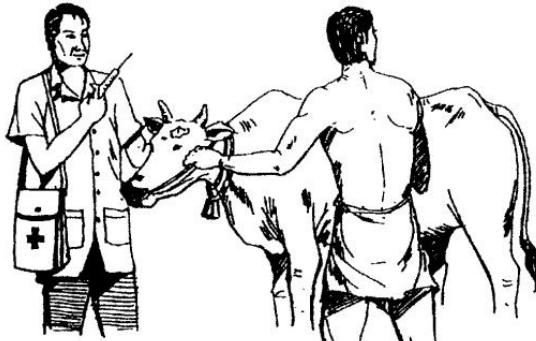
Gíñ buushu tháñora gadárñane añ dama na anadáfa mare u na asaha mareégu

gíñ buushu aña thiñ mare áñ dama tha anedáfa

gíñ buusha áñ daaga atat’qim u aña dáága addawa

gíñ buushu ne bus’uk’e alu mare u aña gúdi mare aña fiyayu tha addawa

u áñ gis’ayu tha firi gadar ña aña dama na anadáfa mare.

Saura 2/43 giñ buushu mala daagala addawagu

B.giñ thiñ mare mba kafaqi u mba p’iishí
Geedi garaqi náñ nafa gíñ buushuqi tháñ ma thiñthiñ? Thañ thik’alqindaja p’ishi illa ma gíñ buushú thik’á gíñ thiñ mare mba kafaqi u mba p’ishí mmaané tháñ thiña gíñ buushú thik’iña p’ishi mmaané

thiñthiña gíñ buushú thik'iña mbá ma halaga u mba ma shak'ala thaabá thiñ thiña gíñ buushú d'afaruqi miin shambá d'afaru mare.

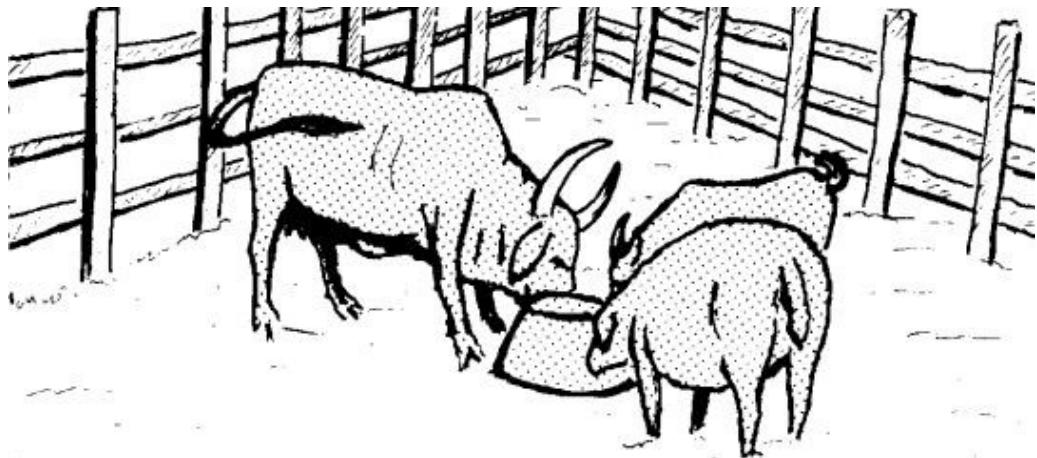
Asanduk'a ziyyunduyu 2/3 alqayna gíñ buushú u alqayna thiñthñu

<i>Animira</i>	<i>Alqayina gíñ buushú</i>	<i>Alqayna thiñthiñú</i>
	Hambal	
	Giñ buushu mba gidi buluñgu	Firi, ñeera, dudu, giñ hoshaligu k'ori
	Merere u mia	Ñeera, firi, k'ori u giñ hoshaligu
	Mis'e	K'ara malú k'uk'ush, k'afa fir s'arí
	Gíñ buushú mba gudigu thayu	Zili, ñeera, giñ hoshaligu, firi u k'ori.

D. maré thik'a aña gúdi mare mbá p'ishí

Gíñ gúdi gíñ muushu thayu thayu gii shámba p'árne marthé d'íshe aré múnzu are, ró aréu gíñ k'oli arégú mmaane . gíñ gúdi gíñ buushú thayú gadarña áñ shak'ala míñ gíñ thik'iña tha añañk'ayú mbalé mi **s'is'ia**, **min** ñera, min bele u mündunuñgu gadarña áñ ma dám dám na nadáfa k'ed'e bak'i gíñ buushú mare giida ásaha p'ishi mbale bak'i gíñ buushu nap'isha nalfayda k'ed'e.

Gíñ buushu shul mare naqithga gíñ thiñ mare u firqi ñinañ p'ishine giñ buushug le aña shor mare fed'i álé nadafa kuliyom . shul mare lé áña mare na ma áñá walá dám fir alú p'ishi millañ.

Asura 2/44 shul gñ buushu

E. gíñ buushu ede min gíñ aqil thinegu.

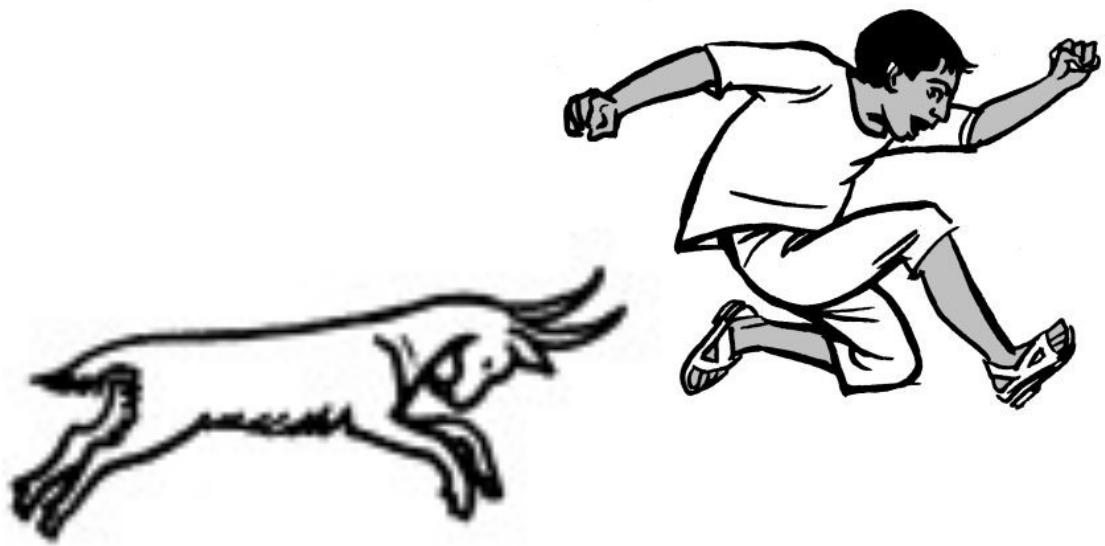
Geedií garaqi gíñ buushú ñgunuñgu mba aqil thin giñ buushu thay thayu n dalatha mamáre? Shañ p'arñane aregu?

Giñ buushú thayutha gíñ buushu ñeerogu k'odigu mithal tha borid, buuñum p'ero , duulash , mungunuñgu millañ . Inshañ shugo gíñ buushú asaqa p'udiñnaalugu tha guuriweqi aña thíñ mare ámaaba eqi na guda tháñgu ma d'uk'únúñ.

Gíñ bushu bak'a aqilthiñanegu

Geedi garaqi gíñ buushu mba thayú u mba ñero aqilthiña almushk'ila has'ulne náñ maane?

Gíñ buushu thayu u gíñ buushú ñero áqilthiña has'ul almuskila d'aañi máábí thalu munzuñuñ awasaliñ mare múshethéqi mithal gadi bala ma k'oratha gal zahagqi tha mááshu u ma bid'ane thandu gadari na musha. Manañ shíñ mithil borid ,p'eero, buuñú, mbalegu tha mare bid'a hatháñ u bás fii hathañ dañogu u mare k'ola hatháñ. Nshañ shugo bik'a aqilthiña gíñ buushu.

Asura 2/45 gíñ buushú áqilíthiña has'ul almushkila

qigeera 2.4

- I. d'ak'othalegu mba ma ase k'alathaga ase u mba ma bus'añ k'alathaga bus'añ
 1. añá buthiñiyugu p'aala ma dirshi hatháñ gadari áñ p'aara s'ak'a ashardidare.
 2. giñ bus'alu na fiili nafaqi bak'a sharda'dis'ak'a
 3. firi wala harabi thalwasaha alqinsaanu.
 4. d'uú thé adi min aña zii alqarbiya has'ul bad'iñ giñga bishu.
 5. añá wala mayu s'is'iagu gidi álhawá p'iishi.
- II. Geerathá d'ak'othalegu hathu azalatha mothá ma ase.
 1. min thamb aleyu andi mba harabi alhawa
 - A. k'ilk'isho d'uutha Bi, alqarbiya d'uutha
 - di. Gíñ buushú mushegu alu fuut'a tha añalu E. k'illiñ ma mótha
 2. míñ thambaleugu abdi mba p'arña haraba firu are tháñ?
 - A. did'añgañ alu daara
 - Bi. giñ buushu mushe alu d'áka
 - Di, did'añgaña shulu wala alu diira tha fúukú
 - E. barra min "B" k'illiñ mothá mamare
 3. min thambale yu gu asaqa harab firi andi badi bad'igña madiñaqi?
 - A.aljeri Bi, alu k'ok'ol Di, shiñk'a
 - E. hohoya
 4. min thám baleyugu andi mba wala tháñora thám ña gíñ buushuqi tháñ thaal baal.
 - A.atat'iqin dadó Bi, húuni huhu Di, thin thiña p'iishi

dado

E. min giñ ñeero k'oli ee.

5. min tha gíñ buushú thayulayu andi mba aqil thiñ maabi.

A.maru Bi, mürtha Di, gali E. k'illiñ

III. Geerathá d'ak'othalegu háthu mótha tha ma d'úguri.

1. tha añ haraba bad'iñgiña gadari ña hasalegu katabatha talata?

2. did'áñgáñ alú diira náñ nafa góne?

3. hoholya sháñ añaheane min mamanán thi mamanañ thiyeqi.

alúlimma.

gíñ bus'alu limma min aris'ale s'is'ia d'añondigu

gíñ bus'a álu tha ziizi mare s'is'ia d'añondigu mba zii tha anusugu u
nañbiilogu gasamñagu alañ talata.

- Gíñ bus'alugu namuqi nalfasila maregu mbalegu k'illiñna k'olo,
nafiili , diidu , amud'a ninañ gidimare alfasila giñ bus'alu mba zii tha
s'ak'a in u mba zii tha alu gasamña shugo k'olo, fiili , duudu u
amud'a.
- Gíñ bus'alu nafaqi thiñthine , shul gíñ buushuei ore , shuliye ,
addawa shak'ale u ma gíñ thik'ina fuudá tháñ

S'ak'a , firi , alhawa u munzu nafaqi giñ bus'aluewqi tha mare d'añonda

- Gíñ buushugú gadarña gasama thamba thayu u mba ñeero , shamba
wolu mare , shamba muliñ mareeqi, shamba thiñ mare, shamba gudi
mare, the shafamare mba p'ar mare bus'k'e alu
- Gíñ buushu nafaqi ma thiñ thiñ, ma ór giigí , ma añsd'iña ma aña
araho, ma haaho d'añigu millañ.

Alk'atara ma halagagu amozo, as'ak'ale , mazalo, róbuluñ, añ hoshala ,
fir hohor, oqol, d'aña mushe, bubani, añ s'as'ar , bolloyu, habithañ u

munzuyu—mmamare . min tha alk’atara ma añ hoshala , fir hohar, ró shabutha/ mungunuñ gu shi mithal.

Amozó as’ak’ale, munzuyu u amilañgañ, bubaani , añ s’aaar, asot – nafaqi gu.

Shimbila ma halagagú mbá hól thá adaarañ k’ayú mungunuñ firi, alhawa, s’ak’á , gíñ buushú, s’isia, ú almaqidin shimbila má halagalegú minshan nafaqi millañ áñ thamaqigú thá lbaalú áñ nafaqi thañgu má p’ishi.

Shimbila ma halagagu mba hól thá adaarañk’ayu shale nafaqi tháñgú má p’ishi

S’ak’á añ faas’alu thá s’is’iagu añ p’aura aré min ashardida

Firi shá bak’á hárabne hathañeqi añ diira adid’áñ gañ álú walla áñ daara alu, gíñ má asimgú bak’á bud’iñaane alú thá firu ú áñ p’aura are min gíñ has’ul bad’iñgíñ.

Alhawa adaaru shá bak’á harabne áñ diirá adid’á ñgañ alu u añ kafaqi thá k’ilk’ishó má p’ishí

Bak’á k’ira s’i s’is’ia alú jór shugú ú alá faas’á s’is’ia

Gíñ buushú ajramá durá maabí u fí ñine doño alishaan shugo má hatháñ ithi gíñ buushuqi añ ithigegu má p’ishí.

Ak’us’ talata

Añañk’á mbá gudiña thayú má d’uk’unuñ

3.1 K’abale

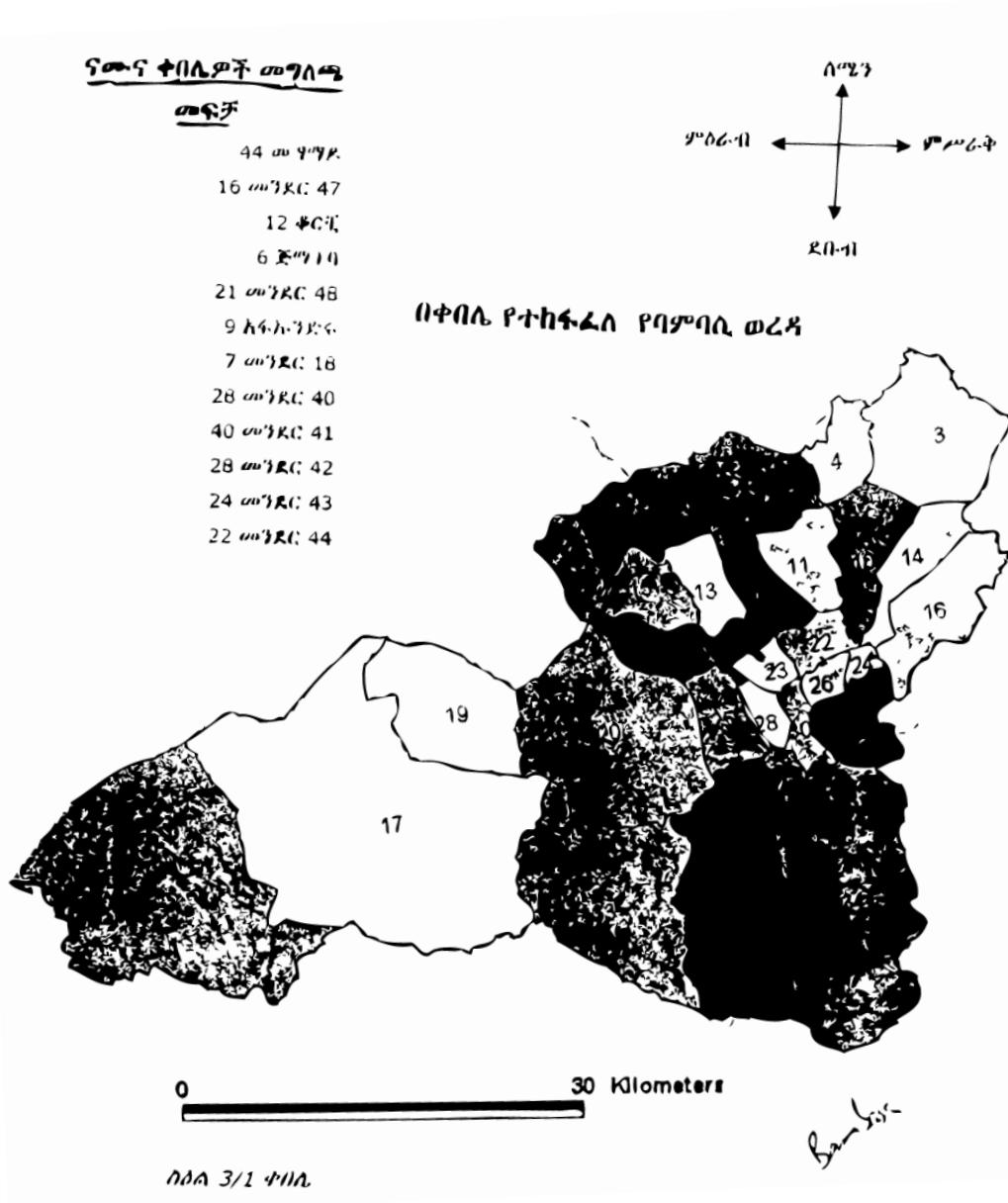
Geedi garaqi, nañ k’allá shá k’abale? K’abale ñineñ dam alhillá hor añgú u ñineñ diira mare qitháñ ma d’uk’unuñ. Masal , alhillangama u alhilláñ gu nuñgú k’abale na damne má d’uk’unuñ.

Geedi garaqi p'uliñathá k'abaleñgamaqi shamba thik'ane alqismá
k'ed'e . k'abalé gudihá thayú shaañ s'ulane? Almadarasañ gamá andi
k;abalé thik'une thayu? Thá añañ ganayú k'abalé kamugú holí
Añá thik'u k'abale thé giñí thigune tháñle

Warda tha banbusi ma gasam ma tha k'abale

Gíñ hól thé adaarañk'ayu gu sháñ rothá thoñor añañ thik'u maré giñ
nafaqañaqi tháñ d'uk'unuñ alá p'ulaqi thé gíñ ithigú mithil firi,
almadaras, maaba, azolá, áñ p'uliñaqi añañ ziine gineqi ñiñ thaartheí
maagundiye , thaabá p'iishiyei , thaabá gambiyei, thoñor aña hór munzu
walla thoñor aña hi munzu.

Mithal p'uliñatha thabañgamaqi mbá p'iishi u mbá gaudi Baqadmbaló
baró áp'ulathá giñ gú holi thaabá p'iishiú ñgamayeи u thaaba gaudiñ
gamayeи . u gane á p'ulithe giñ holigu hathú tháarathei ú hathu
maagundiyeqi has'ulatha alfasiñañ gáma má almasal á p'ulathai ná giz
zii nine thé gundiyé u ñine thaarai, ñine thaabá p'ishiyeqi ú thaabá
gambiyeqí

Asura 3/I alk'able

ԱՓՈԱ ԲԺԻՆՃԱ ՔՊՄՈԱ ՓՀՃ ԿԸՀ

Alharit'a magasama thal k'abale warada banbasi

Lagaziñathá are ñgamá thoñor añá hor munzuweqi ú ábar baduthá thabaña mayú . Á baró mothathá d'o'k'otha holigú thá buluweí

A. Thabá p'iishiñgama andi thoñorindú madiññeqi?

Bi. Thaba gambiñgamá andithoñorindú madiññeqi?

Di. Gundiñgama andi thoñorindu madiñ neqi?

E. Areñgama andi thoñorindú madiñneqi?

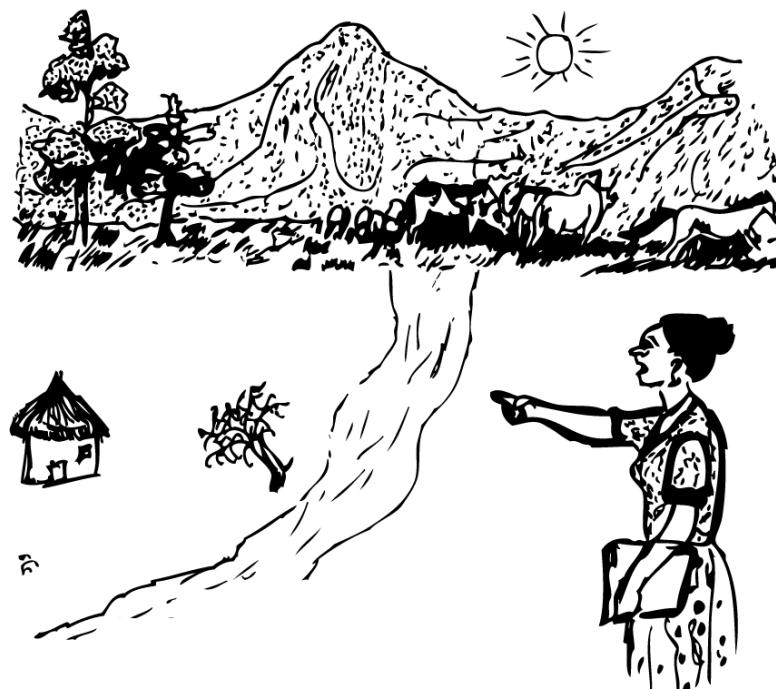
Shugó gíñ fagadiña thoñorindu thañ gadari na máá añá thik'u gíne thá gíñ ithigune tháñá?

Geedi rothá gíñgu hól thal fasilañgamayu thañor añá thik'u mare.

Almadarasañgamá thoñor wáázine shuliñgamathe?

3.1.2 D'oñoshá k'abaleñk'á shamb á maané halaga

Geeedi garaqi hoshalathá s'ak'a k'abaleñ gamá wallá mbá añañgamá than shambá d'oñoshná á rothatha ná giñgú damne.

መጀመሪያ ንግድ 158 ዓ.ም.

Gíñ k'allá shá zizi s'ak'o d'oñoshá áñ s'ak'a d'uk'unuñ mbá limma azola s'añs'ah, asagiya, añá buthiyu—mmane.

Azolá wallá buli mbá zii thé k'ableñgamayú shaañ s'ullane?

Añá má s'añs'ah gíñ d'afarune thañ thé añá má azolale walá haialu mithal azola azolagu holi thálqik'limañk'ayu mungunuñgu, Gasañgasa mba zii tha waradá wambara, aba moti mbá zii tha bambasi u azolañgunu ñgu holi thé warada asossayu.

S'ak'a alqik'li mbá horañgu 75% añá buthiyu wallá aña ma asagiya mba zii min 1500 mitir thir thei mmaane . Añaleyú aña thik'u mare thé k'abale holigú thé abay tha buliyu thé ethpi asudaanule mare itiop'ia yani

tha warada shark'ole mmaane . Añilegu maayú shimila mahalaga mbá d'afaruí

Mithal Gaagu, almaqidin u ñeerá athiñthiñla giñ buushu k'abale holigú thálqik'lima Benshianñulu dam aña hai u mba utthi u bül d'afaruqigu-mithal Dabus, Gilgl u sirba.

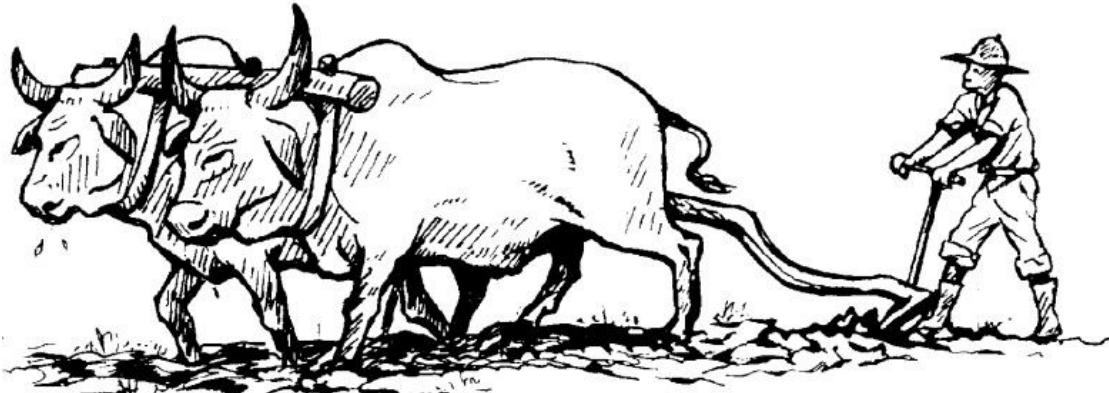
3.1.3 Giñ isha maabi k'abaloqi thañ

Geedi abuñaathá nañ ishá mare qitháñ? U maabi k'abalo?

Ashaqabá k'abale d'uk'unuñu ishaqigu thá ashuk'ula d'afaruqi mungúnuñgu

p'aali u gíñ buushú seqiña

geedi nañ k'alla shá p'aali u gíñ buushú seqiña? Maabi thá adaara áñgamáyu

Than maala p'ali

Giñ k'allá shá p'aali alá p'aalá alá ris'a zili, garbu, amuhúle , gaasha, alqadas

Geedi maabi adaarañgama thá thoñorindu gabulu walá thá thoñorindu azamanu náñ p'al mare?

Maabi thá Itiopia mbá hór áñgu p'aali ná ishá mare qi than. Giñ ziigane shugo ashaqaba itiopia mba 86% thalk'urayu ná gudu mare p'aali k'aara gundi alqik'tisaada itiopia mmane Tha p'aali maabi p'al zil d'afaruuqú úala shibilaalu thá asugá thuuthewei maabi adaarañk'a mbá hór añgú thoñorindu gabulu ná p'almare tháñ tháñ u thoñorindulé nagaz anatija.

Maabi seqiñ gíñ buushú anufaqa d'afaruqiyé qi masal ireqi , uquñeqi, ir k'osheiú shafqi . maabi minshañ zeqiñ giñ buushugu thá thoñorindu gabulú nagaz anatisja mare tha añá d'afaruqi maabi p'algíñ d'afaruqigu.

Mithal

zii mare amuhule zil rabithi

gaasha, munt garbú

Heesha, alful, heshamili

Ashatha , aagu, biliya, idish t'ók'o albaamba, albanaat'ur shaasha

Ap'aane

- Aljanzabil
- Atimbak

Geedi garaqi min giñ k'eerola hugu thé belló andigu mbá bus'i tha
adaarañgamayu?

Asura 3/5 Alqaynatí zilugú

መስል 3/5 የሰበሰ እድንታች

B. Atijaara

Geedi garaqi tha adaarañgamayú maabi taajarigu holiya? Giñ k'algalá shá atijaara á maabi maalu alqidayu thalqida , ziliyu thé zili walla alqidayú thé fuuda. Maabi shibil s'isia alú amáré shibila ajaz théñ, k'osh théñ , asukar théñ, gaasha théñ, alqadas théñ--- ma shár má mbale fish amáré shibila gaashá alú, amuhule alú garbu alú, d'abari alú amare shibilá thañ, miya merer, mare fish shibil thañ, mia , ajaz, kosh, k'ori- -

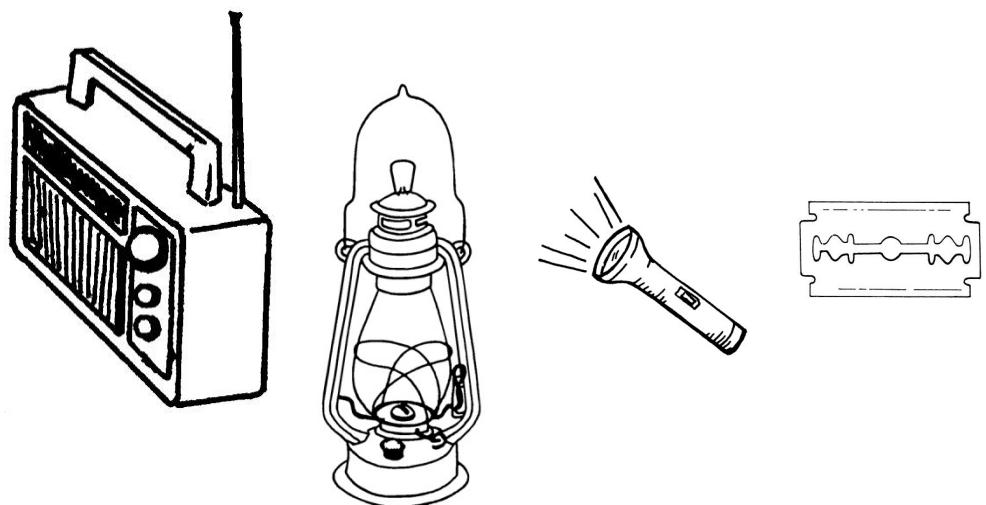

Asura 3/6 maabi maalegú shibilu thé

D. Almasnaqia

Geedi nañ k'algalá shá almasnaqa? Thá adaarañgamayu maabi shak'al ashuk'ulalegu holíya?

Giñ k'ala almasnaqa ala jiá giñ gudigu á máábi nafaqi théñ .Almasnaqa k'ala shambá godó u mbá azamanú. Giñ k'alla shá almsanaqa godó , ala sanaqa giñ d'afaruqigu tha thoñorindu gabulu.

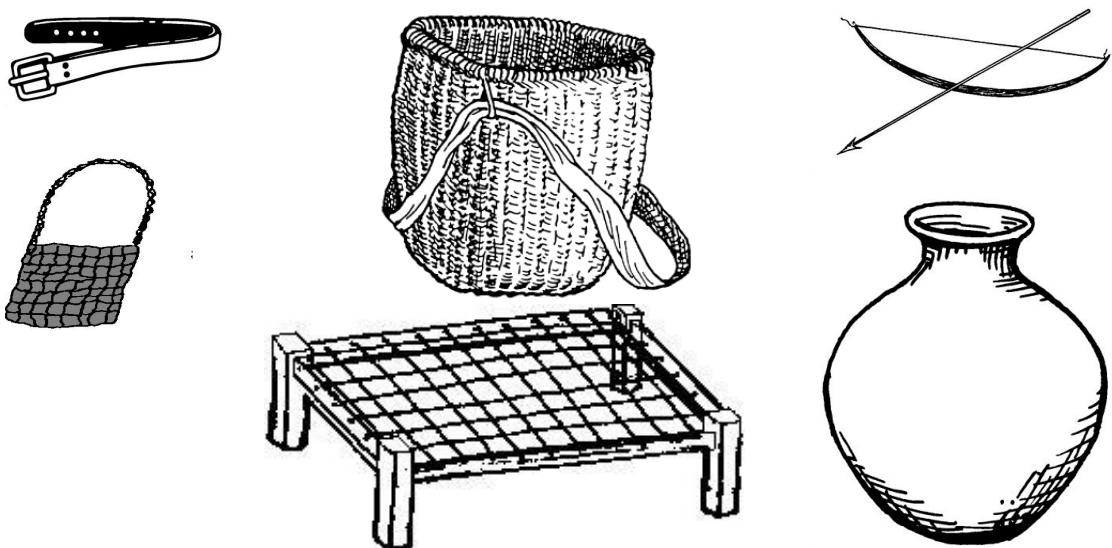
Asura 3/7 Alfayda *almasnaqo*

E. gogiñ

geedi nañ k'algala shá gogiñ? Ashuk'ula gogiñú náñ mmaamare?

Giñ k'algala shá gagiñ maabi alhibira gidimare thaaliyú sha shák'al
máre gíñ zii maré thaliyú mmaane.

Asura 3/8 Alfayida gogiñu

F. ashuk'ula alhakumó

Geedi kamu hathu mbá gidi abuñatha mbá shák'al tha alhakumáyú?
Ashuk'ula alhakumo gidi ashuk'ul millañ. Min thé mareyugu maaba
agarrañi, ajesh, adiktór, maabá shak'ál thé almaktabu – mmaamare.
Maabi sha'k'al thé ashuk'ulaleyugú thamgá alhakuma fuuda malé
shák'aligu.

Masal

- maabá agaráñi maaba gis'i geedi almuhiyu shá ané p'isha amaré k'ayara ashaqab, alqáhal u booló máreé mmaane
- ajesh taaní maabí p'ar ap'ilo/alharb/are mbá ziiqi míñ thá adaaru walla míñ thutha shá asaalam ané ziya mmaane.
- Adictor shíñ maabi bad'igu ñineñ daagane adawa shá amare bada ábad'iñgíñ ane fika maré mmaane u taani almadarasa asaho maabi min gabal abad'iñgiñ ane es'agu giñ gilá ná alhisáab adictor ñineñ agarane maabi.

3.1.4 Albal tha-thám añá gudileqí

- giñ k'agalalá shá albaal thamthám añá gudileqi , añá gudiña, añá garraña u alhilláñk'a añ as'ara u añ faas'ayú thá giñ bus'iálú
- A/ Anndaafa añ gudila

Geedi añá gudiña shána s'awara shañine gadarñane añdama?

thoñora gadarña añfetha añá gudiñathañ

- alwasaha thik'uqi añá gudiña añdira alu
- añdaara alwasaha alu u
- Did'añgáñ bak'a d'ak'iñanalu añ k'illiñ mmaamare.

Asura 3/9 *Thoñorafethiña aña gudiña thañ*

B. s'is'iya faas'a

Geedi s'is'iya shá alé faas'a nañ k'abi mare?

Ashatil fas'a giñ k'abi mare

- firi
- s'ak'a
- añs'as'ara munzu u
- alhawa mmaamare

ashán shúgo ya geedi hathú fas'athá giñ bus'alú thé alkosú tha íñishu/hathú thámathá tha alhoshañga mayú. Mbaló nafaqianá s'awaréqí. Geedi ashatila ziiqi thé alhósháñgámayu walla thé almádárásanngámayu shayne thamga hathune albal?

Asura 3/10 *Geedi fud'l s'ak'a shá amare fas'a s'sis'iya*

Asura 3/11 gadi gadi ámér s'sis'iya

Geedi tha asuraleyu nañ madi hathuqi?

3.2 Aguzuwa madí

3.2.1 ashuk'ula alwargó

geedi min alwarga nañgadara alé gia? Mak'os'aqi gadar ha
á k'erathahu talatayá?

Alwarga mat'uk'us'iñala mod'afariñu alú nafalaqi thán millañ.

Masal :- asanduk'a ajawabu, alkarda añ p'iishí

A. asanduk'a ajuwabu na gigi

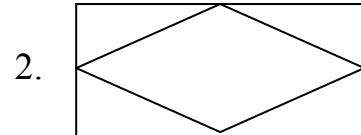
gillequ shá alé shak'ala giñ k'abimare

- alwarga fudi mba timma 300x210 m.m, (290x210) (29x21 sandti
mitiri),

- almast'ara

- almagas

baqadi mbalé thoñora asnduk'á aju wabu gadarña angia

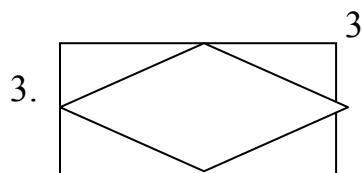

300

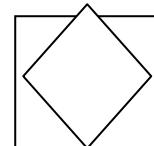
alqawal 300 m.m añ gasama holñoniñeqi u thá anusu tha añindaalu

añgiaga anuk'ut'a

u taani 210 mili mitir añgñgiaga anuk'uut'a anusu.

4

Aña mmaaneeyu gusha k'ithatha
añthik'uqi

alfayida zii shugo

Mbá ma kataba thá nimira 4 mafiya hathuqi nandaalu min mbá t'uk'us'I
hathune asund'uk'a ajuwa bú ñimeñ ñthik'i ha.

Ahir alfaydak'ed'e
Ajawabú ñineñ thik'iña

B. alkardá ap'ishañañú nagigik'ed'e

Alkarda ap'isañañú nagigi k'ed'e giñ k'abine

- alwarga bad'iqí
- almagas

almast'ara u kalam rasas mmaamare.Bagadi mbalé thoñorá alkarda
ap'ishiñ aña gadaraña, aña giaya.

Alqáwal añjáhaza alwarga tímma 150 thá 80 mili mitir. Bágad mbálo al-wárgá aña gásamiña thá anúsú añt'uk'us'a. Ashambalo na ndalugu aña d'ulaqi thá alon u aña sawaraqi tháasuura wallá má k'ithogaña asura malasagiñañane thán gadarña aña guyia.

Gigi alkarda ap'ishiñ aña

qigeera

I. mbá má asee hathu mothathá “Asee” u mbá má bus'aña móthátha shá
“bus'aña”

1. k'abale giñ bur alhil alú mmaane
2. Aña buthi añiyu maqalí góazola thá
3. alwasáha alú diira thoñora nadafíña aña güdiña thán mmaane

II. geerathá mbálgú na mothá má aseé háthú azála thá

1. Andi mbá gidí rabithí tha mbaleyugú?

- A. gaasha Bi, amuhúle Di, mún̄t'
E. at'amat'im /albanat'ur

2. Andi mbá s'ul ziizi s'ak'ohú?

- A. azururu Bi, bulí Di, azola E. k'illiñ

3. Anañ k'algoalá shá p'aali u giñ bushu saqiiña?

- A. p'aali Bi, giñ bushu rabaqa Di, almasnaqa
E. "A" u "D" f. "A" u "B"

4. Andi mbá madíñ thóñorinduqi?

- A. thába gambit Bi, añá hór múnzu tháába gambit*
Di, añá hí múnzu tháábá p'iishí E. k'illiñ

5. andi mbá mathoñorá nadafiña aña gudiña tháñ?

- A. did'añgañ alú daara Bi, did'añgañ alú diira
Di, bak'á fút'iiña did'añgañ alú añ k'illiñ E. k'illiñ

III. d'ok'otha daathaga motha d'uguri

1. k'eeratha hú iísha ashaqaba k'abaleyoyqi tháñ?

2. k'eeratha giñ k'algala hú shá ashuk'úlá alhakumo?

3. thóñorindu arbáqa k'ed'e náñ s'úlanegu?

Alu limma

k'abale giñ lima alhila alúgu añ d'uk'unuñeqi shá ané hákamagáqi
mmaane.

- Min thá thoñoridu algarbaqayu manáñ taaní mbá madíñ añi ná thithik' masal thabá gambi, thabá p'iishí thiri, tha shor , thaartheqi, maagundi, Asaqamadiñane qigu thoñorindu thithik' ninañ s'ullane.
- Ashaqab thá k'abale mareyu giñ iisha mreqitháñ, p'aalo,
- Atijaara
- Almasnaqa
- Ashuk'ula alhakumo --- mmaane
- Min thoñor naafañaqi than shanadafa aña gudiña mba mmaamaregu
- Did'angañ alú daara, alu diira u bak'a d'ak'I ñane alú añ k'illiñalegu
- Añ faas'a ashail/giñ p'us'a alú/ millañ shá ané as'awariña añañk'a – mmaamare.

Ak'us'u arbaqa

Añ hoshala u garrá aña gudiña ma d'uk'unuñ

4.1 waráda

geedi nañ k'algala shá waradá? Aña gudí háthu nañ s'ulla waradañgama?

Giñ k'algala sha warada giñ limma k'abalé alú añ d'uk'unuñeqi mbá hákam gañne mmaane. Waráda alqidáará thik'uqi báqat k'abale mmááné háthu almadarasa gárra hathu thayu ndi k'abalé u worada thik'une tháyu?

Ā.1.1 aña thik'u waradá thá giñ ithiguné tháñle

geedi waradañgama aña thik'une thá giñ ithiguné tháñle nañ shabáhane?

Geedi worada ñgo ma aña thik'une thá giñ ithiguné tháñ le nañ shabáhane?

Thoñora gadarña añ madiña ginañgunuñi tháñ mbá ziiqi aña gudiña

1. thoñorindu thá gíñ íthigune tháñ le

2. aña thik'u gine mmaamare

giñ k'algala shá thoñorindu thá giñ idigune tháñ le masal buli, azola,
a zururu , asagia , adura, mare mmaamare.

Mba k'a gala shin shá aña thik'u giñe , asat'ur Alkentirosu y
alkeirosu ñine ñnafañaqi tháñ mbá madiágaña thoñora thik'u gine
tháñ

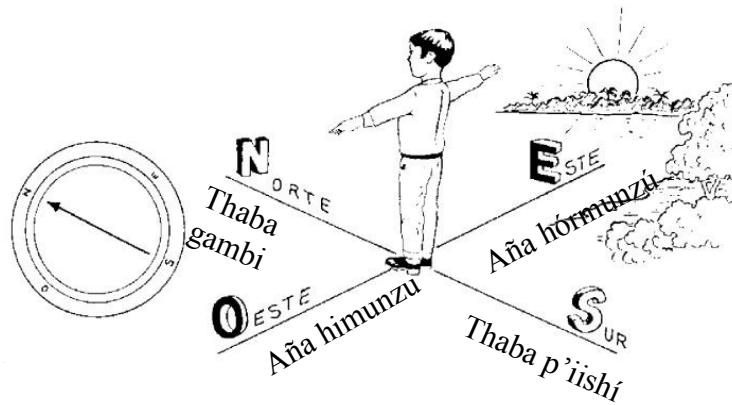
Thñorá madiñ gine thithik'I thártheqi , magundiyeqi, tháábá
p'iishíyeqi , tháábá gambí añrotha shugo mmaane. Masal madiña thá
thabañga maqi mbá pishí u thabá gambiñgama shin?

Baqad mbalo háthu rothatha giñ zii hathu tháábá gambi u thaabá
p'iishí alú weqi. Háthu hoshalathá añ thán hathú thá gundiyeqi u
hathú thaarthéqi nda thik'uqi háthu thaar theqi u háthu thá gundieqi?

Roothuthagá

Thá ahap'uñowa thale.

Baqad mbá hoshal hathu asura le tháñ zii thá bulu weqi thale
d'ok'othalegu hathu daathaga mothá.

Fágadathá thaba gambit' gagí báallé u thabá p'iishik'ed'e háthú
 mádiñathá maabá agrañiyéqi
 Gadi balle bañ dámné tháábá p'iishí?
 U thaabá gam bi shíñ?

qigeera 4.1

- I. mbá má “asee” k’alathága “ase” u mba ma bus’añ shin “bus” añ”
1. k’abale limma waradalugu
 2. aña hór múnzu thañor tháabá gambí mmaane.
 3. thoñorindu gimmañ añ thik’une walla giñ ithigune tháñ ñineñ fagagadiñané tháñ

II. hoshalatha asurale tháñ hathu daathá d’ok’othá le mothá d’ugurí

Añahor munzu

1. nañ s'ulla thoñor añá hór múnzú?
2. s'isia ithiq shul gudila thayuqi tháñ thoñor wane ziiganaqi?
3. shuli u s'is'ia min thoñor aña hor munzu thoñor waneye ziiga-naqi?
4. azola min aña zii s'is'ia thoñor waneyeqi ziiganeqi?

4.1.2 ziizi warado shamba maane mohalaga

- aña haa alúgu
- aña buthiyugu
- ziizi warado mbá mahalaga ziizik'ed'e shayne mane? Má asagia?
Maazola? Wala maazururu? Aña haa alú walla aña buthiyu mmaane?

Giñ k'algala shá s'ak'a mahalaga gín dam ziizi aňu walla ziizi s'ak'o mmaane.

warada nas'ak'a ziizik'ed'e min gín ané maqalí, buthiyu, masagia mazururu u aban firi alú

Geedi wardaňgama nas'ak'a ziizi k'ed'e naň mmaane?

Asura 4/3 zizi s'ak'o shambá mane halaga.

mbalegu k'illiñ thá warada d'uk'unuňu thá s'ak'a ziiziyu gadara alá thik'a aň d'uk'unuň. walaa d'uk'unuň u holoňoniň bas ñine aňgadára ala thik'á

geedí min thá ziizi s'ak'aleyua ndí mbá madiň woradaňgamaqi?

Añá haa alúgú

s'sk'a haa alu mbá Thik'u aña gudila mmaane Masal azola, aña d'añ alú
u mbá s'uruñ alú añ límmaane

- Añalegú d'añ d'ishé thayugu millañ
- Aña bus'iyu nus nus u añbabad'ak'ed'e 14⁰-16⁰ mmaane
- Añalegu bus' gíñ bus'alú thayú mba d'afaruqigu millañ.

Belqaktar thaañí u murthagú ñineñ gudine thayu

Aña buthiyugu

- S'ak'a wala mbá haaalú mbá thik'uqi aña gudiña mmaane. Añalegu añañalilik' ishiñí ñineñ limmaane
- Añalegú aña hoshal alú u mbá bad'iyu millañ mmaane.
- Alhawaak'ed'e náat'abaqak'e d'e hoshalí uañ babáad'aked'é míñ 26c⁰ - 30 c⁰ mmaane.
- ñera, ap'aane u kasaba asúkar ñinéñbú s'ine thayú

azururu

thá añ holoñuniñu mbá haa alú mbá s'ik'ithá anusugu min aña buthiyúgu mmaamare. Alqayinati azururu holoñoniñ mmaane.

1. s'ak'a shardidia thá asababa bulu u
2. s'ak'ayu bubuluñu thá ashiida s'ak'o mbá than thañu mmaane.

Asagiya

S'ak'a d'ak'I are ú mba wala buthiyu u mba wala maiyu gimmañ mmaane.

Aña firu

Aña firugu mbá thik'uqi thá s'ak'alu mmaamare ,masal buli u aña bür firi alú mmaane.

qigeera 4.2

d'ok'othá ma “asee” hathu k'aldthaga “Asee” u mbá mabus'añ mothathaga “bus'añ”

1. aña buthiyú aña gidi añ bus'a madiziízí mmaane
2. azola d'aañi mbá alqak'lima thá Bensihangul Gumuz íñzíñ na s'ullane.

azalatha motha ma”asee”

1. min thá mbaleyú ndi mbá mas'ak'a wala mahalga?
A. P'aala Bi. Azola Di. Asagia E. Azururu
2. Andi mbá wala maziizi aña haaqalu?
A. aña Mazola Bi. Añ babad'a mare k'os'i
Di. At'abaqa alhawa mare hoshali E. azururu
3. Aña buthi añiyú giñ limmaane
A. asagia Bi. azururu Di. azola E. K'illiñ

4.1.3. shimbila worado mbá mahalaga

- giñ bus'alú
- Giñ bushú
- Almaqídin
- s'ak'a
- alhawa --- adi millañ

Albal tham tham shimbila mahalageqi

- mba giñ bus'alu
- mbá giñ bushú
- mba s'ak'o

nañ k'algaña sha shimbila mahalaga? Giñ thik'uqi thá añañk'ayú mbá mahalagágú u giñ daá alqinsáne alfaydá mmaane.

Geedi k'erathá shimbila mahalagahú mbá thik'uqi thá woradáñgámayú. Buratha alu hathu giá thá ashóra u hathu k'eratha sis'ia hu mbá thik'uqi tha woradañgamayu mbá magiñ bus'alu

Shimbilá mahalagá shá daa alqinsa né alfaydá shimbilá alqinsanú mbá mahalagá mmáamaré.

Min shimbilá mahalagáyugu

- giñ bus'alu	- s'ak'a
- giñ bushu	- bus'ike firu
- almaqidin	- alhawa ---adii millañ

alfayida giñ bus'álu

geedi k'erathá giñ bus'alú hú mbá thík'uqí thañga maa s'ulatha hú aña thikúne.

giñ bus'al ná alfayida k'ed'e

- giñ bus'alú giila shulthañ, agoñgor than u giñ shuluthañgu.
- S'is'iyagú p'ar maabiyé baba'd'a munzú u ané daa agishúr.

- Thik'ilá alhawa/añ babad'a/ p'iishí millañ
- nafaqi guguda giñ bushu weqi mbá ñeero
- **aña gúdila s'is'ia maziiqi añ hoshal walá duura maabi**

giñ bushu

geedi giñ bushú mbá thik'uqi tha woradañgámayú k'eeráthá hú
nálqisíma máre ? katabathá aña thik'u máré?
giñ oluqi má boolo máre mbá thik'uqí aña zii alqinsan u aña wálá zii
alqinsan mmaamare.

Giñ bushú- mba thaayu u mbá ñeero mmaamare

- giñ bushu mbá k'algoalá shá mbá thaayú mbá gudi walla mbá allámáqi
thá gugudle aña zii maabi u mbá náfa maabí mmaamaregu.
Masal than niñele, miya, merere, mis'e –adii millañ
u mbá k'algoalá shin tha mbá ñeeró ziiqigú mbá k'ollá u mbá walá
k'ollá ,bá gúdiigú tha ñeerayu aña wálá gúdí maabi mbá oluqigú ma
bolo máré thá ñeerayu mmaamáré.

Almaqidin:- geedí almaqidina thik'uqi thá woradañgamaayú náñ
mmaane? Min wane thik'une? Almaqidin shimbilá mahalagá mbá wálá
gidi arúh mmaane

Masal fuuda beñení, faludda, ajaas, ---adiigu. Aalmáqidin aleñ taláta añ
gásamneqí

1. mbá ma d'óñ
2. mbá wala ma d'óñ
3. mbá ma ajaas añs'ullanegu

mbá ma:- d'óñ masal alhadid, dóñ fuuda beñení u azzínk -- adú millañ
Mbá wala má alhadid :- masal k'orí - - -

Mbá má ajaas masal :- ajaasa mak'osh, ajaasa mahalaga u k'ilk'ishó beló --- mmaamare.

Almaqidin nañ nafagane?

giñ náfagá almaqidin :- albabur, alqaarabia/ adirrimbiil/ , at'ayareqí ar- radi u asaqaatiyeqi--- mare anafagane.

- Mamaabi féd'é sháálá giya shul d'oñondí alhadidíñ k'abiné
- Algarbia /adirimmbill,atiara , albaur walá má thik'a ajass wala gadarig u mare harrakaqi
- Hangir , almeñjél aziinka gila shúl thañ k'illíñ míñ almaqidin mmaane.

S'ak'a:-

S'ak'a mamaa thá bus'añ u thá asee giñ bus'alúgú u giñ bushú mbá gidi arúh ñineñ gudi máré thaalú

- Giñ bús'alúgut há s'ak'ayú k'illín maré ánáfa giñ bushú thiñthiñeqí
- Giñ bus'alugu shá alu nabus'agu mare d'oñonda s'ak'a añ k'abine.
- Thá s'ak'ayu almaqidin d'añigu millañ

Masal alhadid, fuudá beñeníu, alkíbibrít alqásfar --- thá s'ak'ayú ñineñ thik'u maré

- S'ak'a giila ma at'uub .u
- At'uub gíila shúl thán
- Aña thik'ila firí
- Geedí aña gódi hathíu míñ wané thik'i háthú firí?
- Giñ bushú u giñ bús'alu walá gádarígú mare gudá má shár ma firí
- Belqak'tar bus'ik'eñk'a ñes'ak'ed'e firí mmaane

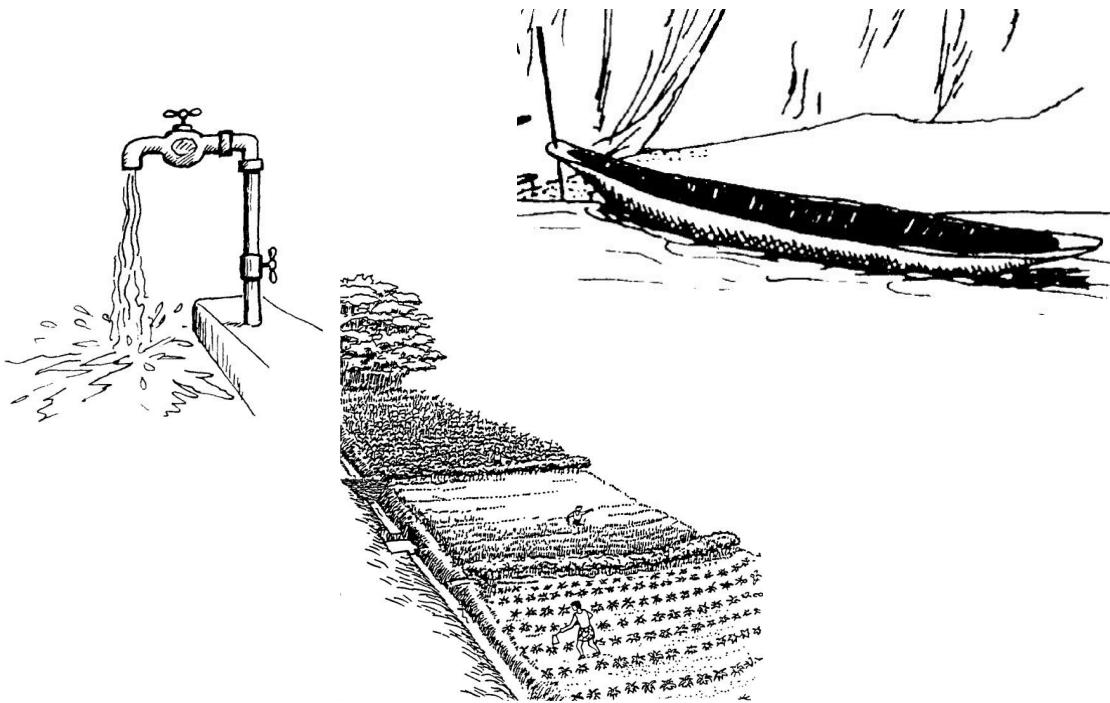
Firí min thá

- bulúyu

- Royu
- min tha fuulugu ñineñ thik'iñane

Firi :- babad'a bus'ik'eñ amadiñne ziizí

- nafaqi bus'ik'e nada'feqi u aña gudiñayeqi
- nafaqi aljineneqi (bulindweqi)
- nafa yaguth gugudeqí
- nafaqi thínthíñ gigiyeqí
- nafa alkaharabeqi
- nafaqi shá almarkab ane adaa thayu.

Asura 2/4 Anufaqa firúí

Alhawa

Gíñ gidí aruhúgu shá máré gúda feed'í alhawagu. Giñ p'us' alugu u gíñ buushugu ma shár malhawa wala gadarí mare guda thaaré.

Giñ buushu wala ziiqi mbá gadari ana guda wala ma nine shúthí alhawalu u wálá ma ahí alhawa

Geedí garaqi min firi u alhawa andí mbá nafáqi? Mbak'alhathu gi-yathaga abuura hathu róthuthe thaalu

alhawa fúl mú, añ jafaqitháñ na mú añ mánthiña.

Alhawa fúl mú, añ Nafaqitháñ na mú añ mánthiña thiñthiñi tháñ, añ abad'a alhadid tháñ shañ húwa, sháñ k'itha, nafáñaqitháñ milláñ giñ ginañ gunuñeqi

Alhawa p'adi at'ayra thána bádá tha asamayu. Ñkañ alhawa sharthe wala maabi gadarthe ala zaa sátha at'ayra thá shór.

Giñ k'ap'í maaba sháne ziya thaare, alhawa u firi ñineñ mamáré . ma shár ma firi maaba gadari na gudá bálshugo lakiñ wala gadári naguda ma shar malhawa dagiga walla sekont.

Shimbila ma halagaqi thám thám thalbal.

Geedi garaqi sháñ gadár háthu hathú thama tha shimila ma halagaqi thál-bal mbá zii tha añañgama yugu? Katabatha na thañora thám hathune tháñ thalbal u rotha thá

Giñ b'us'aluqi thám thám thalbaal

Maabi ala hasaba mba wala madí máré anufa gíñ p'us'a alu k'ap'í alk'ap'alugu (guñ alugu)

S'is'ia d'añondigu s'ard'ad'la na fááshu ma Martha walla ma thúf tha thañorale s'is'iagu hóshali.

Kullu sana maabi dár mú na dáára s'ís'iya alú giñ legu k'illiñ has'ul

ataqab shimbila adarañk'aye

Gíñ p'us'í alu ma shári maabi u gíñ buushu wala gadarigu máré guda
thare inshañ shugo añ thama giñ p'us'aaluqi thalbaal maalé
nafañaqithañgu ma p'ishí.

S'is'ia alu k'íira jor shugo u aña s'u ashardida u aña wala nafa p'aliyegu
añ fáás'a giñ p'us'a alugu añ thame thal baal ma p'ishi.

Gíñ buushuqi tham thám thalbaal

Gíñ buushuqi thám thám thalbaal náñ nafagane? Gíñ buushu ma damáña
ma p'ishi daa hatháñe anufuqa milláñ.

Gíñ buushu shámba thámñane thalbaal

A/ anadafa mare añ dama ma p'ishi
Bi. añ daaaga thiñthiña p'ishi u mba kafa maré
Di. bak'a mufine bad'iñiñgu añ thamaga albal nasaha maré
E/ añ giyaga mare thik'a shul p'iishi.
F/ gíñ buushu añ p'aara are min giñ k'oligu.

S'ak'a ashardidáre p'aara

S'ak'a shimbila ma halaga ñineñ maane. Guguda maabeqi s'ak'a ñineñ
malmuhima. gíñ p'us'aalugu shá mare d'añonda min aña zíí s'ák'á thik'í
firgu u thíñthiña ad'añthíñi . giñ buushugu shíñ thiñ p'us'aalu .Ishañ
shugo añ giya walla añ tháma giñ p'us'alui thálbal ma p'ishi.

S'ak'a ashárdida gadárña añ p'aara aré the thañoralegu.

- añ p'aaraalu tha giñ p'us'aalu

- añ fas'ayu thá s'is'ia
- añá zíí azola añ p'aala ma dirshí
- giñ buushu hór añgu mba thayu mba eela bak'a eeña ne kuluyóm gúr d'uk'únúñu
- tha gafá d'uk'únúñu bak'a rik'iña aris'a alqayna d'uk'unúñ kulu sana.

qigeera 4.3

I. Geeratha d'ak'othalegu mba ma ase k'alathaga "ase" u mba wala ma ase k'alathaga "bus'añ"

1. giñ p'us'aalu p'ar s'ak'a ashardida are
2. Maabi ma shar mal hawa gadari maré gúdá
3. Bak'a k'irña s'is'iya alu thañora thámña giñ p'us'a aluqi thañ thalbaal mmaane
4. p'uus'í buwa firú mmaane
5. giñ buushu nafaqi thínthíñeqi

II. Geeratha d'ok'othalegu hátha azalatha ga mootha mba ma ase

1. alqasima alqík'limañk'a andi warda thik'une thayu?
 A. Assosa B. Bambasi C. sherk'ole E. baawi
2. míñ tha gíñ buushuleyugu andi mba ñeero?
 A. shiñír B. marú C. P'ero E. mis'e
3. min thambaleyugu andi shimila ma halaga mba nafa gíñ buushú u

giñ p'ús' alú shá mare gudá

- A. almaqídin Bi. S'ak'a Di. firi E. k'illiñ

4. andi mba ma anufa firu?

- A. Mú fufule Bi. Hahówé Di. At'ayre shána bada
E. mothá wala ziiqi

5. min thambaleyugu andi mba wala ma shimila ma halaga?

- A. s'ak'a Bi. alhawa Di. almaqídin
E. mothá wala ziiqi

III. Geeratha d'ok'othalegu hatha móthatha ma d'uguri

1. giñ k'algala tha shimbila ma halaga s'ulatha húgu talata?
2. alhawa nanoqi mba Nafagane? S'ulatha húgu holloñoniñ
3. alqida zii tha shuliñgamayugu mba ma huhú míñ almaqadin
s'ulátha húgu arbaqa

4.1.4 alqidaara warado

- alqidaara warado náñ d'afarune tháñ thámba k'abaleyole?

Warada gúdi háthu thayu náñ s'ulane?

Ndalatha ma buwá alqidaara waradó?

Giñ k'algaña thalqidaara waradó ashaqab naafa thalqidaara map'ishi u
mayu buwáñ gúnúñgu mba dámne.

Ashaqab tha aña mareyu min thá mareyu mare azala alqidaara mba ma
k'anuni u mba gídí añ gundi maada daa gane alhakuma.

Thá belowe thálle shamba fagadóña almaqáné alqidaaro

1. alqidaara ashaqabu walla mba thám alhakuma walla mba azal al-
hakuma alqidaara zii shúgo alqidaara azamanu mmaane.
2. asháqab thalhila máreyu u tha aña maréyu tha atífaga mare mbá

azál mare sháne dáá márthe anúfa ñgunuñgu alqaynati alqidaarogu
shín alqidaara alqado ñináñ s'ulanegu.

Almactaba alqidáára warado

Almactabale ñineñ ráqasi warada yeqi. Ashuk'ula alm aktabale buwa alqidaaro mbá holath ha waradayu thámgóne albaal ma shak'al ashaqa-begu u ma shak'aligu ma p'ishi. Ashaqab walla máábi gudigu tha waraday amlushkila gidi mare k'illiñ futhine martherqi u taani róóthúqi tha buwañ gunuñlegu thalmushkilaleyu. Aashaqaba gudi tha waradalayu. sha máré guda tha salam ma d'uk'úñ máré saqádu tha ashuk'ula atalmiyoyu u sha mare thiña warada ñinañ ee gané.

almaktabá waradó walaa alqidaara wardo thal maktabalyu mayu buwa ashuk'ulañgunuñ.

2. Almactaba albolisu

Mín tha alqidaara waradoyu mbá thik'uqi d'úk'úuñ almactaba albolisu mmaane

Ashuk'ula albolisu

- almashakla warado eqe
- maabi gii ajarimagu mareñmufine min tha ajarima mare yu mare garra u ané has'ula rotha malk'anon thalu.
- Mba gii ajarima d'añondigu na awasaliña almahakameqi shala hakamagu - - -

*Almactaba
albolishu*

3. aña almahakamo

- Ashuk'ula k'ed'e ashaqab sháne thik'a almahkama p'iishi, alk'anóna hohí adarañk'athaqi wala ma zii mamaneñe hu na shak'ala alk'anun ma p'ishina maane
- Has'ul maabi ajarimo rotha malk'ánon thalu

- Ashaqab sha maré fagada sha jarima shuni daagane algirayagu.
- Almactaba alhakumoñ gunuñgu taani hól tha waradayu

Asura aña almahagamo

Almactabá alhakumogu

- almactaba algirayo
- almactaba asaho
- almactaba giñ p'alla u mba seeqiñlau mungunuñgu mmamare.

1, Almactaba algirayó

Ashaqaba zíí tha waradayu shá máré haaqi almadarasgu p'udala geediye shá máré thik'a alhorya algirayo . almadarasalegu giñ thamne thalbaal almactaba algiraya warado ñinañ mmaane.

Ashuuk'ula almactaba algirayo

- A/ thalmadarasa waradoyu mare ahoraga alqidak'ed'e
Bi. maabi agarañi dádo

Di. Alqida almadaraso qí thamthám thalbaal ma zii tha
ashuk'ul alu ma p'ishi

E/ ee maabi agarañi ma shak'aligu ma p'ishi I ee alhoriya mare
gane ma p'ishi

F/ ashaqab shá mare húwa almadárasa u mare mus'a thám
gane albaal u ashuk'ala amadarasugu thám gane albaal

4/6 *Sawara 1/6 almadarasa*

2. almaktaba asaho

geedi garaqi tha añañgamayu máábí ma bad'e wá zagámareqi?

tha waradáñgamayu aña addawo ziqliya?

Ashuk'ula almaktaba asaho

A/ ashaqab bak'a fiine bad'iñgiña haaqigu bak'a fine mare daa atat'qim .

ashaqab mare thamalbaal daa gane algirayagu

Bi. daa algiraya ashaqabeqi mba asáho, shámba damlá fir merla,

shámba fethiña añañk'a u rotháñ gunuñ mba asahógu

Di. Maabi ma múúfá bad'iñgiñañ gunuñgu mare athik'iña addawa.

E/ mihi ólgíñigu mare faraga shimin , atat' qim u anufa oqólu sha mare
thik'a

F/ geedi biilo shá máré thik'a asaha máré d'a ñonda u mare thik'a
at'at'qimañ gunuñgu

3. Almaktaba p'aalu umba giñ seqiñla

Geedi garaqi min wa thik'ina aris'a p'iishii? Nda dáá maabi p'áliye wall
andi almaktaba dáá maabi p'áliye asimat?

Anufa:-

A/ dáá máabi p'áliye algiráya shamba na fále tha s'ak'a p'aalú

Bi. d'a'á máábiye algiraya shamba seqíñla giñ buushu thaayu u
shámbá dámláne na asaha mare.

Di. D'áalgirayagu máábí p'áliye shámba nafále tha shimbila
mahalaga u shamba thámlane thálbaal.

E. fár maabí p'áliye shimin u shamba náfamareéqi tha asimat, tha
addawa fii giñ biilo.

geedi garaqi tha waradayu ma shar mambale búwa alqidaara warado

mba nafa ashaqab almakatibiñ gunúñgu hóli mbalegu almaktaba fúúdó, almaktaba k'abalo mmaamare.

atanzima alú

geedi garaqi náñ k'algáña sha ata atanzima alu? Giñ k'algáña sha atanzima alú maaba shimbila giine tha shidda k'ed'e ñináñ maane maabi añ gundi maadá mare, giñ madi mareguu giñ madi mare millañ mba t'awala mareqi thayu mare nafaqitháñ min thaaba tha nduwe u taani min giñ le giñ d'añi gidi atanzimgu. Mithal adukan, shul gudila thayu , almadarasa, alkuliya gidi maregu millañ.

Geedi garaqitha añañgamayu máábí ziiqí mba gidi atanzima alú wa? Ma ziiqigu náñ shák'ál máré?

Shañine rotha thá ahap'uñóthe thal fasilu?

Atanzima mba wala mamba alhakumo

Geedi gáraqi náñ k'algala sha atanzima mba wala mamba alhakumo?

Ma ziiqi tha añañgamau náno ashuk'ula zii mare thayu?

Atanzim mbá walá mámbál hakumo yaní thalhakúma adaara mañúyu mba mayu albarnámija alhakúmo tha muñgúnúñgu maabándu, alqik'ti-sad u gudud ma d'u k'únúñ, ashuk'ulalegu holi thithi.Thal qaalamu atan-zim mba wala mambal hakúmo holigu. Min tha mbaleyugu.

asalib alqahmar wall almahbara zigi beñeni,

“ZOA ” u

“ARA ” mmamaregu

Atanzima mba wala mambalhakumo shuriñi alhakúma thathelé máré p'aara añ hoshalare, huláñ aré, abasho are, almashakila oqolugu u almashakilañ gunuñgu futhi mare.

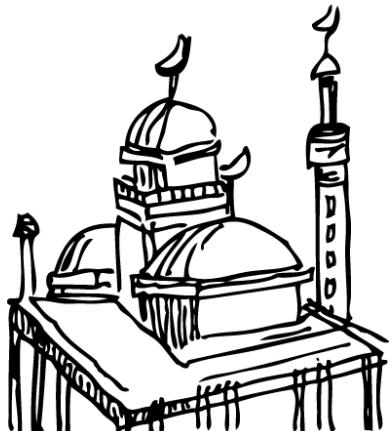
Aña adiinugu

Geedi garaqí aña adiinunán s'ulanegú? Maabi gudi añ d'uk'unúñ giñ madiñ mare adiina mareqi tháñ aña adiinu nineñ s'uláne giñ s'ula sha shuli adiinu almasgit u shuli alkirsitiyanu ñineñ mmaamare.

Maabi hóli thá añañ gamayugu bishi bad‘iya gidi mare adiina marthe sha
mare madiñe zaaga mare thalmasgidu walla shuli alkirsitiyanuyu.

Asura 4/7 shulialkirsitanu

4/8 ԽԾԱ 4/8 ԹԵՂԵՔ

Asura 4/9 almasgid

Geedi garaqi tha waradañgamaiyu náñ s'ula adiina thik'lagu?
U ha thu indi adiina gidiha (mmba mad'ihathugundi)?
Maabi aamani thadiinal qisilaamu añá salaa mare tha jamiyaiu
mane. Mbádinalkiristaanu shíñ shulilkiristaanu ñineñ s'ulane.
Ayu maabá gudi tha waradaiyu gidil horiya nasagana adiin wala
gooruqi sawa mmamare. Ayu maabá fed'adiina fed'iyne na amana
tháñ, Mafed'ine nagiyaga aña ábadine ine gidi alhoriya maabi gidi
adiina d'afariñuqigu gadari mare gudá and'uk'unuñ gu u maré
saqadu

qigeera 4.4

Amara I motha tha d'ak'othalegu mmba mase "ase" mmba ma
bus"añ shíñ "bus'añ"

1. shuli alkiristaanu madiñ aña adiinalkiristanuqi.
2. ashuk'ula albooliisu na p'aaraljarimaare mmaane.
3. shulialk'anuunu ashuk'ula k'ed'e maaba sheehiñoqi u maaba
sheehiñola na mus'aga rootha gu.
4. almadarasa alhakuu ma ñineñ gidine ine/ d'ak'unuñ
5. Almakita ba asaho ashuk'ula k'ed'e na p'aara mushe are bas

I motha tha d'ak'o thale mmba mass hathu

moothatha walla hathu azalatha

1. thagileiyu Andi mba kutur?
 - A. shulilboolisu Bi. Shulilk'aanunu Di. Asalib alqahamar
 - E. wala ziiqi

2. shuli anña adiina lqi silaamu sháne s'ulané?
- shulilkiristaanu Bi. Ajaamiya Di. alkanisa E. kiilliñ
3. min thá gileguyu andi mbá k'alña shámbá d'afaruqi
- adukaan Bi. Shulgudilátháiyu Di. AuBi E. walaziiqi
4. tha shuk'ula lhakumooiyu k'illiñ andí mba marqis aahir
- adukaan Bi. Shulgudilátháiyu Di. AuBi E. walaziiqi
5. Andi ashuk'ula almakitaba maabi p'ali?
- Mare madiña maabiye shambá p'ala thal
 - Mare agaraaña maabi shamba rabala giñ buushú thaayu
 - Mare agaraaña maabi shambá mus'í mare shimbila maha laga u shambá nafamaréneqi tháñ
 - k'illiñ

4.1.5 ashaqabawarado

geedi garaqi thalfasilu shañine azál huthú maaba maraqisalfasilalú? U mmbá maraqisalkomugu? Thawaradaña maayu maabi d'añi milañ mmbágudigu. Míthíl geedi biiló , bongori, maabí d'añondi, barañi , lé mihiyu ziiqi mbalagu k'illiñ ashaqab ñineñ k'agalane . Ashaqab, maaiyu alk'oomiya milañ.

Alk'oomiyagu

Geedi garaqi ahatha tha d'uk'ud'uk'uñ hathu roothatha alk'oomiya aña ñgama?

Alk'oomiya kamu ziiqi than gama tha waradaiyu mahathu ala zaaqi thal-madarasaiyuwe waala thal fasilu hathu huluqi tha maabiñgunuñ le mbá rothindúmañgu.

Maabilogu rothindú mbá hór añ maabilogu d'afaruqi nal k'oomiya mare.

Waradañgama thik'ila alk'oomiya thaiyu millañ. Alk'oomiya d'uk"unuñ giñ namu mare thañ :-

- rothiladu d'uk'unuñgu
- Adiina mare mad'uk'unuñ
- Thiñ thiña mare u ñisha mare d'uk'u nuñ (namuqi)
- Ashaqaba gudi ma d'uk'unuñ min thál k'oomiya d'uk'unuñ walla minthal k'oomiya milláñú
- Ashaqaba gudi mad'uk'unuñ min thál k'oomiya d'uk'unuñ walla min thal k'oomiya milláña Geedi garaaqi tha waradañgamaiyu nañ s'uula alk'oomiya da'añi?

D'ok'othale d'ok'o thola hathugu shathu mothathá d'ok'otha tha maabiñgama mmba thaayu u háthu katabotha tha lkaraasañga maiyu masal shambá gudi mare, shambá ñishi mare, shambi thiñmaré hathu zaawo tha than tha lfasilu we hathú roothu thaqi thaiyu tha hap'uñathale u tha maabá agarañile

Maamaqaruf tha waradañga maaiyu alk'oomiya ziiqi millañ maabilog Ndumaré, adiinamare, alaqada maré d'afaruqi .

Hathu maadathá shugó bak'a k'al hathu shanduñ gama górdúulk'oo miyamañ walla bak'at'aqas hathunetháñ . Geedi ahathatha hathu roothá tha alqisimalk'oomiyañgama. Maabi gudi tha warada d'uk'uñu mare guda manamuqi thaagudindu, thalqihitiram, mare saaqadu, ataqaba

mmbas'ik'í marthe maré mus'a tha p'ishañgáñ

Ndu(aluk'a)

Geedi garaaqi maabá agaraañhathu ma agaraña hathú thandu halháayu mmbá madi háthu hí háthu álu wá? Ndú thik'ilá tháñgáma thá waradayu k'eera thá hu maala katabihathu.

tha warada thaasossaiyu nndu hor añ ziiqigu mmbalogu :-

- ndulbarto (arut'aana)
- ndu arabu
- ndulamharo
- ndu oroomo
- ndu atgiro min ndu amaaño umba abuño mamaadaño manáñ fish nafaaqi.

Alqada u ginalaqadogu

alaqada tha waradañ gamaiyu shañine ziine rothutha thaiyu ma boliñ gámáthal fasilu

alqida alaqado mbá thik'ila thañ gama k'eeratha hu.

Alaqadagu maabi gudi añd'uk'unuñ giñ raba mare qithañ ñineñ k'algálá alaqádá.

Ashaqab, ndu mare, thiñthiñamare , ñisha maré, shambá shak'al mare shuli, shambia be maré mushé, leadina mare thalaqada marele ñineñ adidiñ marené.

- Alaqada gasamla aleeñ holoñóniñ

mbalogu mmbá huluqí thadiin le (mbalqiimaanu) u mmbálqidó.

mba k'algala shambá huluqithadiinle(alqimaan) haara sawara, alqii-maan, d'añi---

Tha waradañga maiyu nañ s'ula adiina thik'ila ? hathú nañ s'ula adiina amañ há thu tháñ

mba k'alagala shal adalqido gíñ shak'ala thabá umba mulaqigu u mbá madí thááré u mmbá nafaqa maré qi tháñ

Mithal

Ñisha , p'aalá, thin thin

Aña ataqarihu

Ayu aña ataqarihu mbá ziiqi tha waradañgamaiyu d'ak'othó tha maabi ñgama hathu roothá thá

Mamaqaruf ma ziiqi áña haarabálá, alhandak , shúl gabulu u k'algalagu aña ataqarihu

Maabí gabulu gufud'íñ alhandakgu mbá p'ar mare giñ adoqi shaana fiyá mare áré tháñ

Bel d'añondi fufud'íñ mare mal handak shaana p"aará maré aré u Fufud'íñ fulgu maré baná thaiyú

Mare ahu hus'uñu bele alu tha s'ak'a ahud'uñushile shaan a p'aará máré are.

Maabi haarabuñuqigu gabúl madi máré na aña haarabu maré.

gígídíñ añ gu aña burmare alu ashaañ ataqaba zii marthe mare roothu gaqi mare mís*a u mare d'oosha rotha gimare thaar thefish thalo tha añaloyiu ma maabi ziiqi mba p'iluqigu abarañi mare adaafagu gu maabá maawo k'alt'an ala hakama , uala mothalu.

Añalo alqidadiinu ayati mare thalo

Añalo maaiyu s'is'iya d'añondi wala aña masagiya

Ashaqaba warado na añ hohorá k'ed'e

Geedii garaqi aña gudi hathu maabí horañ míllaña? U aña gudi hathu? U thalhilañ gamaayu . maabile k'illiñ mbá gudi añ d'uk'unuñ ashaqa bin k'alganeya? Tha darjamamañ taani ashaqab maabi gudi añ d'uk'unuñ geedi garaqi nañ k'algala shá ashaqaba hór añ? Giñ k'algala sha ashaqabá hór añ mbá hasabile mbá hor aña thalhisabu mmaane. maabi thik'ila mbagudigu añ diuk'unuñ mak'algalagu shaashaqaba hór añ

1. maabi faaléu mihi naqadada mare
2. tha añañgamaiyu geedi biilo, bongori, maabí d'oñondi, barañigu
warada gudi hathu thalyu thama tha naaña hór ashqa-
bak'ak'ed'e mithil shamba garawo huthune .

Ej ay fiedis

Geedi garaqi hathu háálá rootha ej.Ay.fiedisiyu wa?

thal madarsaña maiyu maabigiya alfariik'a edisuwa?

Tha waradañgamaalyu ataqab ziiqi mmba giya edis ashaqab thiya? Ma ziiqi náno ataqab giyane?

Shalá p'aara edisa are nañ giya shaqab alwarado?

Geedi garaqi roothuthaqi tha maaba agarañile edis wala hasabi alqu mur, walla niñe , waala maabáñi dale, aljinis, aloon, walla maabá garaanai gora adaarañ k'a alu maala gud'iñ maabithiyeqi. Gabul wala maamadiñolagundi hásaaale mbá ziigañ maabi ziiqigu mbá fine

Maabilogu min úmur 25 thiriyeqi mmamare.

Tha waradañgamayiu alqúmúrale maabi adi mufi adaar baqadeene
mmaam áré outaqabaqigu min bad'iñgiñale wala gadar alu mare
daaniñ

Nañ adi edis thán

Edis giñ adine thañ giñ k'os'imilañtha k'afaiyu mba s'ula faiiras
Mmaane alfaaiirasalo giñ p'ar bad'iñgñ are tha bus'ik'eeiyu ñieeñ
bashire doño awali na hiya baro

Thañoraháá edisi tháñ

nambalo haa edis thañ ?

Giñ ahathí ed'is tháñ ej. Ay.Fi fairas ñineñ s'ulaane. Thoñora marné
maabi thán 4 mmaané.

-qíhuluwa maaba idale mare nine (azina)

K'afaayu ak'ithuwa tha maabá fi edisile (mba maaba bad'i) maaba wala
bad'iyeqí

Maabi fi edis tha maabi mashadidil egu mamumulñuwoqigu tha k'afa
mithíl giñ p'ilindu mánafa mareqi thán sawa mithíl mbá mulo k'afa
máábá bad'iqí mithil milk'í, alqibira, janhír.

Gíñ shuthilandu than, giñ budurethañ, giñ k'ithila than.

Milaak'i k'es'ilá alu thán , agundú, mi gadi maane añ fiya gadiye gundi.

Sháála p'aara edis are nañ has'úl ashaqaba waraadó nalhat'uwa?

Geedi garáqi ashaqaba warado shamba p'ara edis are nañ gi mare? Eedis
walgidi adawa parne are wala gidi adawa.

Shambá gine tha waradayu u tha adaarañ k'aayu maabi k'illiñ maré
maada thañorá faru eedisthañ mare giya alhisaab u ala p'ulala maabi
mareyeshiñ .

shamba p'ara edis aré

maabi maaqi eedis bak'a k'ithu huthuk'afayu
gíñ p'ilindugu mba shak'alo máábí maaqí eedís tha bak'a p'uliñoneqi
ñgo maaba mashadid.

Gine adawogu mithíl alqibira, mbá nafaqawo maamán añitháñ bak'a
nafaqañaneqi tháñ.

Gig nafaqawolaqi tháñ gú mithil alqibrá u gis'e sháálá biidá ndú fuudi
geedú alú tháñ , sháalá k'itha/tháñ shaálá s'ííñña bus'k'e tháñ bak'a
nafaqane maamanañí tháñ

- Giñ k'ees'ó maamanáñ adigiñitháñ , bak'a nafaqane maamanañí tháñ
- Bak'a nafaqalaqi thá aguundú má d'uk'unúñ.

qi geera

1. ndú giñ haalulandu tháñ mmane
2. algabila albarto gidi arut'aaná máré
3. ñiishá u thiñthiñ almasalá alqada mbá alqimaanú mmaamáre.
4. ej.ay, fi Edis bad'iñgíñña gidi adawá mmaane
5. alqada gasamla shá mbalqido u mbalqi maanú

II . Ahuluthe mbá hólthá “A” thá mba holí tha “B” le

“A”	“B”
1. Alqada	A/ Alkaanisa
2. ndú	Bi/ Ataqalim/ At'abaqa
3. Alkiristáan	Di / giñ haalulandu than
4. Alqislaam	E/ Almasgid

III. Mothathá d'ok'othalegú thá mothá d'uguri
k'erathá thoñór talatahú mba háá edis tháñ
algabila holigú thá adaarañ gamayú s'ulathahugú holoñoniñ
k'erathá aña ataarrihú hugú mbá hól thá adaarañgamayú

4.1.6. Ashuk'ula alqik'tisaadú mbá waradó

Maabi gudigú thá waradá d'uk'uñugu gidi ashuk'ulalqí k'tisaadú
mbá d'afaruqi.

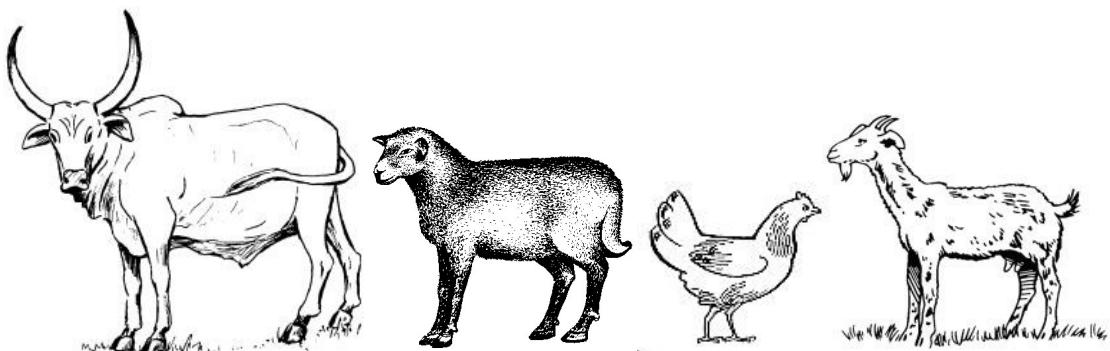
P'aalí u giñ buushú seqiña

Waradañgunuñú gidi búl walá d'ethi thaamozo u thá as'ak'ale mbá
nafaqi ala p'aala zíl d'afaruqi tháñgú thá bulindu.

Masal zil p'áálá , giñ ma k'osh p'aala (mithíal, heesha---) s'isaré kas-
basukar p'aala, s'is'ia faas'a, albu p'aalá u gillegú k'illiñ ad'añthiña.

Má shar má mbale fish waradá gidi s'ak'a maiyu ñeerá athiñthiñlá gi-
ñbuushú.

Min giñ buushu seqiñlagú thaaña iru rabba , thaaña uquñu amarshiña,
ñonshó rabba, mise, merere u mia rabba, min giñ p'alla u giñ buushú
seqiñla máábi thik'í giñ gudigu mba nafaqa almasnaqeii masal zíl ma
k'oshgú nafaqa alfabrika k'ooshuweqi milláñ . shafá u buushá giñ
buushú nafaqa almasnaqeii fish milláñ.

Saura 4/9 shimbila giñ buushu ad'añthiña

Atijaará ú almuwaasalat

Geedi garaqi náñ k'algalá shá atijaará u almuwasalaat?
 Giñ k'alla atijaará maabi gudi thá k'abalé d'uk'unuñu wallá thá
 waradá d'uk'unuñu giñ d'afaruqigu shibila ú alú shimbil mmaane
 Giñ k'alla shin shá almuwaadalaat maabi u alqidaa qithooha (hawala)
 míñ añamáñ lé añamáñ thalqarabiya, thálbaabur u thá at'ayaara
 mmane

Atijaará ú almuwasalat huluqigú millañ. Giñ p'aalolagú añamáñ
 mithíl gaasha, ziili, at'amat'im , shaasha, heesha ---shaalá has'ulá
 añamañeeqi fed'i thoñór

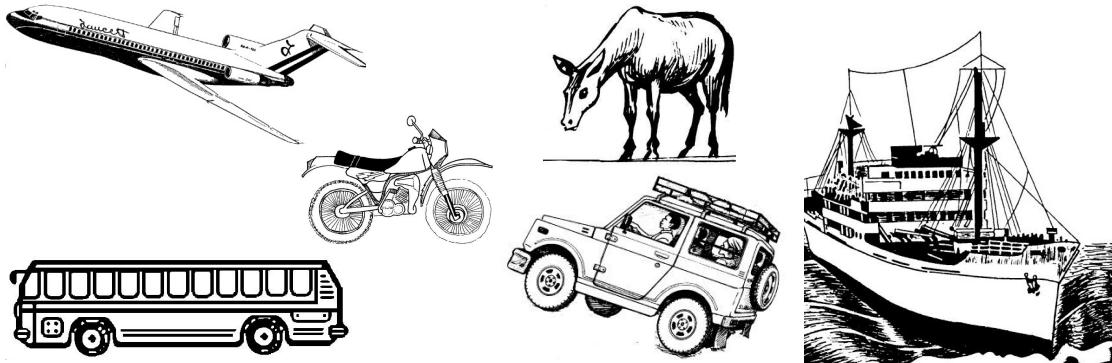
Almuwasalaata d'afaruqigu holi maregu

A/ almuwasalaata thoñoru (mba aña hoshái)

Bi. Almumasalaata firú

Di. Almuwasalaafa alhwó

Alá Nafaqi thalmuwaasalaatalegu alá t'orá thá atijaarale añ k'illiñ

Saura 4/11 Allqaynaal muwasalaatú

Atijaará u almuwasalaat Nafaqigu millañ. Aanufaqa maré muñguñgú

- timma feed'a maabugú
- nafaqi álá maalu alqadayu u arrayiyu
- saqadigu sháála nafaqi thá shimbila má halga mbá d'afarqigú
- Amadu maabi
- Saqadi ala maalu giñ d'afaruqiugu

Goinñ

Geedi tha waradañgamayu shúl gogiñugú holiya?

Giñ k'algala shá gogíñ á máabí nafaqi tha añgundí máádá maré u tháábá
maré ámáré huwá giñ gidi ashakila d'afaruqigu mmaane. Tthelqik'li-
mañk'ayu maabi shak'al ashuk'ula holi mithíl algabila albartogu húú
iñísh, gáy, alqibrik, awár, thá s'ak'a beñeni . Giñlegú mbá hulá thá

s'ak'a hulá nafaqiigu milláñ. Aalqibrik ad'ashiñ firi, gáy p'illa algu-
raasá tháñ, iñísh rafla harañtháñ

Thá shafa shiñ maabi sanaqá albaata , algaash ú ala muus'a amad'í tháñ
Thá ñeera maabi hu gíñ gidi ashakila d'ataruqi, tha gaagu maabi shak'al
alkursi, at'arap'eeza, u gíñ fud'la alqidda thaalú

Maabi mbá gudigú thán wara dayu nafaqigu thá gíñ thik'u tha adaará
mareyu shak'ala mithil gaagú, ñeera, abañgá, s'ak'a hula –amare
sanaqa giñ gidi ashakila d'afaruqigu.

Almasnaqa

Geedi thá waradañgamayu almasnaqagú holiya? Giñ k'agalá almasnaqa
alá nafaqi thá giñ gudigu alá sanaqa giñ d'afaruqitháñgu thá thoñorá
azamanu.

Thalqik'li mañ k'ayu aleshan gíñ gudigu mbalmasnaqo holigú milláñ.
maabi gadarí alá shak'ala almasnaqa hór añgu min thá mbaleyugu.

- almasnaqi k'ooshú
- almasnqá shafó
- aña hulá alqasmandi
- aña hulá giñ má d'oñgú
- aña hula giñ má d'oñgú
- aña sanaqalá alwarga

Almasnaqi hór añgú holi

Almasnaqa shafó:- maabi nafiqi thá shafa gíñ d'afaruqiyeqi tha gíñ
buushú shafa maabi shak'al giñ d'afaruqigu. Mithi shak'al giñ d'afaru-
qigú mithi

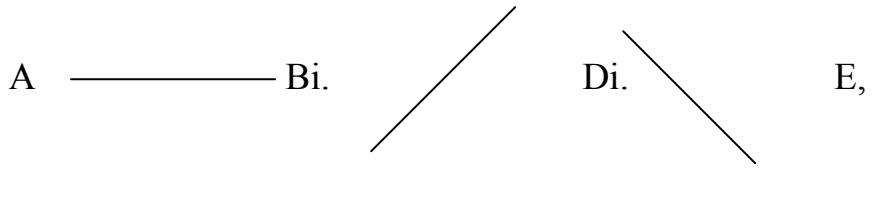
- ashant'a orú
- ashant'a alkaraasú

- algaash
- ashant'ágeebú
- alkuráhu
- amd'i
- gíñ damlá alkamera than
- Albaata /shafa /aniqa/
- **Almasnaqa giñ malqistik** :-Almasnaqale sanaqa giñ d'ataruqigu mbá nafaqale tháñ mithíl albalastik (ashawal) atil (diiñi) , asharak, alishaaf--
- **Almasnaqa ap'aaneyo**:- ór ñineñnafaqa maaba baqad thiñ thiñ Or sanaqala thá ap'aane , thá giñ buushu bush,. Thalharir. lakin ori ñish maabi mba hor añ thá ap'aane mmaane sanaqa. Thá azamanaleyú maabí sanaqa origidi aloná d'afaruqi thaap'aane.
- **Almasnaqa asukaru**:- Asukar giñ fed' maabi k'illíñ mbá s'ap'athiñ albuñ, ashay , albaskawit u thiñ thiñañgunuñgú. Asukar thá kasbasukar ñineñ thik'une kasbasukará má k'iira alá thik'a alá ahiya thal faabiika horbos'neyuweqi alagiya ma asukar tha at'aahuná maabi k'ushi zíl , alá hamushaqi u alá gia má thinthiñ zíl thiñlagu thaadaar añk'aayu gaasha, garbu, amuhule u zil mes'ek'í zillegu k'ushila thá at'aahuna azamanu alá jahaza ma guula d'afaruqi
- **Almasnaqa meeró**:- maabi nafaqi thá giñ gudi mba d'afaruqigu alá sanaqa meera maiyu alkohól u mba wala maiyu alkohól mithíl mirinda , alqaraji, albiira.

4.2 Aguzuwá madi

Arasim

Maabi ashakila ziqí maré thaaliyu shambá thám marene thalwargayú
arasim ná s'ullane shaalá shak'ala gille fed'igala alwarga, galám rasas ,
almast'ara u almugshaashá galam rasasu u tha s'ak'ayu shín gadargala
ala shak'ala thá gaagú
thá thoñorá d'afaruqi ala shak'ala asat'ura dámthoñorí thaaba u thá
galam rasas . Hoshalathá as'at'ura holi thañgu tha buluweqiá rasa
máthá thalkaraasañ gomayú

Ala adamú as'af'ura dam thoñorigu alá shak'alá theele talata.

Hoshalá theele talata holi thañgu thá buluweqi á rasamathá thaabaañgama u thá galam rosas.

Alá shak'ala asat'ura dám thoñorigú má gothu are nafaqathai thalmas't'ará u galám rasas árasamathá as'at'ura dám thoñorigú má gothu are

alá ahulu as'at'urigu alá sha k'ala rektaanqil tháñ u theele arbaqa namuqi tháñ.

Nafaqathay tha galam rasas u thál mast'ara árasa mathá rektaanqil

u theele arbaqa namuqigú

A Bi.

Di

**Ziyathá tha abuurá á rothuthe giñgú holi tháñgama náñ shabahamaré
ná ashakila mare baqadmbáló**

A/mangifa shakila zii shaañine gidine? Rothathá asat'ura mane than
shak'ala

Bi) iñish nduk'ed'e ashikila zíí shaañine gidiné?

Di) gay ashakila zíí shañíné gidiné?

E) d'ethatha míñ thalfasilañgamayu á shúriñáthá asafá ma shimbír, u
theele arbaqa á baro ilathá.

Tha rektaangilu asat'ura hoshalu are tháñgu holoñniñ

A ,

Bi

Theele arbaq gidi as'at'ura namuqigu namuqigu k'illiñ

A ,

Bi.

—

Di.

/

E.

\

Abárá tha asat'urá holiqigu tha buluule thalmast'ará árasamathá

A,

Bi,

Di,

E ,

F,

Ashuk'ulá s'ak'o (s'ak'a huuhú)

S'ak'a huuhú ashuk'ula madihu tha adaarañ k'ayu mmaane s'ak'a hula fud'ila aña zííne alá thik'a minsháñ gadárga maabí k'illiñ ámáré shak'ala, alqida s'ak'ó holigu thalk'urayu u thálmadinayu

Geedi alqida s'ak'ogú mbá hól hól thañgamá náñ mmamare? U nambaló nafaqaga máré?

shaalá shak'ala alqida s'ak'ogu thá s'ak'a alqidalegu ma sawara tha bu-luweqifed'ila.

Saura 4/12 giñgu fed'la ashuk'ula s'ak'oweqi.

Sháñ jahazila s'ak'ahuula

Fuufúd

S'ak'a hulá mbá beñeni umba miili nafaqi milláñ. shaalá thik'á
s'ak'alegu fed'í ala fud'a añ min 40-50 cm. máshár ma mbále físh alá
adá tha buliyu alá s'omó s'ak'a s'ak'a hula fagadila shá s'arathi (nis'i)

S'ak'a rik'is'iñá u saffa

S'ak'a hulá min. amba fud'olane alá hoshalthiñe ma p'us'í ma hoshale má p'ishi ala k'usha leminaana rik'is'a mímba rik'í s'iñlane ala saffa tha thaas'a alá t'alaqa' bél biilo alu walla giñ wala nafaqa huuhuweqi alú..

Saura 4/13 s'ak'a hula maala k'ushla u má álá saffalá

Alá hamushaqí

S'ak'a thá ás'olá alá k'ithe thá firí baro hamushe má p'ishi. S'ak'a hamushólqi shááné bad'iya má p'ishi ala k'ushaga arak'e alú ala giyaneyu than. S'ak'a hamusholaqí alá huushayú má p'ishí u alá rabaziña thá belaare u alá fish diis'a tha alhashabalu walla thá belaaré

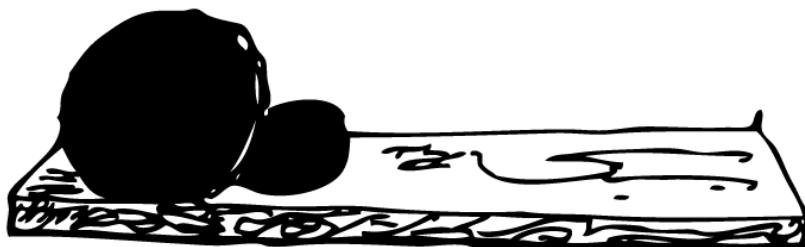

asura 4/14 s'ak'a hula maala his'ila

S'ak'a húuhú

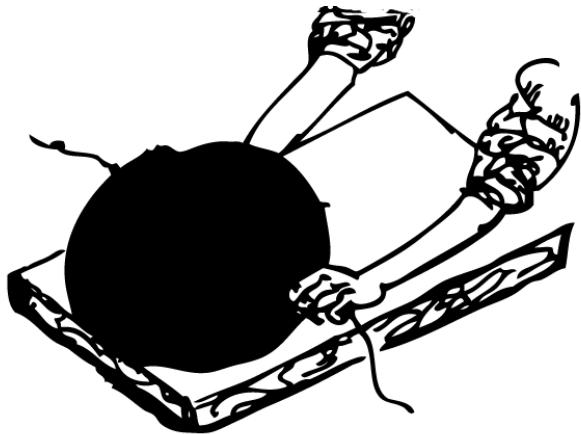
S'ak'a húla alqayna holoñoníñ mba likí laalú má shimbír u ma wala mashimbír

S'ak'a húla ik'laalu ma wala ma shimbir alashak'ala gíñ gidi ashakílá d'afaruqi tháñ mithíl aljabana , alqibrík, awár mba lik'laalu ma shimbir shin hula qay than.

Asura 4/5 s'ak'a máá álú lík'a

S'ak'a lik'olaalú ala s'iiña thá asilik shambá d'añ (k'os'i) gíñ fed'la alá huwa

Saura 4/16 s'ak'a maalu lik'a s'iña ha asilík

S'ak'a lik'o láálú sháálá rak'as'iña alá d'os'á k'ósh thá s'ák'á beñeníle Baqad mbaló s'ak'a maawo saffa ala huushá thá k'osha mawó d'os'á thá s'ak'a beñení. Walá ma thik'uwoqí alá rabaziña tha gulgulú . Asaqa hula alqidá s'ak'ó má máá sha hoshalí ala rabaziña thá isponji p'uus'í s'ak'a huusholá magudé baalá shugó ala baró d'usha tha mu s'ak'a d'uud'úsh gíñ Nafaqane tháñ,, s'ak'a huwola má p'usoqí aná hoshala u bak'a s'erné s'ak'a hula má t'awalaqi thá muyú abad'iñ ñineqi u daa nine alqu-mur. s'ak'a huwola ala daará tha s'is'iya faashu walla thá thaañiñguñ. S'ak'a hula asaqa darrane beñeni. Mafeed'ala ana miila baqad mba darane ala shabalaú tha akaakilti ile walla tha ñeera male badí sháane miila

Asura 4/17 *s'ak'a huwola maala dara (d'ushla)*

Asura 4/18 4/18 *asahana maiqistik maala maalú shaaba thalwargá*

ñgo has'ula s'ak'a má d'os'a mbá kafaqi ñgó huwá thá asahaná maa alú shaabá thaljarida walla tholkís.

Baqad mba huulané, asahana malqistik álu, rabaziña thaqi
At'a waliña thaqi laminaná shit'a
Mímbá shit'iné shuthathaqí míñ thá asahanaqi á daaratthá thá mū
Minamba darlane alá baro nafaqi tháñ.

gigi almodela alfinjanu u mbá iñishú

gidi alfinjanú u mbá íñiishú ashán ithiguqi millañ mad'uk'úúñ añ ho-shalñane tháñ s'ak'a mad'os'a ñine náfaqi shá alé gia má ñiish u mal-finuán

shá mbá giilanegu

- hathu s'omathá s'ak'a mad'os'a shá mbá kafaane iñisheqí u alfinjan-eqi
- mbá s'omo hathu ná s'ak'á hathú d'os'atha thaabáñgama u hathú liik'atha alu.
- S'ak'a liik'o hathú alú sháané namu alú hathu shap'u thiñathá thá al-hashabaare
- Baqad mbá namuwonalú hathú thamatha tháábá gambiñgamayu hathú p'up'udiñatháyú thá maashuñgama u thá alhashab.
- Shá ñgiya gíñ hurmila íñiishindu thán añs'omathá s'ak'a mad'os'a shá, mbá kafané u añ abaratha shá mbá namune iñiishindu añ rabi-ziná tha bus'ik'e añ u añgiyatha/añhuwatha thabak'ed'a mba dam-lanethañ añ giyá sawa.

Asura 4/19 iñishindu

Gígi almodela ajebano u awár

Gidi almodela ajebano u mbá awarú ashan s'ak'a ma alu lik'a
añk'abine, mba gilane

- hathu k'abotha or mushe shá ane gida ziizi ajabano wall mba awarú
hathu ahoratha sheek'e ané má jahis asaqalo wala ná buwa maré.

Asura 4/20 Awár u aljabaná má giigí tha s'ak'á

ziizi s'ak'a s'ak'a máálu lik'a mbá giyo hathú, gíñ giihathu míñ alqawál
 hathu lik'athalú/ hathu mus'atha ma p'iishi
 s'ak'a mina mbá mufine zízí almoldélá márá hathú has'ulathaqí hathú
 lak'as'athá thashek'e alú
 uor hathú thamá thá arraha
 buwa ajabano u mbá /awaru/ hathu has'ulathága s'ak'a mahuhu mithil
 mbálé ziiziiggu tha asuralyu thá buluweqi thale hathu jahasatheqi.

Asura 4/21 ile aljabano* u mbá awarú

ile /buwa/ajabano u mba awaru/ajalu/ mbá giyo hathu hathu lasagathá
 marettheqi thá añá mareyu.

Baden baro hathu daaratá alú tha mu

Thoñora giila shulúl tháñ

Shúl gudi hathú tháyu thá s'ak'a mmaane fas'áya? Shañine giyáláne?

Gigí maré d'ok'othiñotha abuñówathá alqayinatí shúl féd'í hathú almodela máré hathú giathá thá almadarasáñgámayú

Shulgigi ná almodelamáré gíñ k'abí maré

- S'is'iya biilo mbá nafaqi shul bus'k'eyeqi u shula areye qi
- Shul alu d'is'a
- gahazatha s'ak'aqi fees'eqí
- Hathú giyqathá shúl bus'ik'e thá gaagu ma bád'iqi
- thá shór hathú fuud'athaga s'is'iya rus'ala mbá bad'iqhathu d'is'atha'alú baró
- Shá hathu fes'athá k'abathaga s'ak'a mamalgitha
- Hathu fuud'ayhayu thá ñeera u hathu hozathá
- S'ak'á hozohathú hathu s'omatha mak'os'i, mak'os'i hathu fes'athanetháñ
- S'ak'a fes'ó hathúhathu rabaziñathá thaabá abad'iñ ñineqi
- baqad mbá hoshalne hathu geerathaga s'ak'a hathu fes'athane bus'ik'etháñ uhathu k'abathaga alhasab baala hathu rabaziñathane.

አካባቢ ፈይንስ ጥለዎች	
Alk'adara mahalaga	የተፈጥሮ ከስተቶች
Almasrahiya	ደራማ
Aljinsiya	ሙን ክፍ
Alhubuub	ጥሩጥሩ
Ajaiza	ሽልማት
Adurá	ሀይቅ
Alharitá	ከርታ
Áñá hórmunzú	ምስራቅ
Aña hi munzú	ምծራብ
Aguzuwa madi	ተግባራዊ አንስቃስዎች
Alqadá mba alqimaanu	መንፈሳዊ ማህል
Alqada mba alqidó	ቀኩዊ ማህል
Algabila /alk'omiya	በጀረሰብ
Bus'ke alú	የእከል ከኬል
Bél fuudi	እብነ በረድ
Faashu	ቁርሱት
Fiili	ምንጭ/እር
Giñ bus'I álu	እጽዋት
Gogiñ	ዶሪ ጥቦብ
Giñ s'awaró	ኒጥ
Haraba	በከላት
K'ilk'ishóbeló	የደንጋይ ከስል
Rothád'uguri	ገጥም
rigidiña	መርጋቢት
Turizim	ቁርዝም
Thoñorindu	እቅጣሚ
Thaaba gambi	ሰጣን
Thaaba p'i'shí	ደብብ
Ziizi s'ak'o	መልከከምድር
Shimila mahalagá	የተፈጥሮ ማዕቅት